

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ

ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) : ศึกษากรณี

นักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Factors Relating to the Audiences' Attitude toward
the Night News Television Program of MOOT (Channel 9)
: A Case Study of the Students and Faculty Members of
the National Institute of Development Administration

วิทยานิพนธ์

โดย

นายธีรธร แห่งประสิทธิ์

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลึกสูตร

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

พ.ศ. 2537

วิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ

ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) : ศึกษากรณี

นักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

Factors Relating to the Audiences' Attitude toward

the Night News Television Program of MCOT (Channel 9)

: A Case Study of the Students and Faculty Members of

the National Institute of Development Administration

โดย : นายธีรธร แพ่งประสิทธิ์

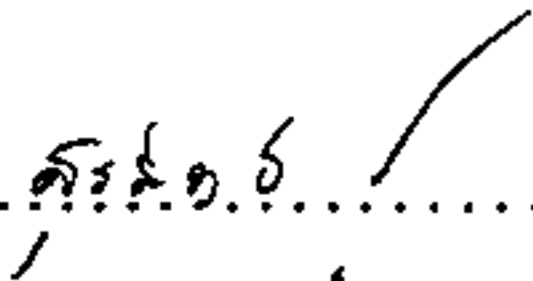
Mr. Theerathorn Paengprasit

นักศึกษาคณะพัฒนาลังคม ภาควิเศษ กทม. รุ่นที่ 2 รหัส 530351148

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาแล้วเห็นสมควร
นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม) ได้

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ลงนาม... ...ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2537

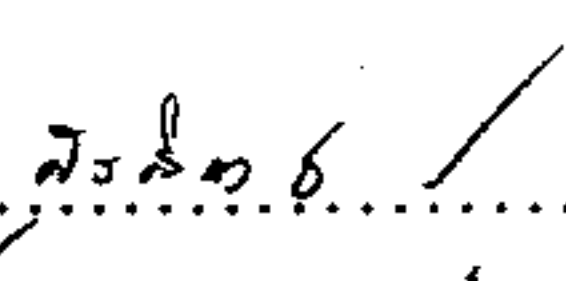
ลงนาม... ...ที่ปรึกษา
(อาจารย์ สุภา กิรีติบุตร)

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2537

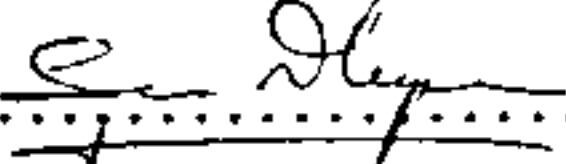
ลงนาม... ...ที่ปรึกษา
(ผศ.ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน)

วันที่ 3 พฤศจิกายน 2537

คณะพัฒนาลังคม อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาลังคม)

ลงนาม... ...ประธาน
(อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรขจร)

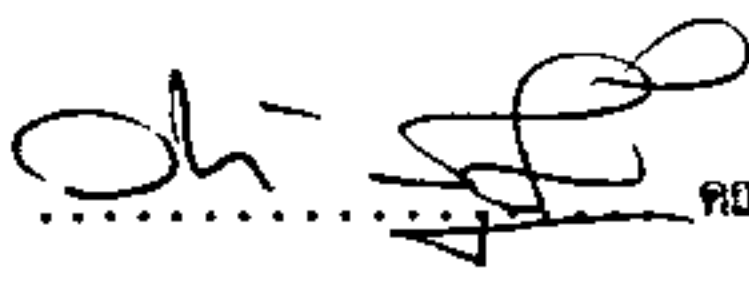
วันที่ 6 ธันวาคม 2537

ลงนาม... ...กรรมการ
(อาจารย์ สุภา กิรีติบุตร)

วันที่ 6 ธันวาคม 2537

ลงนาม... ...กรรมการ
(ผศ.ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน)

วันที่ 6 ธันวาคม 2537

ลงนาม... ...คณบดี
(นายวิชัย รุชชาติ)

วันที่ 23 ธันวาคม 2537

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ
ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) : ศึกษากรณี
นักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
โดย : นายธีรธร แฝงประสิทธิ์
ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
วิชาเอก : การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
ปีการศึกษา : 2537

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อทราบถึงระดับทัศนคติและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 (2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในการตัดสินใจรับชมรายการข่าวภาคค่ำ และความชอบในการรับชมข่าว ของช่อง 9 (3) เพื่อทราบถึงข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่างๆ สำหรับนำไปเป็นแนวทางการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ต่อไป ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ

การวิจัยในเรื่องนี้ ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลและคัดเลือกตัวอย่างแบบกำหนดสัดส่วน (Quota Sampling) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีทั้งความหลากหลายและคล้ายคลึงกัน โดยมีกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา 2 กลุ่ม คือ การสำรวจการรับชมของอาจารย์ และการสำรวจการรับชมของนักศึกษา รวม 569 ราย สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ทำการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความแตกต่าง และหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

ที่ศึกษาโดยใช้สถิติ T-test, F-test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Correlations โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนข้อมูลในเชิงคุณภาพคือ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำมาประกอบการวิเคราะห์และอภิปรายข้อมูลในเชิงปริมาณ เพื่อให้มีความละเอียดยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อแยกพิจารณารายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสาระของรายการข่าวฯ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติในการรับชมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน แต่ มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวฯ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติในการรับชมอยู่ในระดับไม่ดี

นอกจากนี้ ยังพบว่า ตัวแปรอิสระด้านสภาพภาพของบุคคล เพศ อายุ รายได้ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ ระดับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ/สัญญาณเสียง รวมทั้งความชอบในการรับชมรายการข่าวของช่อง 9 มีความสัมพันธ์กับการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่ระดับ 0.001 และมีเพียงตัวแปรด้านอาชีพเท่านั้น ที่การวิจัยครั้งนี้พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ(โดยรวม) และไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการพัฒนาปรับปรุง ด้านระยะเวลาในการนำเสนอข่าวให้ สั้น กระชับ รวดเร็ว สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในเรื่องของเวลา ที่ต้องถูกนำมาใช้ในแต่ละกิจกรรมอย่างคุ้มค่าที่สุด
2. ควรปรับปรุง ด้านรูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในเชิงศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเป็นประโยชน์ในการคาดการณ์ทิศทางของสังคมในอนาคต ที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนของสังคมไทย ทั้งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านอื่นๆ ทั้งในทางบวกและทางลบ นอกเหนือจากการรายงานข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน

Abstract

THESIS : Factors Relating to the Audiences' Attitude toward
the Night News Television Program of MCOT (Channel 9)
: A Case Study of the Students and Faculty Members of
the National Institute of Development Administration
BY : Mr. Theerathorn Paengprasit
DEGREE : Master of Arts (Social Development)
MAJOR : Social Analysis and Planning
ACADEMIC YEAR : 1994

The main purposes of the study were (1) to find out the NIDA Students and Faculty Members' Attitude toward the Night News Television Program of MCOT (Channel 9) and factors contributing to such an attitude ; (2) to analyze the relationships between variables related to their preference and decision to watch the program ; and (3) to elicit their opinions and suggestions to improve the program so as to achieve the organization's goal.

The sample group was derived by quota , purposive , and accidental sampling. The subjects consisted of 569 students and faculty members of the National Institute of Development Administration (NIDA). The quantitative data were analyzed , using statistical

test such as percent , T-test and F-test (at 0.05 level) and the Pearson moment product correlations coefficient (at 0.001 level). The qualitative data , i.e., the respondents' opinions and suggestions , were used to help explain the results in details.

It was found that both students and faculties were satisfied with the Channel 9 night news program at an average level. When individual three dimensions of the attitude were analyzed , the presentation pattern and quality/reliability of the program were found to satisfy them at an average level , while the time dimension was not satisfactory. Besides , it was found that one set of the independent variables namely , status , sex , age , income had a significant relationship with the subjects , satisfaction at the 0.05 level and the other set clearness of sound and signals and news program preference at the 0.001 level. Thus , the hypothesis was accepted. Only one variable , occupation , had no relationship with the overall attitude of the sample group and the hypothesis was rejected at the 0.05 level.

Recommendations

1. The period of the night news program should be shortened and news presentation should be brief and quick , as time is very precious in the present world.

2. Apart from general daily news , the presentation pattern should be improved by presenting analytical news , which predicts the future trend of any matter that affects the life quality of the Thai society either positively or negatively.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความกรุณาจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ วชิรจักร ที่อำนวยการให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางแก่ผู้วิจัยอยู่ตลอดเวลา และ กรรมการที่ปรึกษา อาจารย์สุภา กิริติบุตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แดงอ่อน มั่นใจตน ที่คอยให้คำแนะนำต่างๆ อันมีค่ายิ่งระหว่างทำงานวิจัย ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ลูกศิษย์อย่างทุ่มเทเสมอมา และขอขอบคุณงานเลขานุการทุกคณะ เจ้าหน้าที่คณะพัฒนาสังคมและกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์ ให้คำแนะนำ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณสุรินทร์ และคุณเสนาะ คู่มignon ที่ได้เห็นประโยชน์ทางการศึกษาให้การสนับสนุนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ และขอขอบคุณ พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ทุกคน ที่ไม่สามารถเอ่ยนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ซึ่งคอยให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจจนเหน็ดเหนื่อยไปตามๆ กัน

ท้ายที่สุด ผู้เขียนให้สวามิภักดิ์ไทยทุกแขนง ท้าหน้าที่เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจด้านกระบวนการประชาธิปไตยที่ถูกต้องแก่เยาวชนไทยอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้การเมืองและการปกครองของไทยมีความเจริญมั่นคงในอนาคต แม้จะทราบดีว่าการลดลงบ้างก็ตาม.

ธีรธร แฝงประสิทธิ์

ธันวาคม 2537

สารบัญ

	หน้า
หน้าอ้อมิตี	
<u>บทคัดย่อ</u> ab.....	(1)
ABSTRACT.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....co.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(9)
สารบัญแผนภูมิ.....	(11)
<u>บทที่ 1</u> บทนำ.....c1.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
<u>บทที่ 2</u> แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....c2-1.....	6
2.1 แนวคิดด้านสื่อสารมวลชน(ประเภทโทรทัศน์).....	6
2.1.1 คุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์.....	7
2.1.2 ความหมายของข่าว.....	8
2.1.3 รูปแบบการนำเสนอข่าว.....	11
2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	12
2.2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	13
2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม.....	18
2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรม.....	24
<u>2.2.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน</u> c2-2.....	26
2.2.5 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการ.....	40

	หน้า
2.2.6 ทฤษฎีการร่นมน้ำใจ.....	43
2.2.7 การวัดทัศนคติ.....	45
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
2.3.1 งานวิจัยภายในประเทศ.....	50
2.3.2 งานวิจัยของต่างประเทศ.....	58
<u>บทที่ 3</u> ประวัติ และการดำเนินงานของรายการข่าวสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.. c3..	63
3.1 ประวัติองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย.....	63
3.2 โครงสร้างการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท.	66
3.3 โครงสร้างการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. ในปัจจุบัน.....	72
3.4 กำเนิดสำนักข่าวไทย.....	74
3.5 โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักข่าวไทย.....	76
3.6 การผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ของช่อง 9 ในปัจจุบัน.....	80
<u>บทที่ 4</u> วิธีดำเนินการวิจัย..... c4..	82
4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย.....	82
4.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	83
4.3 สมมติฐานการวิจัย.....	84
4.4 คำนิยามเชิงปฏิบัติการ.....	87
4.5 ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง.....	89
4.6 การสร้างและทดสอบเครื่องมือวัด.....	91
4.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94
4.8 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	95
4.9 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	96
<u>บทที่ 5</u> ผลการวิจัย..... c5..	97
5.1 แนวทางการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	97
5.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	99

	หน้า
5.3 ความชอบในการรับชมรายการข่าวและความชัดเจนในการรับ.....	102
สัญญาณภาพและสัญญาณเสียงของผู้ตอบแบบสอบถาม	
5.4 ข้อมูลระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกรายมิติ.....	105
5.5 ความคิดเห็นโดยทั่วไปในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9.....	107
5.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน.....	109
<u>บทที่ 6</u> สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	125
6.1 สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	126
6.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	128
6.3 การอภิปรายผลการศึกษา.....	131
6.4 ข้อเสนอแนะ.....	144
<u>บรรณานุกรม</u>	147
<u>ภาคผนวก</u>	157
ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	165
.....	178

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1	เปรียบเทียบทฤษฎีสื่อสารมวลชน เจิงบัสถาน..... 30
4.1	แสดงจำนวนนักศึกษา (ภาคปกติและภาคพิเศษ)และอาจารย์ ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร..... 90
4.2	แสดงจำนวนนักศึกษาทั้งหมด และจำนวนตัวอย่างที่กำหนดสัดส่วน ของแต่ละคณะที่สุ่มได้..... 91
5.1	แสดงจำนวนร้อยละ ข้อมูลพื้นฐาน ของนักศึกษาและอาจารย์..... 100
5.2	แสดงจำนวนร้อยละ ระดับความชอบในการรับชมรายการข่าวของช่อง 9 103
5.3	แสดงจำนวนร้อยละ ระดับความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียง... 104
5.4	แสดงจำนวนร้อยละ ระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกรายมิติ ของนักศึกษาและอาจารย์..... 106
5.5	แสดงจำนวนร้อยละ ความคิดเห็นโดยทั่วไป ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์..... 108
5.6	แสดงระดับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์..... 109
5.7	แสดงระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ) ของนักศึกษาและอาจารย์..... 110
5.8	แสดงระดับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง..... 111
5.9	แสดงระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ)ของนักศึกษาและอาจารย์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง..... 112
5.10	แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน..... 114

ตารางที่	หน้า
5.11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(แยกรายมิติ) ที่มีอายุต่างกัน.....	115
5.12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ.....	116
5.13 แสดงค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ.....	117
5.14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ) ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ.....	118
5.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน.....	120
5.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ) ที่มีรายได้ต่างกัน.....	121
5.17 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความชัดเจนในการรับสัญญาณช่อง 9 (โดยรวม) กับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์.....	122
5.18 แสดงค่าความสัมพันธ์(แยกพิจารณา)ระหว่าง ความชัดเจนในการ รับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียง กับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษา และอาจารย์.....	123
5.19 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความชอบในการรับชมรายการข่าว ของนักศึกษาและอาจารย์ กับทัศนคติ(โดยรวม)ในการเลือกรับชม รายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9.....	124

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
2.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วม กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของบุคคล.....	21
2.2 องค์ประกอบของการสื่อสาร.....	32
2.3 แสดงกระบวนการสื่อสาร.....	39
2.4 แบบจำลององค์ประกอบของการใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ.....	42
2.5 แสดงโครงสร้างจิตวิทยาภายใน ในฐานะที่เป็นตัวแปรแทรกของกระบวนการสื่อสาร.....	44
3.1 โครงสร้างการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. (พ.ศ. 2537).....	73
3.2 พังแสดงการผลิตและบริการข่าวของสำนักข่าวไทย (พ.ศ. 2537).....	79
3.3 โครงสร้างและขอบเขตการดำเนินงานของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ (ช่อง 9).....	81
4.1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา.....	83

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันสังคมของโลก ถูกกล่าวขานว่าอยู่ในยุคคลื่นลูกที่สาม ซึ่งถือว่าเป็นยุคของข่าวสารข้อมูลที่พัฒนาเคียงคู่ไปกับยุคแห่งเทคโนโลยี ที่มีผลถึงการเปลี่ยนแปลง ทางความคิด และระดับสมองของคน ในการที่จะทำความเข้าใจในเรื่องราวต่าง ๆ ได้อย่างมีมุมมองที่กว้าง และพบเห็นรายละเอียดมากขึ้น และข่าวสารจำนวนมากไหลมาสู่การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันของมนุษย์ในสังคม เพราะอำนาจของการสื่อสารสามารถข้ามเขตแดน เชื้อชาติและภาษาไปได้ ทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ไหลอยู่ในสังคมถูกจัดให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (อัลวิน ทอฟเลอร์, 2532 : 132)

บทบาทของสื่อสารมวลชนที่มีต่อการนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศได้มี นักวิชาการในสาขาต่างๆ เช่น รัฐศาสตร์ สังคมวิทยา ครุศาสตร์ จิตวิทยา และเศรษฐศาสตร์ ให้ความสำคัญดังเช่น Teheranian, Hakinzadeh และ Vidale (1977 : 1-2) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในประเทศด้อยพัฒนา ดังนี้ ในการพัฒนาสังคม วัฒนธรรม สื่อมวลชนมีอิทธิพลต่อความเชื่อ พฤติกรรมและทักษะ ในการพัฒนาเศรษฐกิจสื่อมวลชนช่วยระดมทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับความหวังและเผยแพร่ความรู้ ในการพัฒนาเมือง สื่อมวลชนช่วยสร้างจิตสำนึกในความรักชาติ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศชาติ รวมทั้งระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ประชาชนเข้ามามีส่วน ในการพัฒนาการศึกษาสื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่ขาดไม่ได้สำหรับการปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาแบบเป็นทางการ โดยช่วยให้การศึกษาแบบนี้เข้าถึงผู้เรียนจำนวนมาก ในด้านเทคโนโลยี/การบริหารธุรกิจสื่อมวลชนช่วยทำให้การถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรมด้านการบริหารเป็นไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สื่อมวลชนช่วยทำลายกำแพงที่ปิดล้อมแต่ละประเทศ ช่วยสร้างชุมชนที่มีความสนใจในกิจกรรมที่มีประโยชน์ เป็นการสร้างรูปแบบวัฒนธรรมโลกขึ้นใหม่

เป็นที่น่าสังเกตว่า ในบรรดาโทรทัศน์ที่แพร่ภาพออกอากาศ ทั้ง 5 ช่อง (ช่อง 3, 9, 5, 7, 11) มีสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) เท่านั้นที่เป็นการดำเนินการในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ.2520 (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ, 2520)ในฐานะเป็นองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินงานของช่อง 9 โดยตรง ซึ่งได้ระบุเหตุผลในการประกาศใช้พระราชกฤษฎีกา ฉบับนี้ว่า "...เนื่องจากมีความจำเป็นจะต้องจัดกิจการสื่อสารมวลชนของรัฐ ให้มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นที่เชื่อถือแก่สาธารณชนตามนโยบายของรัฐบาล ในการนี้เห็นควรจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย โดยอาศัยอำนาจตาม พระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้ขึ้น..."

นอกจากนี้ ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ไว้ใน มาตรา 6 ของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535 ว่า

1. ประกอบกิจการสื่อสารมวลชนทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
2. ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่อง หรือใกล้เคียงกัน หรือ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการสื่อสารมวลชน
3. ใช้กิจการสื่อสารมวลชนเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ และความเข้าใจเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ส่งเสริมคุณภาพและจริยธรรมของคนในชาติ รักษาความมั่นคงของรัฐ โดยคำนึงถึงความถูกต้อง เทียบธรรม และประโยชน์ของรัฐในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสนับรู้ข่าวสารที่ถูกต้อง และรวดเร็ว ตลอดจนสาระความรู้และสาระบันเทิงที่มีประโยชน์ และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน
5. ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยทางนิเทศศาสตร์ และเทคโนโลยีอันเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
6. สนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร อุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่หน่วยราชการที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน

เมื่อพิจารณาจากหลักการต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด สภาพการดำเนินงานของ สถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งของ อ.ส.ม.ท. ในฐานะที่เป็นสื่อสารมวลชนของรัฐบาล การทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารตามที่กล่าวมาข้างต้น จึงจำเป็นต้องมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง รวดเร็ว และเป็นที่เชื่อถือแก่สาธารณชนไทยโดยทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะสามารถสร้าง "บรรยาการ" ที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศได้ ถ้าหากให้การไหลของข่าวสารเป็นไปอย่างอิสระและมีความพอเพียง

ประกอบกับในปัจจุบัน การแข่งขันในเชิงธุรกิจการตลาดได้เข้ามามีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบของการผลิตรายการข่าวของสื่อโทรทัศน์ไทยในแต่ละช่อง การปรับตัว และผสมผสานทั้ง 2 ด้าน ระหว่างผลประโยชน์ตามเงื่อนไขทางธุรกิจกับการทำหน้าที่สื่อสารมวลชน จะสามารถดำเนินไปพร้อมกันได้หรือไม่ และรายการข่าวของช่อง 9 จะสามารถสนองตอบความต้องการของสาธารณชนภายใต้กฎเกณฑ์ และกรอบแห่งการควบคุมดูแลของรัฐบาลและการต่อสู้อย่างเงื่อนไขทางธุรกิจการแข่งขันได้มากน้อยเพียงใด

ดังนั้น การศึกษานี้เรื่องนี้จะทำความเข้าใจของผู้ชมในรูปแบบทางทฤษฎีกับแนวทางการปฏิบัติที่ได้ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อบอกถึงทิศทาง และความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ความชอบในการรับชมรายการข่าว ตลอดจนความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่มีต่อรายการข่าวของช่อง 9 ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐบาล

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงระดับทัศนคติและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9)
2. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ในการตัดสินใจรับชมรายการข่าว และความชอบในการรับชมรายการข่าว (ช่อง 9)
3. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษา มากำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ต่อไป

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษากลุ่มตัวอย่าง เฉพาะนักศึกษาและอาจารย์ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ด้วยเหตุผลที่ว่า การสอนในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มีลักษณะเฉพาะตัวในหลักสูตรการสอนคือเป็นสถาบันการศึกษาของรัฐที่เปิดสอนสำหรับผู้มีพื้นฐาน การศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และในปัจจุบันทางสถาบันฯได้เปิดหลักสูตรการสอนภาคพิเศษ ที่นอกจากจะต้องมีพื้นฐานการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้ว ยังต้องมีคุณสมบัติในการปฏิบัติงานในด้านใดด้านหนึ่งมาแล้วพอสมควรด้วย ทำให้ผู้ที่เข้ามาทำการศึกษา มีพื้นฐานทางกระบวนการ วิชาความคิดและสังเคราะห์ปัญหาในเชิงวิชาการมาแล้วในระดับหนึ่ง

นอกจากนี้ ทางอาจารย์ซึ่งนอกเหนือจากหน้าที่ทางการสอนแล้ว ยังมีภาพลักษณ์อัน แรงของการที่ได้เข้าไปมีบทบาทในกระบวนการวิจัยทางวิชาการ ร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชนอยู่อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า น่าจะให้แง่มุมในการได้ข้อมูลมีความ ชัดเจน ต่อกระบวนการวิจัยด้านงานข่าวโทรทัศน์ครั้งนี้มากยิ่งขึ้น

2. เนื้อหาที่จะศึกษา จะศึกษาเฉพาะกรณีการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ซึ่งแพร่ภาพออกอากาศเป็นประจำทุกวัน เวลา 19.00 - 20.45 น. โดยมิได้มีการเปรียบเทียบกับรายการข่าวภาคค่ำของช่องอื่น ๆ

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จะได้ข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติ ที่มีรายการข่าวภาคค่ำของ สถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ความชอบในการรับชมและตัวแปรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเปิดรับชม รายการข่าวของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งจะมีประโยชน์เพื่อนำ ไปพิจารณาเป็นแนวทางการแก้ไขปรับปรุง รูปแบบของกระบวนการผลิตรายการข่าวให้มีความ สอดคล้องกับกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์อันเป็นกลุ่มเป้าหมาย (Target Group) กลุ่มหนึ่งของ ช่อง 9

2. ทำให้ทราบถึง พฤติกรรมในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ (ช่อง 9) ของ นักศึกษา และอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในส่วนของ

- ทักษะคตินักศึกษาและอาจารย์ ที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำ (ช่อง 9)
- ความเชื่อถือที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในฐานะที่เป็นแหล่งสาร
- ความพึงพอใจ หรือไม่พอใจ ของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9
- ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

3. ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลที่สำคัญส่วนหนึ่งในการพิจารณาปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ให้บรรลุวัตถุประสงค์มากขึ้น

4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการค้นคว้าเอกสาร ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และผลการวิจัยที่มีผู้ศึกษามาแล้ว ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมประมวลมาเสนอ ดังต่อไปนี้

2.1 แนวคิดด้านสื่อสารมวลชน(ประเภทโทรทัศน์)

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

✳ 2.1 แนวคิดด้านสื่อสารมวลชน (ประเภทโทรทัศน์)

"สื่อมวลชนที่ทันสมัย มีอิทธิพลมากกับประเทศ เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดความปลอดภัย การปฏิบัติอันเนื่องมาจากการทวิความหวังให้เกิดขึ้นได้ เพราะสื่อมวลชนทำให้ประชาชนเห็นภาพของการดำรงชีวิตของคนอื่น สื่อมวลชนช่วยขยายตลาดสำหรับสินค้าต่างๆ ซึ่งส่งผลให้สามารถผลิตสินค้าจำนวนมากๆ ได้ ดังนั้นสื่อมวลชนจึงมีอิทธิพลมากในทางเศรษฐกิจ" (Russet . 1964:105)

สุรพงษ์ รัตนเสถียร (2533:211-219) ได้กล่าวว่า กิจกรรมของสถานีโทรทัศน์ไทยทั้งหมด ล้วนเป็นกรรมสิทธิ์ของรัฐทั้งสิ้น โดยที่รัฐบาลไทยยังไม่ได้เปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ของเอกชนอย่างเป็นอิสระ ทั้งนี้เพราะรัฐบาลมีความหวงแหนเกรงปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคง และเพราะการเติบโตของระบบการเมืองไทยอยู่ภายใต้ระบบอำมาตยาธิปไตย กิจกรรมโทรทัศน์จึงถูกครอบงำโดยระบบราชการอย่างไรก็ตามกิจกรรมโทรทัศน์ของไทยมีการดำเนินงานอยู่ใน 4 ลักษณะ คือ

1. รัฐเป็นเจ้าของและดำเนินการโดยรัฐ สถานีโทรทัศน์ที่มีลักษณะแบบนี้ คือ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของกรมประชาสัมพันธ์ หรือ สทท.11 (ส่วนกลาง) ซึ่งการดำเนินงานอาศัยจากงบประมาณของทางราชการจึงไม่มีการโฆษณาสินค้า หรือบริการแต่อย่างใดซึ่งรายได้บางส่วนได้มาจาก สทท. ส่วนภูมิภาคที่หามาได้จากการให้เช่าเวลา และ

ส่วนแบ่งรายได้จากการดำเนินงานขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) (ตามเงื่อนไขใน พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ครั้งที่ 4 ปี พ.ศ. 2535 - ผู้วิจัย)

2. รัฐเป็นเจ้าของแต่เพียงผู้เดียวของเวลาออกอากาศของสถานี สถานีฯ แบบนี้รัฐจะเป็นผู้บริหารเวลา แต่ได้ขายเวลาบางส่วนให้ผู้โฆษณาไปผลิตรายการ ตัวอย่างเช่น ในอดีต ททบ.5 ได้ขายรายการช่วงเวลารายการข่าว 19.30 - 20.00 น.ให้แก่ บริษัทอี เอ็ม นิวส์ จำกัด (ในเครือบริษัทแบงค็อก อินเทอร์เน็ตคอมมิวนิเคชั่น จำกัด - ผู้วิจัย) ที่ประมาณละบริษัทคู่แข่ง ปล่อยให้ผลประโยชน์แก่ ททบ.5 รวม 3 ปี เกือบ 150 ล้านบาท

3. รัฐวิสาหกิจ เป็นการดำเนินงานภายใต้กฎหมายรัฐวิสาหกิจ ที่เปิดโอกาสให้รัฐดำเนินการแบบธุรกิจ โดยที่รัฐจะเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ หรือทั้งหมดในกิจการนั้น ตัวอย่างเช่น สถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ซึ่งรัฐบาลจะแต่งตั้งรัฐมนตรี ไปกำกับดูแลควบคุมนโยบาย การดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. และมีผู้อำนวยการสถานีวิทยุโทรทัศน์เป็นผู้บริหารในการปฏิบัติงานของสถานี และขึ้นตรงต่อ ผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท.

4. การให้เช่าช่วงหรือให้สัมปทาน หมายถึง สถานีโทรทัศน์ของรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจ อนุญาตให้ผู้โฆษณาเช่าช่วงสถานีไปโดยรับผิดชอบทั้งการจัดการ และการบริหารเวลา โดยบริษัทเอกชนนั้น จะจ่ายค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้ ตัวอย่างเช่น สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 รับสัมปทานจากช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เข้ารับสัมปทานจาก อ.ส.ม.ท. โดยกรณีหลัง บริษัทบางกอก เอ็นเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ที่ดำเนินการช่อง 3 ต้องจ่ายสัมปทานถึง 2,000 ล้านบาท ต่อ 10 ปี นอกเหนือจากต้องจ่ายผลประโยชน์รายปีเฉลี่ยปีละ 20 ล้านบาท

2.1.1 คุณสมบัติของสื่อโทรทัศน์

ในบรรดาสื่อที่ช่วยเรียนทางไกล อาทิ สิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น วิทยุโทรทัศน์มีแนวโน้มที่จะนำมาใช้ในการศึกษาให้ความรู้มากขึ้นทุกปี ทั้งนี้เป็นเพราะวิทยุโทรทัศน์มีคุณสมบัติประจำตัว ที่ได้เปรียบกว่าสื่ออื่นๆ ดังนี้คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2526:6)

1. วิทยูทรทัศน์ให้ทั้งภาพและเสียงพร้อมๆ กันและเป็นการเคลื่อนไหวตามธรรมชาติ ทำให้เห็นจริงเห็นจังจึงสามารถชักจูงผู้รับให้เกิดความเลื่อมใส ศรัทธา และคล้อยตามได้ง่ายกว่าสื่อชนิดอื่น

2. วิทยูทรทัศน์เสนอข่าวได้รวดเร็วกว่าสื่อสิ่งพิมพ์และภาพยนตร์ ถึงแม้ว่าจะล่าช้ากว่าวิทยุกระจายเสียงเล็กน้อย แต่ในขณะที่เดียวกัน ข่าวที่นำเสนอมีความกระชับแจ่มแจ้งกว่าเพราะมีภาพทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ดี และหากเป็นวิทยูทรทัศน์สี ก็ทำให้เห็นสีเป็นธรรมชาติเหมือนของจริง

3. วิทยูทรทัศน์สามารถเสนอข้อมูลได้หลายวิธีการ เช่น การบรรยาย การใช้ภาพ การฉายภาพยนตร์และเทปบันทึกภาพ ทำให้ผู้รับสามารถเปลี่ยนบรรยากาศได้หลาย ๆ แบบประกอบกัน

4. วิทยูทรทัศน์สามารถทำให้ผู้ชมได้มองเห็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ภายในโลกได้ทันทั่วทั้งที่โดยการใช้เทคนิคสมัยใหม่ช่วยในการถ่ายทอดผ่านดาวเทียม

5. วิทยูทรทัศน์ใช้ได้กับผู้ชมทั้งกลุ่มเล็กกลุ่มใหญ่ และสามารถถ่ายทอดไปได้ระยะทางไกลๆ ด้วย

6. วิทยูทรทัศน์ช่วยลดภาระเป็นผู้ช่วยให้ข่าวสาร คือแทนที่ผู้ให้ข่าวสารจะต้องไปเผยแพร่ความรู้ข่าวสารหลายๆ แห่งก็บรรยายออกจากวิทยูทรทัศน์ครั้งเดียวสามารถชมได้ทั่วถึงกันหมด

จากคุณสมบัติพิเศษเหล่านี้ จึงเป็นเหตุผลที่ดีสำหรับคำถามว่า เหตุใดสื่อโทรทัศน์จึงน่าจะมีบทบาทในการเสนอข่าวสารในทุกๆ ด้าน มากกว่าสื่ออื่นใด

2.1.2 ความหมายของข่าว

"ข่าว" ถูกนิยามไว้โดยผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศมากมาย ดังนี้

อาจารย์ประชัน วิลลิโก(2530:19) ได้ให้คำจำกัดความของคำว่าข่าวไว้ว่า คือ รายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้

อาจารย์สุภา ศิริमानนท์(2525) นักหนังสือพิมพ์อาวุโส ได้ให้คำจำกัดความของ

"ข่าว"ไว้ในหลายลักษณะ กล่าวคือ

- ข่าว คือ เหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งได้เกิดขึ้นใหม่ๆ สดๆ ถูกฉวยและให้ภูมิปัญญา หรือ อาจจะ ได้แก่ การค้นพบต่างๆ อาจจะเกี่ยวกับทฤษฎีต่างๆ และอาจจะได้แก่เรื่องราวชนิดต่าง ๆ ซึ่งกระทบถึงประชาชนคนอ่าน

- ข่าว คือ ข้อเท็จจริง สารสำคัญเกี่ยวกับการเกิดขึ้นของ เหตุการณ์บางอย่าง หรือของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือเกี่ยวกับความคืบหน้าที่มีผู้สนใจเนื่องจากมีผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อชีวิตของผู้คน

- ข่าว คือ สิ่งซึ่งประกอบขึ้นด้วยกิจกรรมนานาประการ ในกระแสสังคมอันเป็นที่สนใจของผู้คนทั้งปวง และข่าวที่ดีที่สุดก็คือข่าวซึ่งเป็นที่น่าสนใจของผู้คนส่วนใหญ่

ส่วนทางด้านผู้เชี่ยวชาญทางด้านข่าวของต่างประเทศ ก็ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ข่าว เอาไว้เช่นกัน ดังนี้

มิทเชลล์ ชาวินสกี แห่งมหาวิทยาลัยมินนิโซตาในสหรัฐกล่าวว่า"ข่าว" คือ ประวัติศาสตร์ของวันพรุ่งนี้ ซึ่งได้สร้างขึ้นมาแล้วบรรจุอยู่ในหีบห่ออันเรียบร้อยของวันนี้ (สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2530:20)

สมถนุญ วอลส์เกอร์ อธิบดีบรรณาธิการข่าวในประเทศของ หนังสือพิมพ์นิวยอร์ก และทรีบูน กล่าวว่า "ข่าว" คือ เครื่องวัดอันไม่เที่ยงแท้สำหรับความยินยอมในความทะเยอทะยาน บรรณาณา ความเข้าใจศีลธรรม และความรุ่งโรจน์ก้าวหน้าของมนุษยชาติ เป็นบันทึกเรื่องราวที่ดีที่สุด ที่เรามีอยู่เกี่ยวกับความหมายอย่างไม่น่าเชื่อ และความเยียมยอของมนุษย์ (สุภา ศิริमानนท์, 2525:4)

ในขณะที่ มาลี บุญศิริพันธ์(2534:24) ได้ให้คำนิยามของ "ข่าว" ว่าควรประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 3 ประการ คือ ความน่าสนใจ(Interest) ข้อเท็จจริง(Facts) และผู้อ่าน(Readers) นอกจากนี้ ยังได้กล่าวถึงคุณสมบัติของข่าว ว่าควรประกอบด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. ความถูกต้อง หมายถึง ความถูกต้องในข้อเท็จจริง และเนื้อหาด้วสะกดตัวเลข ฯลฯ

2. ความชัดเจน หมายถึง ความแจ่มแจ้งชัดเจน ทั้งในเรื่องของภาษา ความเข้าใจ การจับประเด็น ความแม่นยำ ตลอดจนการสื่อความหมายที่แน่นอน
3. ความกระชับ หมายถึง ข่าวทุกชิ้นต้องเขียนให้กระชับ รัดกุมไม่ยาวเยิ่นเย้อจนน่าเบื่อ ผู้อ่านต้องการรู้เรื่องราวอย่างรวดเร็วภายในเวลาอันจำกัด
4. ความเป็นกลาง หมายถึง การปราศจากความคิดเห็นในข่าวผู้รายงานข่าวจะใส่ความคิดเห็นในข่าวไม่ได้ ต้องรายงานข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นเสมอ

ซึ่งสอดคล้องกับจรรยาบรรณของสมาคมนักวิทยุโทรทัศน์ที่มีต่อกลุ่มเป้าหมายคือผู้รับชม ซึ่งได้ออกโดย สมาคมวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ (National Associations of Broadcasters) กล่าวคือ (สุรพงษ์ โรธนะเสถียร, 2533:250 - 251)

1. การให้ความก้าวหน้าในทางการศึกษา และวัฒนธรรม (Advancement of Education and Culture)
2. การรับผิดชอบต่อเด็ก
3. การรับผิดชอบต่อประชาชน

มีข้อที่น่าสนใจที่ว่า ทางสมาคมนักวิทยุและโทรทัศน์ ได้บัญญัติคติพจน์ของนักวิทยุและโทรทัศน์ไว้ ซึ่งมีเนื้อหาส่งเสริมจริยธรรมของตัวบุคคลที่ทำหน้าที่สื่อมวลชน ในขณะที่เดียวกันก็ได้กำหนดจรรยาบรรณที่เน้นถึงการปฏิบัติหน้าที่ในการสื่อสารไว้โดยมีประเด็น ดังนี้(สุรพงษ์ โรธนะเสถียร, 2533:254-255)

1. ช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างสรรค์ และดำรงความสัมพันธ์อันดีของคนในชาติและสังคม รวมทั้งพยายามขจัดปัดเป่า ความตึงเครียดขัดแย้งและความแตกแยกในสังคม และในชาติ
2. ช่วยส่งเสริมความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว และความเป็นปึกแผ่นมั่นคงของคนในชาติ เพื่อให้เกิดสันติสุข

3. อุทิศตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ก่อให้เกิดสภาพที่มั่นคง บลอคภัยกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และประชาชน เหนือสิ่งอื่นใด
4. ช่วยดำรงไว้ซึ่งชื่อเสียงเกียรติภูมิ ความถูกต้อง บริสุทธิ์ ยุติธรรม วัฒนธรรม จรรยาบรรณ กฎหมาย ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่ดีงาม อันเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสถาบัน และสังคม
5. ช่วยเผยแพร่ชี้แจง แลกเปลี่ยนข่าวสารอันยังเป็นที่เคลือบแคลงสงสัยของประชาชน จนเกิดความรู้ความเข้าใจ แจ่มแจ้งโดยทั่วไป
6. ช่วยกันยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ให้เป็นคุณธรรมประจำใจ จนเกิดเป็นหลัก ในการปฏิบัติหน้าที่
7. ช่วยกันบริการสังคมให้บังเกิดความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีต่อกันทุกฝ่าย จนบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวังเอาไว้

จากคำจำกัดความอันหลากหลายเหล่านี้ สำหรับผู้วิจัยเองมองเห็นว่าไม่ว่าใครจะเป็นผู้ให้นิยาม ความหมายแทบไม่แตกต่างออกไปนักจะผิดก็แต่เพียงถ้อยคำเท่านั้นเอง โดยสรุปข่าวก็คือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง อาจจะเป็นเมื่อเร็วนี้หรือนานมาแล้ว และมีผลกระทบต่อมนุษยชาติในด้านใดด้านหนึ่งทั้งในด้านบวกและด้านลบ

2.1.3 รูปแบบการนำเสนอข่าว

โดยทั่วไปสถานีโทรทัศน์ มีวิธีการเสนอข่าวโทรทัศน์หลายรูปแบบ แล้วแต่ว่าสถานีใดจะเลือกใช้รูปแบบใดตามความเหมาะสมของข่าว ซึ่งตามหลักการแล้วมีอยู่ 4 วิธี คือ (ดวงทิพย์ วรพันธุ์, 2525:55-56)

1. แถลงการณ์หรือข่าวด่วนล่าสุด (Bulletin/New Flash) ข่าวสำคัญซึ่งอาจต้องประกาศขึ้นรายการที่แพร่ภาพออกอากาศ โดยโฆษกอ่านหลังกล้อง ประกอบภาพนิ่ง เช่น สไลด์ หรือเทลอป

2. ข่าวอ่านธรรมดา (Straight Newscast) ผู้อ่านข่าวจะอ่านข่าวหน้ากล้อง

ภายในห้องส่งเล็กของสถานี อาจจัดฉากหลังให้มีป้ายชื่อรายการ และแผนที่ติดที่ฝาผนังด้านหลัง โต๊ะอ่านข่าวและผู้ประกาศ

3. ข่าวอ่านประกอบภาพ (Illustrated Newscast) ผู้อ่านข่าวจะอ่านข่าว หลังกล้อง ประกอบภาพนิ่ง สไลด์หรือเทลอป หรือภาพเคลื่อนไหว(ภาพยนตร์หรือเทปบันทึกภาพ)

4. วิเคราะห์ข่าวหรือวิจารณ์ข่าว (Analysis Commentary) ผู้วิเคราะห์หรือ วิจารณ์ข่าวจะแสดงความคิดเห็นตีความ และบอกข้อเท็จจริงแก่ผู้ดูผู้ชมหน้ากล้องประกอบแผนที่ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับข่าวที่วิเคราะห์วิจารณ์

โดยก่อนนำเสนอจะมีการแสวงหา การรวบรวมข้อมูลของเหตุการณ์ให้สมบูรณ์ และ ถูกต้อง จากนั้นต้องนำมาเรียบเรียงให้เป็นเรื่องเป็นราว มีเนื้อหาสาระ และรายละเอียดของ เหตุการณ์ในข่าวนั้นๆ โดยมีความกระชับชัดเจน และได้ใจความภายในระยะเวลาเสนอที่ถูก จำกัดเอาไว้แล้ว ดังนั้น การเตรียมงานโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจึงมีส่วนช่วยในการเสนอ ข่าวสารอย่างสมบูรณ์ สำหรับเรื่องราวที่ไม่ใช่เป็นการเกิดขึ้นโดยไม่มีการคาดคะเนล่วงหน้า จะต้องมีการสรุปรวบรวมข้อมูล และใจความในการนำเสนอว่าเป็นอย่างไรบ้าง

สำหรับรูปแบบและวิธีการนำเสนอข่าวของ สถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) นั้นใช้รูปแบบผสมในการเสนอข่าวระหว่าง 4 แบบ ตามความเหมาะสม คือ มีภาพประกอบใน การเสนอข่าว เช่น ภาพจากเทปโทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์ เทลอป เป็นต้น โดยจะมีผู้ประกาศ ข่าวอ่านรายละเอียดข่าวอยู่ในห้องส่ง หรือการรายงานวิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์ข่าวประกอบภาพ เรื่องราวจริง

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องนี้เน้นในเรื่องทัศนคติ ซึ่งจำเป็นต้องกล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ทัศนคติ (Attitude Theory) ก่อนเนื่องจากเป็นขั้นตอนหลักสำคัญที่จะนำมาดำเนินการวัด ความรู้สึกกับกลุ่มประชากรเป้าหมายว่ามีทัศนคติต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในลักษณะใด

2.2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

คำว่า "ทัศนคติ" มาจากภาษาลาตินว่า "Aptus" (Webster's Dictionary, 1977:22) ซึ่งหมายความว่าเหมาะสม (Fitness) หรือปรุ่่งแต่ง (Adaptness) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายไว้ว่า "ทัศน" หมายถึง ความเห็น การเห็น การรู้เห็น ฯลฯ ส่วน "คติ" แปลว่า การไป ความเป็นไป การดำเนินวิธี ฯลฯ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2507:134)

จัดติยา กรรณสูต (2516: 2) อธิบายว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกที่คนเรามีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือหลายสิ่งก็ตาม ในลักษณะที่เป็นอัตวิสัย (Subjective) อันเป็นพื้นฐานเบื้องต้นหรือมีผลให้เกิดการกระทบหรือแสดงออกที่เรียกว่า พฤติกรรม

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2523) อธิบายว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะของความพร้อมหรือ แนวโน้มที่จะกระทำ หรือมีปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้าสิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะบางอย่าง ทัศนคตินี้จะแสดงออกให้เห็นจากคำพูดหรือพฤติกรรม คนแต่ละคนจะมีทัศนคติต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากน้อยต่างกัน แต่ลักษณะที่สำคัญของทัศนคติก็คือ ความเป็นนามธรรม (Abstraction) การศึกษาทัศนคติจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อที่จะได้ทำการเปลี่ยนแปลง โดยกระบวนการต่างๆ เช่น การสื่อสาร การโฆษณา การศึกษา เป็นต้น

ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล (2527:259-260) อธิบายว่าทัศนคติเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของเรามากซึ่งอาจสังเกตได้จากการ ที่เรามักจะมีแนวโน้มเอียงสนองตอบต่อสิ่งเร้าต่าง เช่น บุคคล สิ่งของ สถานการณ์หรืออุปกรณ์ ฯลฯ ในรูปของการประเมินค่า เช่น บางคนชอบ ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และพรรคกิจสังคม บางคนไม่ชอบภาพยนตร์ไทย และเพลงลูกทุ่ง เป็นต้น จะเห็นได้ว่าความชอบหรือไม่ชอบของบุคคลก็คือแนวโน้มเอียงที่เราจะประเมินค่าสิ่งต่างๆ ในแง่บวกหรือในแง่ลบนั่นเอง

คาร์เตอร์ วี กู๊ด (Carter V. Good, 1959:48) ให้ความหมายไว้ว่า ทัศนคติ คือ ความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะใดลักษณะหนึ่งที่เป็น การสนับสนุน หรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใดๆ หรืออีกนัยหนึ่งคือ ความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติประกอบไปด้วยความรู้ ความรู้สึกและแนวโน้มของพฤติกรรม

โฮเวิร์ด เอช. เคนเดิล (Howard H. Kendle, 1963:572) กล่าวว่า ทักษะคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในทางสนับสนุน หรือต่อต้าน บุคคล สถาบัน สถานการณ์หรือแนวความคิด

นอร์แมน แอล มัน (Norman L. Mun, 1977:77)ให้ความหมายว่า เป็นความรู้สึก และความคิดเห็นของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล สถานการณ์ สถาบันและข้อเสนอใดก็ตามทาง ที่ยอมรับหรือปฏิเสธ ซึ่งมีผลทำให้บุคคลพร้อมที่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนอง ด้วยพฤติกรรมตาม แนวคิด ดังนั้นทักษะคติ อาจจะสะท้อนให้เห็นในรูปพฤติกรรม เช่น การแสดงโดยกล่าวให้เห็น ถึงความเห็นเกี่ยวกับสิ่งหนึ่งสิ่งใด เพราะเหตุใด เราจึงชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น เป็นต้น

จากคำจำกัดความเหล่านี้ กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทักษะคติ หมายถึง ความคิดเห็นที่มี อารมณ์ หรือความรู้สึกที่มาประกอบเป็นแนวโน้มอันเป็นความพร้อม ที่จะทำให้เกิดการแสดงออกใน การสนับสนุน หรือต่อต้านสิ่งหนึ่งสิ่งใดหรือสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ทักษะคติ หมายถึง แนวโน้มหรือความพร้อมที่บุคคลอาจจะแสดงออกมาเป็นความคิดเห็น หรือพฤติกรรมต่าง ที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใด องค์กรหนึ่ง

โดยทั่วไปแล้ว ทักษะคติทุกชนิดจะมีองค์ประกอบที่เหมือนกันอยู่ 3 ประการ คือ (ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล, 2527 : 666-668)

1. องค์ประกอบทางด้านความเชื่อ (Cognitive or Belief Component)
องค์ประกอบนี้ หมายถึงความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ เช่น คนภาคเหนืออาจเชื่อว่า คนกรุงเทพฯ มักเป็นคนหลอกลวง หรือนักเล่นรถมีความเชื่อว่า รถยนต์ยี่ห้อเบนซ์ทำจากเยอรมัน เป็นรถยนต์ที่มีคุณภาพดี คงทน และนักวิทยาศาสตร์เชื่อว่าโลกที่เราอยู่มีรูปร่างกลม ความเชื่อ เกิดจากประสบการณ์ส่วนตัวและการเรียนรู้จากผู้อื่น เช่น คำบอกเล่า หรือจากการอ่านหรือได้ ยินได้ฟังข่าวสารจากสื่อมวลชน

2. องค์ประกอบทางด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Emotional or Affective)

หมายถึง ปฏิกริยาตอบสนองทางด้านความรู้สึก หรืออารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุหรือสิ่งต่างๆ ในการจัดองค์ประกอบทางอารมณ์ อาจทำได้หลายวิธี วิธีหนึ่งคือการถามตัวบุคคลว่าเขามีความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งนั้น เช่น มีความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ อีกวิธีหนึ่งคือ วัดจากปฏิกิริยาการตอบสนองทางด้านร่างกายของบุคคล วิธีนี้ยึดหลักว่า อารมณ์ที่ถูกกระตุ้นทำให้เกิดกระบวนการต่างๆ ในร่างกายเปลี่ยนแปลง เช่น อคติ (Prejudice) อาจทำให้เกิดความกลัวหรือความโกรธ เมื่อบุคคลโกรธหรือกลัว มักจะมีเหงื่อออกมาแทนที่จะถามเขาว่าเขามีความรู้สึกอย่างไร นักจิตวิทยาก็สามารถดูได้จากเครื่องมือที่ระบุอารมณ์ อัตราการเต้นของหัวใจ การตอบสนองของผิวหนังและการหรี หรือการเบิกกว้างของนัยน์ตา จะสามารถบอกได้ว่าอารมณ์ของบุคคลอยู่ในระดับใด ตัวแปรที่บ่งการว่าอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อวัตถุจะเป็นไปในรูปแบบนั้น อาจจะเป็นความเชื่อและประสบการณ์ของแต่ละบุคคลนั่นเอง เช่น ถ้านักศึกษาชาวอเมริกันผิวขาวมีความเชื่อมั่นว่านิโกรเป็นคนเกียจคร้าน และตัวเขาเองเป็นคนที่มีความมั่นใจเช่นนั้นในกรณีนี้นักศึกษาผิวขาวจะมีความรู้สึกทางลบต่อนิโกร ประสบการณ์บุคคลอาจเป็นตัวตัดสินอารมณ์ของบุคคล ถ้าหากบุคคลจะมีประสบการณ์โดยตรงในแง่ลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ก็อาจทำให้เขาเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีหรือทางลบต่อสิ่งนั้นด้วย

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรมหรือการกระทำ (Behavioral or Action Component) หมายความว่าบุคคลจะประพฤติ หรือปฏิบัติต่อวัตถุหรือกลุ่มบุคคลอย่างไรในกรณีนี้ ความเชื่อและความรู้สึกมีอิทธิพลต่อพฤติกรรม เช่น ถ้านักศึกษา ก. มีความเชื่อว่า เพื่อนที่ชื่อนาย น. ไม่ค่อยฉลาด เห็นแก่ตัว และถ้านาย ก. เกิดไม่ชอบนาย น. นาย ก. อาจจะไม่คบ นาย น. เป็นเพื่อนก็ได้ ในทางตรงข้ามพฤติกรรมก็สามารถมีอิทธิพลต่อความเชื่อและความรู้สึกของบุคคลได้ เช่นเดียวกัน

อาจกล่าวได้โดยทั่วไปว่า ทักษะเกิดจากการเรียนรู้ แหล่งที่ทำให้เกิดทัศนคติมีมากมาย แต่อาจรวมเป็นหัวข้อใหญ่ที่สำคัญ 3 หัวข้อคือ ประสบการณ์ส่วนตัว อิทธิพลของบุคคลอื่น และปฏิกิริยาทางด้านอารมณ์ในบรรดาแหล่งที่มาทั้ง 3 แหล่งนี้ อิทธิพลของบุคคลอื่นมีอิทธิพลต่อทัศนคติมากที่สุด นอกจากนี้ ทัศนคติของบุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี เชื่อกันว่าหากองค์ประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งเปลี่ยนแปลง องค์ประกอบอื่นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงด้วยเช่นกัน

ความหมายด้านการรับรู้

ทัศนคติในความหมายของ กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon W. Allport, 1967: 77-89) นั้นเป็นภาวะทางจิตซึ่งทำให้บุคคล พร้อมทั้งจะโต้ตอบต่อสิ่งแวดล้อมเสมอ ลักษณะนี้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ การรับรู้ และเป็นตัวกำหนดทัศนคติที่แต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้า และเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ในขณะที่ Kretch and Grutchfield กล่าวว่า ทัศนคติเป็นผลรวมของกระบวนการที่ก่อให้เกิดพลังจูงใจ อารมณ์ การรับรู้ และกระบวนการเรียนรู้ การเข้าใจเกี่ยวกับประสบการณ์รอบตัวของบุคคล (Jonathan L. Freedman and other, 1970:246)

วิลเบอร์ ชแรมม์ (Wilbur Schramm, 1964) ให้คำนิยามคำว่า ทัศนคติ ว่าเป็น ภาวะความพร้อมทางประสาทและสมองที่จัดไว้เป็นระเบียบโดยอาศัยประสบการณ์เข้าช่วย ซึ่งมีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวทาง และความแปรเปลี่ยนในเรื่องการตอบสนอง (Response) ของบุคคลต่อสถานการณ์ (Situation) และสิ่งต่างๆ (Objects) ทั้งหมดที่มันเข้าไปเกี่ยวข้อง

สำหรับคำจำกัดความของนักวิชาการของไทย ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ของคน มีดังนี้

เจลิยว บุรีภักดิ์ ให้ความหมายว่า ทัศนคติ เป็นความรู้สึกรับชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ทัศนคติที่เรามีต่อสิ่งต่างๆ เกิดจากประสบการณ์หรือการเรียนรู้ จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มขึ้น แต่ทว่ากระบวนการเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับชนิดของทัศนคติและประสบการณ์ใหม่ที่ได้รับ (จารุวรรณ กันทะนิตย์, 2513:15)

สุนีย์ ชุ่มจิต (2523:27) ได้อธิบายความหมายของทัศนคติไว้ค่อนข้างละเอียด โดยกล่าวว่า ทัศนคติมีความเหมือนกับการเรียนรู้และการรับรู้ในแง่ของความสัมพันธ์กับประสบการณ์ของบุคคลด้วยกัน ทัศนคติต่อสิ่งใดจะมีรากฐานมาจากผลรวมของประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ทั้งนี้ เป็นประสบการณ์ตรงคือประสบการณ์ส่วนของแต่ละคนที่ได้รับมาแตกต่างกันไป ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด กับประสบการณ์ทางอ้อม ซึ่งได้รับการถ่ายทอดจากครอบครัว โรงเรียน เพื่อน หรือกลุ่มสังคมที่บุคคลสังกัดอยู่ อย่างไรก็ตาม หากทัศนคติที่เกิดขึ้นแต่ละช่วงเวลา ไม่ได้ฝังรากลึกหรือยังไม่ได้ยึดถือไว้อย่างเหนียวแน่นก็อาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อบุคคลนั้นเผชิญกับประสบการณ์ใหม่

แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

ความรู้ในความหมายต่าง ๆ ที่นักวิชาการได้ให้คำจำกัดความไว้ มีหลายประการ มาร์ค เอช ไอค์ฮาร์ด (Mark H. Ickhard. 1980:45) กล่าวว่า ความรู้หมายถึงความสามารถของผู้เรียนที่จะรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้นๆ โดยแบ่งเป็นความรู้ต่อสถานการณ์ และความรู้ระดับกว้าง ความรู้จึงเป็นความสามารถในการใช้วิธีเท็จจริง (Facts) หรือ ความคิด (Idea) ความหยั่งรู้หยั่งเห็น (Insight) หรือสามารถเชื่อมโยงความคิดเข้ากับเหตุการณ์ และประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว แบ่งได้ดังนี้

- ก) ความรู้เกี่ยวกับเนื้อหา
- ข) ความรู้เกี่ยวกับวิธีและดำเนินการที่เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
- ค) ความรู้เกี่ยวกับการรวบรวมแนวคิดและโครงสร้าง

การประเมินผลด้านความรู้ หมายถึง การประเมินการเปลี่ยนแปลงความรู้เดิมในเนื้อหาและทักษะในการใช้เนื้อหาความรู้ ตามที่นักวิชาการชื่อ บลูมและคณะ (Benjamin S. Bloom and other. 1956) ได้แยกระดับความรู้ไว้ 6 ระดับดังนี้

1. ระดับที่ระลึกได้ (Recall) หมายถึง การเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะ วิธีปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนได้ความสำเร็จในระดับนี้ คือ ความสามารถในการดึงข้อมูลจากความจำออกมาได้
2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ (Comprehension) หมายความว่า บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำ เนื้อหาที่ได้รับสามารถเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยถ้อยคำของตนเอง สามารถแสดงให้เห็นได้ด้วยภาพ ให้ความหมายแปลความและเปรียบเทียบความคิดอื่นๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้
3. ระดับของการนำไปใช้ (Application) สามารถนำเอาข้อเท็จจริง และความคิดนี้เป็นนามธรรม (Abstract) ปฏิบัติจริงอย่างเป็นรูปธรรม
4. ระดับของการวิเคราะห์ (Analysis) สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิดมาแยกเป็นส่วน เป็นประเภท การนำข้อมูลมาประกอบกันเพื่อการปฏิบัติของตนเอง

5. ระดับของการสังเคราะห์ (Synthesis) คือการนำเอาข้อมูลแนวความคิดมาประกอบกันแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ (Creation) ซึ่งเป็นสิ่งใหม่แตกต่างไปจากเดิม

6. ระดับของการประเมินผล (Evaluation) คือ ความสามารถในการใช้ข้อมูลเพื่อตั้งเกณฑ์ (Criteria) การรวบรวมผล และวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ตั้งข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

อย่างไรก็ตาม การเกิดความรู้ไม่ว่าระดับใดก็ตาม ย่อมมีความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิด ซึ่งเชื่อมโยงกับสภาพจิตใจในบุคคลต่างกัน อันมีปัจจัยมาจากประสบการณ์ที่สั่งสมมาและสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลทำให้บุคคลมีความคิด และแสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน ดังนั้น อาจจะกล่าวได้ว่า ความรู้ นับเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งในการก่อเกิดทัศนคติ

2.2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม

การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในเชิงพฤติกรรม นิยะดา ชูณหะวงศ์ และนินนาท โรฬารวรุณ (2520:78) ได้ให้ความหมายคำว่า พฤติกรรมว่าเป็นอาภัพิรียาของคนที่แสดงออกบ่งถึงความชอบ และไม่ชอบ ต่อกิจกรรมบางอย่างซึ่งสามารถสังเกตได้ พฤติกรรมจึงเป็นกิจกรรมต่างๆ ซึ่งบุคคลแสดงออกโดยผู้อื่นอาจเห็นได้ เช่น การยิ้ม การเดิน หรือผู้อื่นอาจเห็นได้ยากต้องใช้เครื่องมือช่วย เช่น การเต้นของหัวใจ พฤติกรรมทุกอย่างที่บุคคลแสดงออก มีผลจากการเลือกปฏิบัติตอบสนองที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้น

ความหมายด้านพฤติกรรม

นักวิชาการชาวต่างประเทศได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติซึ่งมีความหมาย ในเชิงพฤติกรรมไว้มีดังนี้

แอล.แอล. เรอร์ธอน (L.L. Thurstone) ให้ความหมายว่า ทัศนคติเป็นความรู้สึกทางด้านบวกและลบของบุคคล ที่มีต่อวัตถุ ทางจิตวิทยา หมายถึงลักษณะใดๆ ก็ตาม ได้แก่ บุคคล ความคิด วลี (พิสมัย วิบูลสวัสดิ์, 2527:81) โดยสรุปว่า ทัศนคติเป็นเรื่องของจิตใจ ความเชื่อ ทำที่ความรู้สึก และความโน้มเอียงของบุคคล ที่มีต่อตนเอง ต่อบุคคลอื่น และต่อสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทัศนคติที่มีผลต่อการแสดงออกทางพฤติกรรมจะเห็นได้ว่า ทัศนคติประกอบด้วยความคิด ที่มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกนั้น และจะออกมาโดยทางพฤติกรรม ดังที่

การ์เตอร์ ลินเซ และเอลเลียท อาร์สัน (Garder Lindzey and Elliot Arson, 1986 :271) เชื่อว่าทัศนคติเป็นพลังสำคัญที่คนเราแสดงพฤติกรรม

ซึ่ง สุนิสา พักเพียงจันทร์ (2531:21) ได้ศึกษาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติในการเปิดรับสารของประชาชนในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ว่า เป็นความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบตัวบุคคล แนวความคิดสิ่งของหรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง ทัศนคติที่ก่อรูปขึ้นจากประสบการณ์ส่วนบุคคล มีลักษณะค่อนข้างยั่งยืน คงทน แต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ถ้ามีเหตุผลหรือมีเหตุการณ์ที่สำคัญ เพียงพอทัศนคติมีความพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อถูกกระตุ้น

สำหรับ ไรเวิร์ด เอช. เคนเดิลล์ (Howard H. Kendle, 1963:572) กล่าวว่า ทัศนคติหมายถึงสภาวะความพร้อมของบุคคลที่จะแสดงพฤติกรรมออกมาในบทสนับสนุนหรือต่อต้านบุคคล สถาบัน สถานการณ์ หรือแนวความคิด ในขณะที่ การ์เตอร์ วี. กู๊ด (Carter V. Good, 1959:48) ให้ความหมายทัศนคติว่าเป็นความพร้อมที่จะแสดงออกในลักษณะหนึ่ง ที่เป็นการสนับสนุนหรือต่อต้านสถานการณ์บางอย่าง บุคคล หรือสิ่งใด ๆ

องค์ประกอบของพฤติกรรม

พฤติกรรมของบุคคล เกิดขึ้นเพราะองค์ประกอบต่อไปนี้

1. เป้าประสงค์
2. ความพร้อม
3. สถานการณ์
4. การแปลความหมาย
5. การตอบสนอง
6. ผลที่ได้
7. ปฏิกริยาต่อการไม่สมหวัง

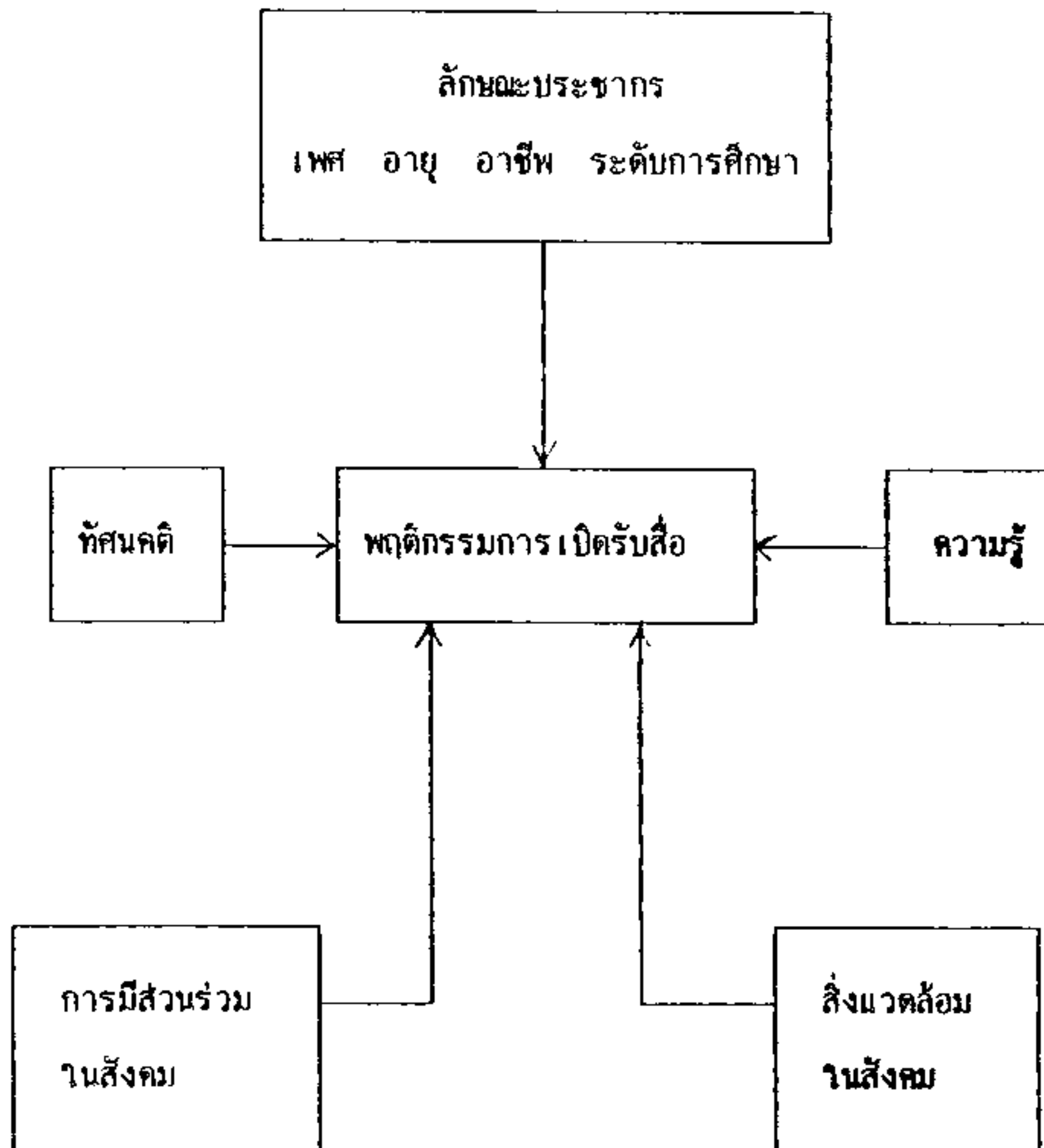
ประจวบ อินฮ็อค (พฤติกรรมศาสตร์.ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ได้กล่าวถึงข้อสรุปเกี่ยวกับพลังที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ ดังนี้

1. มนุษย์แต่ละคนมีแรงขับและพลังที่จะประพฤติปฏิบัติ เพื่อความอยู่รอดและมั่นคงแห่งชีวิต อันเป็นความจำเป็นพื้นฐานของสัตว์ทั้งหลาย
2. มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่หล่อหลอมรอบตัว จึงมักจะต้องปฏิบัติตามครรลองของสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายส่วนตัว
3. พลังของสังคมมีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ ครอบครัว เพื่อนบ้าน
4. ความจำเป็นเบื้องต้นของชีวิตมนุษย์และประสบการณ์ได้หล่อหลอมโดยเกิดเป็นรูปแบบของมนุษย์แต่ละคนที่เรียกว่า บุคลิกภาพ
5. แม้ว่ามนุษย์แต่ละคนจะมีบุคลิกภาพเป็นของตนเองก็ตาม เมื่อมนุษย์รวมกันอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ผลประโยชน์ร่วมกันภายในสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกันก็ย่อมเกิดเป็นบุคลิกภาพของกลุ่มขึ้นได้ และจะมีผลต่อการแสดงออกของกลุ่มด้วย
6. มนุษย์จะมีสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายที่เขามีต่อโลกรอบด้าน ซึ่งจะปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ ที่สามารถสืบไปถึงพลังภายในที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมนั้น

จากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่กล่าวแล้ว สามารถสรุปได้ว่า การเปิดรับสื่อของบุคคลจะเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลนั้น ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปถึงความนิยมชมชอบและเชื่อมั่นว่าให้ติดตาม รวมทั้งเปิดรับสื่อนั้นมากขึ้น ดังแผนภูมิที่ 2.1

แผนภูมิที่ 2.1

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ การมีส่วนร่วมกับพฤติกรรม的开รับสื่อของบุคคล

บทบาทของทักษะ

นอกจากความหมายและองค์ประกอบของทักษะ ซึ่งนักวิชาการได้พยายามศึกษา กันแล้ว ก็ยังมีนักวิชาการที่สนใจศึกษาวิเคราะห์ถึงความสำคัญของบทบาทของทักษะ ที่จะมีผลกระทบและสนับสนุนพฤติกรรม และการรับรู้ของในหลายประการด้วยกัน เช่น เจ.ที. แคลปเปอร์

164585

(J.T. Klapper, 1960) ได้กล่าวถึงบทบาทของทัศนคติไว้ 3 ประการ คือ (ชวนะ ภวภา-
นันท์, 2527)

1. การปรับเพื่อใช้งาน (Adjustment-Utility) อย่างกรณีที่เรชอบสิ่งที่
ตอบสนองต่อความต้องการของเรา
2. การปกป้องความรู้สึกต่างๆ (Ego-Defense) ตัวอย่าง เช่น เมื่อเราสร้าง
ทัศนคติขึ้นเพื่อปกป้องความไม่มั่นคงทางความรู้สึกของเรา หรือเพื่อปกป้องเราเมื่อมีสิ่งชั่วร้าย
เกิดขึ้น
3. การแสดงออกซึ่งค่านิยม (Value Expression) อย่างเช่นเมื่อใช้ทัศนคติ
เป็นเครื่องช่วยในการเข้าใจสิ่งแวดล้อม โดยการรวบรวมและปะติดปะต่อข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งแวด
ล้อมนั้น

นอกจากนี้ จาโรน แกลโกล (2529:590) ได้กล่าวว่า บุคคลสามารถแสดง
ทัศนคติออกได้ 3 ประเภทด้วยกัน คือ

1. ประเภทแรก ได้แก่ ทัศนคติทางเชิงบวก เป็นทัศนคติที่ชักนำให้บุคคลแสดงออก
มีความรู้สึก หรืออารมณ์จากสภาพจิตใจตอบในด้านดี ต่อบุคคลอื่นหรือเรื่องราวใดเรื่องราว
หนึ่ง รวมทั้งหน่วยงาน องค์กร การ สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่นๆ เช่น
กลุ่มชาวเกษตรกรย่อมมีทัศนคติทางบวก หรือมีความรู้สึกที่ดีต่อสหกรณ์การเกษตร และให้ความ
สนับสนุนร่วมมือด้วยการเข้าเป็นสมาชิกและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ อยู่เสมอ เป็นต้น
2. ประเภทที่สอง ได้แก่ ทัศนคติทางลบหรือไม่ดี คือ ทัศนคติที่สร้างความรู้สึก
เป็นไปทางเสื่อมเสีย ไม่ได้รับความเชื่อถือ หรือไว้วางใจอาจมีความเคลือบแคลงระแวง
สงสัย รวมทั้งเกลียดชังต่อบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เรื่องราวหรือปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหน่วยงาน
องค์กร สถาบัน และการดำเนินกิจการขององค์กรและอื่นๆ เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่บางคน
อาจมีทัศนคติเชิงลบต่อบริษัท ก่อให้เกิดอคติขึ้นในใจของเขาจนพยายามประพฤติดและปฏิบัติต่อ
ด้านกฎระเบียบของบริษัทอยู่เสมอ
3. ประเภทที่สาม คือ ทัศนคติที่บุคคลไม่แสดงความคิดเห็น ในเรื่องราวหรือปัญหา
ใดปัญหาหนึ่ง หรือต่อบุคคล หน่วยงาน สถาบัน องค์กร และอื่นๆ โดยสิ้นเชิง เช่น นักศึกษา

บางคนอาจมีทัศนคติหนึ่งเฉยหรือไม่มีความคิดเห็นต่อปัญหาที่ถกเถียงเรื่องกฎระเบียบว่าด้วยเครื่องแบบของนักศึกษา

อนึ่ง ทัศนคติทั้งสามประเภทนี้ บุคคลอาจจะมีเพียงประเภทเดียวหรือหลายประเภทรวมกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับความมั่นคงในเรื่องความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดหรือค่านิยมอื่นๆ ที่มีต่อบุคคล สิ่งของ การกระทำหรือสถานการณ์ เป็นต้น ยิ่งถ้าทัศนคติของบุคคลแต่ละคนถูกกระตุ้นให้แสดงออกมาในรูปของความเห็นร่วมกันก็จะเปลี่ยนเป็น "สาธารณคติ" ต่อไป

การเกิดทัศนคติ (Attitude Formation)

เรนลิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert, 1932) ได้ศึกษามูลเหตุของการเกิดทัศนคติของคน ซึ่งนับว่าเป็นผลการศึกษาที่เน้นถึงการเกิดทัศนคติตามหลักวิชาด้านการสื่อสารโดยเฉพาะ โดยได้สรุปข้อศึกษาไว้ว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการเรียนรู้ (Learning) จากแหล่งทัศนคติ (Source of Attitude) ต่างๆ ที่มีอยู่มากมาย และแหล่งที่ทำให้คนเกิดทัศนคติที่สำคัญ คือ

1. ประสบการณ์เฉพาะอย่าง (Specific Experience) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์เฉพาะอย่างต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดี หรือไม่ดีทำให้เขาเกิดทัศนคติต่อสิ่งนั้นไปในทิศทางที่เคยมีประสบการณ์มาก่อน เช่น นาย ก.เคยพูดกับนาย จ. ด้วยไมตรีที่ดี ก็จะทำให้ นาย ก. รู้สึกชอบ หรือทัศนคติที่ดีต่อนาย จ. เป็นต้น

2. การติดต่อสื่อสารจากบุคคลอื่น (Communication From Others) การได้รับการติดต่อจากบุคคลอื่นจะทำให้เกิดทัศนคติจากการรับรู้ข่าวสารต่างๆ จากผู้อื่นได้ เช่น เด็กที่เคยได้รับการสั่งสอนจากผู้ใหญ่ว่าท้าวอย่างนี้ดี อย่างนั้นไม่ดีก็จะทำให้เด็กมีทัศนคติต่อการกระทำต่างๆ ตามที่ได้รับทราบมา

3. สิ่งที่เป็นแบบอย่าง (Models) การเลียนแบบผู้อื่น ทำให้เกิดทัศนคติขึ้นได้ เช่น เด็กมีความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ เมื่อเห็นว่าพ่อแม่แสดงว่าไม่ชอบสิ่งใดก็ตาม เด็กจะเลียนแบบ คือไม่ชอบสิ่งนั้นไปด้วย

4. ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) ทัศนคติของบุคคลหลายอย่างเกิดขึ้น เนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน เช่น โรงเรียน วัด หน่วยงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มาและสนับสนุนให้คนเกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นได้

2.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติและพฤติกรรม

ทัศนคติและพฤติกรรมที่แสดงออกต่างก็มีความสัมพันธ์และมีผลซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ทัศนคติเกี่ยวข้องกับบุคคล ความรู้ และความต้องการที่จะปฏิบัติ หรือกระทำกริยาอย่างใดอย่างหนึ่งกับสิ่งต่างๆ หรือสถานการณ์ และการปฏิบัตินั้นไม่ได้เกิดจากการที่บุคคลต้องการหรือชอบที่จะปฏิบัติอย่างใด แต่พฤติกรรมการปฏิบัติยังเกิดจากองค์ประกอบอื่นอีกหลายประการ เช่น สิ่งที่เราคิดว่าจะกระทำซึ่งเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐานของสังคม

การวิจัยจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติเกิดขึ้นมาก่อนดังแนวคิดของ แฮร์รี ซี. ไทรแอนดิส (Harry C. Triandis) ที่ว่า พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของมนุษย์ มาจากทัศนคติบรรทัดฐานของสังคม ทัศนคติของผู้รับสารถือว่าเป็นตัวแปรที่อยู่ระหว่างการรับ และการตอบสนองข่าวสารหรือสิ่งต่างๆ ทัศนคติของผู้รับสารเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เมื่อรับข่าวสารหรือการรณมน้ำวาททำให้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนั้น ความปรารถนาของคนเรายังได้รับอิทธิพลอย่างมากจากผู้นำทางความคิด ที่จะช่วยให้มนุษย์ตัดสินใจว่า เราจะเปิดรับข่าวสารอย่างใด และจดจำอะไร (เสรี วงษ์มณฑา, 2528)

ทัศนคติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อข่าวสารอย่างหนึ่งอย่างใด มิใช่จะถูกกำหนดขึ้นจากประสบการณ์ส่วนตัวเกี่ยวกับเรื่องนั้น หรือติดต่อสื่อสารกับผู้อื่นเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพแวดล้อมทางด้านครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ที่สร้างทัศนคติเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆตั้งแต่บุคคลเกิดมา สภาพแวดล้อมเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นตัวกำหนดสิ่งเร้าหรือตัวข่าวสาร ซึ่งบุคคลควรจะรับรู้หรือการสนองตอบ รวมทั้งการคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นจากพฤติกรรมที่แสดงออกในสถาบันเหล่านั้นด้วย ดังนั้น คำว่า "ทัศนคติ" จึงมีความยืดหยุ่นสูงสามารถใช้อธิบายการกำหนดกะเกณฑ์ล่วงหน้าของตัวบุคคล ไปจนถึงความหมายที่กว้างขวางในระดับสังคม หรือวัฒนธรรม นอกจากนี้ทัศนคติยังเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นไปได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ เช่น ชอบหรือไม่ชอบ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เป็นต้น ดังที่ บูการ์ดุส (Bogardus, 1931) ได้กล่าวว่า "ทัศนคติ คือ แนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมสนับสนุนหรือต่อต้านปัจจัยทางสภาพแวดล้อมบางประการ ซึ่งในเวลาต่อมาจะกลายเป็นค่านิยมทางบวกหรือทางลบ"

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (Attitude Change) อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในแง่กระบวนการที่เกิดขึ้นและเชื่อว่าทัศนคติอย่างเดียวกัน อาจเกิดในตัวบุคคลด้วยกระบวนการที่แตกต่างกันได้ ซึ่ง เฮอริเบิร์ต ซี. เคลแมน (Herbert C. Kelman, 1967) ได้แบ่งกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ของบุคคลไว้ 3 ประการ คือ

1. การยินยอม (Compliance) จะเกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งที่มีอิทธิพลต่อเขา และมุ่งหวังให้เกิดความพึงพอใจแก่บุคคลที่มีอิทธิพลนั้น การที่เขายอมกระทำตามสิ่งที่เขาอยากให้ทำนั้น เพราะเขาคาดหวังว่าเขาจะได้รับรางวัลหรือการยอมรับทัศนคติที่เกิดขึ้นจากกระบวนการการยินยอมนี้ อธิบายได้ในแง่ของการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมของบุคคลในสังคมทัศนคติที่เปลี่ยนจากกระบวนการยินยอม ขึ้นอยู่กับความสำคัญของผลที่คาดว่าจะได้รับหลังจากการยอมทำตามนั้นๆ จึงอาจกล่าวได้ว่าการยอมทำตามเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งเป็นพลังที่ผลักดันให้บุคคลยอมทำตามที่จะมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความมากน้อยหรือความรุนแรงของรางวัลและการลงโทษ Kelman กล่าวว่าบุคคลจะยอมทำตามในบางสิ่งบางอย่าง ก็ต่อเมื่อเขาอยู่ในภาวะที่ผู้มีอิทธิพลจะบังคับได้ ดังนั้นความหวังว่าบุคคลจะเกิดการเปลี่ยนแปลงของทัศนคติที่ถาวรจากการยินยอมนี้ย่อมเป็นไปไม่ได้

2. การเลียนแบบ (Identification) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้น และเป็นผลมาจากการที่เขาต้องการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรือที่พึงพอใจระหว่างตัวเขากับบุคคลหรือกลุ่มอื่น ความสัมพันธ์นี้อาจออกมาในรูปการรับเอาบทบาททั้งหมดของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลมาเป็นของตน และ/หรือ เปลี่ยนบทบาทซึ่งกันและกัน

อีกนัยหนึ่ง การเลียนแบบเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ซึ่งผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความดึงดูดใจ (Attractiveness) ของสิ่งเร้าที่มีต่อบุคคลนั้น การเลียนแบบจึงขึ้นอยู่กับพลัง (Power) ของแหล่งข่าวสารนั้น Kelman อธิบายว่าเมื่อบุคคลยอมรับหรือเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ โดยใช้กระบวนการเลียนแบบแล้วบุคคลนั้นมีแนวโน้มว่าจะกระทำสิ่งดังกล่าวเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่จะคาดหวังซึ่งสัมพันธภาพบางอย่างในสังคมด้วย

3. ความต้องการที่อยากจะเปลี่ยน (Internalization) เกิดขึ้นเมื่อบุคคลยอมรับในสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่า เนื่องจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในและค่านิยมของเขา

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกระบวนการนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขามีอยู่เดิม ความเท็จพออาจจะเกิดขึ้นกับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมแบบนั้น ๆ

ฮาร์วี และบีเวอร์รี (Harvey and Beverly) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวบุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพเชื่อฟังผู้มีอำนาจ พบว่าบุคลิกเชื่อผู้นำหรือผู้มีอำนาจสูงจะมีระดับความเชื่อถือ สูงกว่าบุคลิกซึ่งมีลักษณะเชื่อผู้มีอำนาจต่ำ แต่ระดับความถูกต้อง (Degree of Accuracy) ของผู้มีบุคลิกเชื่อผู้มีอำนาจต่ำจะแน่นอนกว่า นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาพบว่า ทัศนคติของบุคคล อาจเปลี่ยนไปจากการสื่อสารที่ได้รับจากแหล่งของข่าวสารนั้น (Source of Message) มิใช่จากข่าวสารหรือข้อความที่บรรจุอยู่ในเนื้อหาในตัวของมันเอง (ศักดิ์ สุนทรเสณี. 2531:2)

2.2.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน

นอกจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติแล้ว การทำความเข้าใจในเรื่องของรูปแบบการดำเนินงานของสื่อมวลชนที่อยู่ในแต่ละสังคมที่มีความแตกต่างกันออกไป นับเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยโยงความคิดของผู้วิจัยเพื่อทราบถึงทิศทางและบทบาทของการผลิตหรือ กระบวนการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง ๓ สถานีข่าวไทย อ.ส.ม.ท. ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอ ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเชิงปทัสฐาน ดังนี้

ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเชิงปทัสฐาน เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงหน้าที่สื่อมวลชนว่าควรเป็นอย่างไรในส่วนที่เกี่ยวกับสังคม ทั้งความเกี่ยวข้องของสื่อมวลชนกับผู้ที่อยู่เบื้องบนหรือโครงสร้างแห่งอำนาจเบื้องบนของสังคม และกับผู้รับสารจากสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้จึงเกี่ยวเนื่องกับระเบียบกฎเกณฑ์ และการควบคุมสื่อมวลชนให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สังคมเป็นผู้กำหนด ทั้งนี้เพื่อทำประโยชน์แก่สังคมโดยพยายามแสวงหาสิ่งต่าง ๆ มาเสนอแก่ผู้รับสาร ฉะนั้น ทฤษฎีปทัสฐานนี้จึงให้ประโยชน์ในการเป็นเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการพิจารณาการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในสังคมว่า สังคมไหนมีการใช้ และการควบคุมสื่อมวลชนแบบใด ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529:404)

พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปโดยกระบวนการนี้จะสอดคล้องกับค่านิยมที่เขามีอยู่เดิม ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นกับเนื้อหารายละเอียดของพฤติกรรมแบบนั้น ๆ

ฮาร์วี และบีเวอร์รี (Harvey and Beverly) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของตัวบุคคลซึ่งมีบุคลิกภาพเชื่อฟังผู้มีอำนาจ พบว่าบุคลิกเชื่อผู้นำหรือผู้มีอำนาจสูงจะมีระดับความเชื่อถือ สูงกว่าบุคลิกซึ่งมีลักษณะเชื่อผู้มีอำนาจต่ำ แต่ระดับความถูกต้อง (Degree of Accuracy) ของผู้มีบุคลิกเชื่อผู้มีอำนาจต่ำจะแน่นอนกว่า นอกจากนี้ ยังได้ศึกษาพบว่า ทัศนคติของบุคคล อาจเปลี่ยนแปลงจากการสื่อสารที่ได้รับจากแหล่งของข่าวสารนั้น (Source of Message) มิใช่จากข่าวสารหรือข้อความที่บรรจุอยู่ในเนื้อหาในตัวของมันเอง (ศักดิ์ สุนทรเสณี. 2531:2)

2.2.4 ทฤษฎีสื่อสารมวลชน

นอกจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติแล้ว การทำความเข้าใจในเรื่องของรูปแบบการดำเนินงานของสื่อมวลชนที่อยู่ในแต่ละสังคมที่มีความแตกต่างกันออกไป นับเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง ที่จะช่วยโยงความคิดของผู้วิจัยเพื่อทราบถึงทิศทางและบทบาทของการผลิตหรือ กระบวนการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง ๆ สถานีข่าวไทย อ.ส.ม.ท. ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอ ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเชิงบทสวด ดังนี้

ทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเชิงบทสวด เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงหน้าที่สื่อสารมวลชนว่าควรเป็นอย่างไรในส่วนที่เกี่ยวกับสังคม ทั้งความเกี่ยวข้องของสื่อมวลชนกับผู้ที่อยู่เบื้องบนหรือโครงสร้างแห่งอำนาจเบื้องบนของสังคม และกับผู้รับสารจากสื่อมวลชน ทฤษฎีนี้จึงเกี่ยวเนื่องกับระเบียบกฎเกณฑ์ และการควบคุมสื่อมวลชนให้ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่สังคมเป็นผู้กำหนด ทั้งนี้เพื่อทำประโยชน์แก่สังคมโดยพยายามแสวงหาสิ่งต่าง ๆ มาเสนอแก่ผู้รับสาร ฉะนั้น ทฤษฎีบทสวดนี้จึงให้ประโยชน์ในการเป็นเกณฑ์ที่จะนำไปใช้ในการพิจารณาการปฏิบัติงานของสื่อมวลชนในสังคมว่า สังคมไทยมีการใช้ และการควบคุมสื่อมวลชนแบบใด ซึ่งพอจะจำแนกได้ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2529:404)

1. ทฤษฎีสื่อมวลชนแบบอำนาจนิยม

ทฤษฎีนี้เริ่มโดยการระบุถึงขั้นตอนของการเกิดหนังสือพิมพ์ ซึ่งตกอยู่ภายใต้ระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ หนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนต่างๆ ตกอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐ และอยู่ภายใต้ผลประโยชน์ของชนชั้นปกครอง บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนจึงขาดความเป็นอิสระและอยู่ภายใต้อำนาจของรัฐบาล ซึ่งความมากน้อยของการตกอยู่ภายใต้อำนาจนั้นมีตั้งแต่การที่สื่อมวลชนทำตัวเป็นกลางในการปฏิบัติต่อรัฐบาลและต่ออื่นๆ จนกระทั่งถึงการที่สื่อมวลชนถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการส่งเสริมอำนาจรัฐโดยตรง สื่อมวลชนต้องแพร่กระจายสารนิเทศที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐ หรือสนับสนุนและผลักดันนโยบายของรัฐให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หลักการสำคัญของทฤษฎีอำนาจนิยมของสื่อมวลชน พอสรุปได้ดังนี้

- 1.1 สื่อมวลชนไม่ควรทำอะไรก็ตามที่เป็นการบ่อนทำลายอำนาจรัฐ
- 1.2 สื่อมวลชนพึงยอมรับการอยู่ใต้อำนาจรัฐ
- 1.3 สื่อมวลชนไม่ควรทำลายค่านิยมของคนส่วนใหญ่ หรือค่านิยมหลักทางศีลธรรมและการเมือง
- 1.4 การตรวจพิจารณาเป็นสิ่งชอบธรรมเพื่อเป็นการบังคับให้เป็นไปตามหลักการนี้
- 1.5 การละเมิดต่ออำนาจรัฐ เป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้ การเบี่ยงเบนจากนโยบายของรัฐหรือทำลายหลักปฏิบัติทางศีลธรรม ถือเป็นความผิดทางอาญา
- 1.6 นักสื่อสารมวลชนต้องขึ้นตรงต่อองค์กรสื่อสารมวลชนที่ตนสังกัด

2. ทฤษฎีสื่อสารมวลชนแบบอิสระภาพนิยม

ปรัชญาสิทธิเสรีนิยมมีพื้นฐานมาจากแนวคิดของ จอห์น สจ๊วต มิลล์, จอห์น มิลตัน และ จอห์น ล็อก (John Stuart Mill, John Milton and John Lock) ที่เห็นว่ามนุษย์เป็นสัตว์โลกที่มีเหตุผล และค้นหาจุดมุ่งหมายด้วยตนเองได้ สามารถใช้ความสุขุมตัดสินใจอะไรถูกอะไรผิด ดังนั้นมนุษย์จึงอยู่ในระดับเหนือรัฐ สามารถที่จะเป็นเจ้าของปัญหาและรู้จักสรุปความคิดเป็นข้อยุติได้ ความสุขสมบูรณ์ของปัจเจกชนเป็นเป้าหมายสูงสุดของมนุษย์ของสังคมและของรัฐ วิธีการอันหนึ่งที่เหมาะสม ก็คือ การปล่อยให้สาธารณชนได้รับข่าวสารและความคิดเห็น

4. ทฤษฎีสื่อมวลชนแบบคอมมิวนิสต์โซเวียต

แนวความคิดนี้สื่อมวลชน กลายเป็นเครื่องมือของรัฐและพรรคการเมืองเพื่อสร้างความสามัคคีและความสืบเนื่องของสังคมนิยม โดยเฉพาะอำนาจของเผด็จการชนชั้นกรรมาชีพที่มาจากพรรค การตรวจพิจารณาก่อนนำออกเผยแพร่ทางสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่ปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำลักษณะสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ

- 4.1 สื่อมวลชนต้องรับใช้เพื่อสนองต่อผลประโยชน์ชนชั้นกรรมาชีพ และอยู่ภายใต้การควบคุมของชนชั้นกรรมาชีพ
- 4.2 สื่อมวลชนไม่อาจให้เอกชนเป็นเจ้าของ
- 4.3 สื่อมวลชนต้องปฏิบัติตามภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม ท้าหน้าที่หล่อหลอมสังคมตามบทสถานที่ได้วางไว้ รับผิดชอบการศึกษา และให้ข่าวสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจและระดมสรรพกำลังในสังคม
- 4.4 ภายใต้ภาระหน้าที่เพื่อสังคม สื่อมวลชนต้องสนองตอบความต้องการของผู้รับสาร
- 4.5 สื่อมวลชนต้องสนับสนุนการเคลื่อนไหวของฝ่ายก้าวหน้า ทั้งในและนอกประเทศ

ซึ่งทฤษฎีการสื่อสารมวลชนเชิงบทสถานที่ทั้ง 4 แบบ สามารถแสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างได้ ดังนี้ (ตารางที่ 2.1)

ทฤษฎี	บทบาทหน้าที่ (Function)	บทบาทหน้าที่ที่ต้องห้าม (De-Function)
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบอำนาจนิยม	-สนับสนุนและส่งเสริมนโยบายของ รัฐบาลที่กำลังทรงอำนาจ และรับ ใช้รัฐ อาจเป็นในรูปของการให้ ข่าวสาร การให้การศึกษา และ ความบันเทิงแต่ต้องอยู่ในกรอบ อุดมการณ์ซึ่งอนุรักษ์นิยม	-การวิพากษ์วิจารณ์จักรกลทาง การเมืองและเจ้าหน้าที่ปกครองที่ กำลังทรงอำนาจ
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบอิสระภาพนิยม	-แจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง ส่งเสริมการค้าและการโฆษณา สินค้า แต่ที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็น ตลาดเสรีของความคิดเห็นส่วน บุคคล เพื่อช่วยในการแสวงหาให้ พบสัจจะและความสุขุมรัฐบาล	-แสดงเนื้อหาที่เป็นการหมิ่นประมาท อนาจารหาบคายและของให้เกิด ความกระด้างกระเดื่องในสาม สังคม
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบความรับผิดชอบ ทางสังคม	-แจ้งข่าวสาร ให้สาระบันเทิง ส่งเสริมการค้าและการโฆษณา สินค้า แต่ที่สำคัญคือ การยกความ ขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ เข้าสู่การ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อสาธารณะ ภาสได้พัฒนาความ รับผิดชอบที่มีต่อสังคม	-ละเมิดร้ายแรงต่อสิทธิส่วนบุคคล และต่อผลประโยชน์ ที่สำคัญของ สังคม
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบคอมมิวนิสต์ โซเวียต	-เป็นอุปกรณ์ของรัฐในการสร้าง ความสามัคคีและความสืบเนื่อง ของระบบสังคมนิยม	-วิพากษ์วิจารณ์อุดมการณ์ของพรรค โดยใช้วิถีวิธีที่แตกต่างไปจากที่กำ หนดไว้

ที่มา : เอกสารการสอนชุดวิชา "หลักและทฤษฎีการสื่อสาร", อ้างแล้ว

ตารางที่ 2.1

เปรียบเทียบทฤษฎีสื่อสารมวลชน เชิงบัตถสถาน

ทฤษฎี	บทบาทหน้าที่ (Function)	บทบาทหน้าที่ที่ต้องห้าม (De-Function)
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบอำนาจนิยม	-สนับสนุนและส่งเสริมนโยบายของ รัฐบาลที่กำลังทรงอำนาจ และรับ ใช้รัฐ อาจเป็นในรูปของการให้ ข่าวสาร การให้การศึกษา และ ความบันเทิงแต่ต้องอยู่ในกรอบ อุดมการณ์ซึ่งอนุรักษนิยม	-การวิพากษ์วิจารณ์จักรกลทาง การเมืองและเจ้าหน้าที่ปกครองที่ กำลังทรงอำนาจ
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบอิสระภาพนิยม	-แจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง ส่งเสริมการค้าและการโฆษณา สินค้า แต่ที่สำคัญที่สุดจะต้องเป็น ตลาดเสรีของความคิดเห็นส่วน บุคคล เพื่อช่วยในการแสวงหาให้ พบสิ่งจะและควบคุมรัฐบาล	-แสดงเนื้อหาที่เป็นการหมิ่นประมาท อนาจารหยาบคายและสูงส่งให้เกิด ความกระด้างกระเดื่องในสาม สังคม
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบความรับผิดชอบ ทางสังคม	-แจ้งข่าวสาร ให้สาระบันเทิง ส่งเสริมการค้าและการโฆษณา สินค้า แต่ที่สำคัญคือ การยกความ รับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ เข้าสู่การ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ต่อสาธารณะ ภาวการณ์นั้นจะความ รับผิดชอบที่มีต่อสังคม	-ละเมิดร้ายแรงต่อสิทธิส่วนบุคคล และต่อผลประโยชน์ ที่สำคัญของ สังคม
ทฤษฎีสื่อมวลชน แบบคอมมิวนิสต์ โซเวียต	-เป็นอุปกรณ์ของรัฐในการสร้าง ความสำเร็จและความสืบเนื่อง ของระบบสังคมนิยม	-วิพากษ์วิจารณ์จุดมุ่งหมายของพรรค โดยใช้อุทฺถวิธีที่แตกต่างไปจากที่กำ หนดไว้

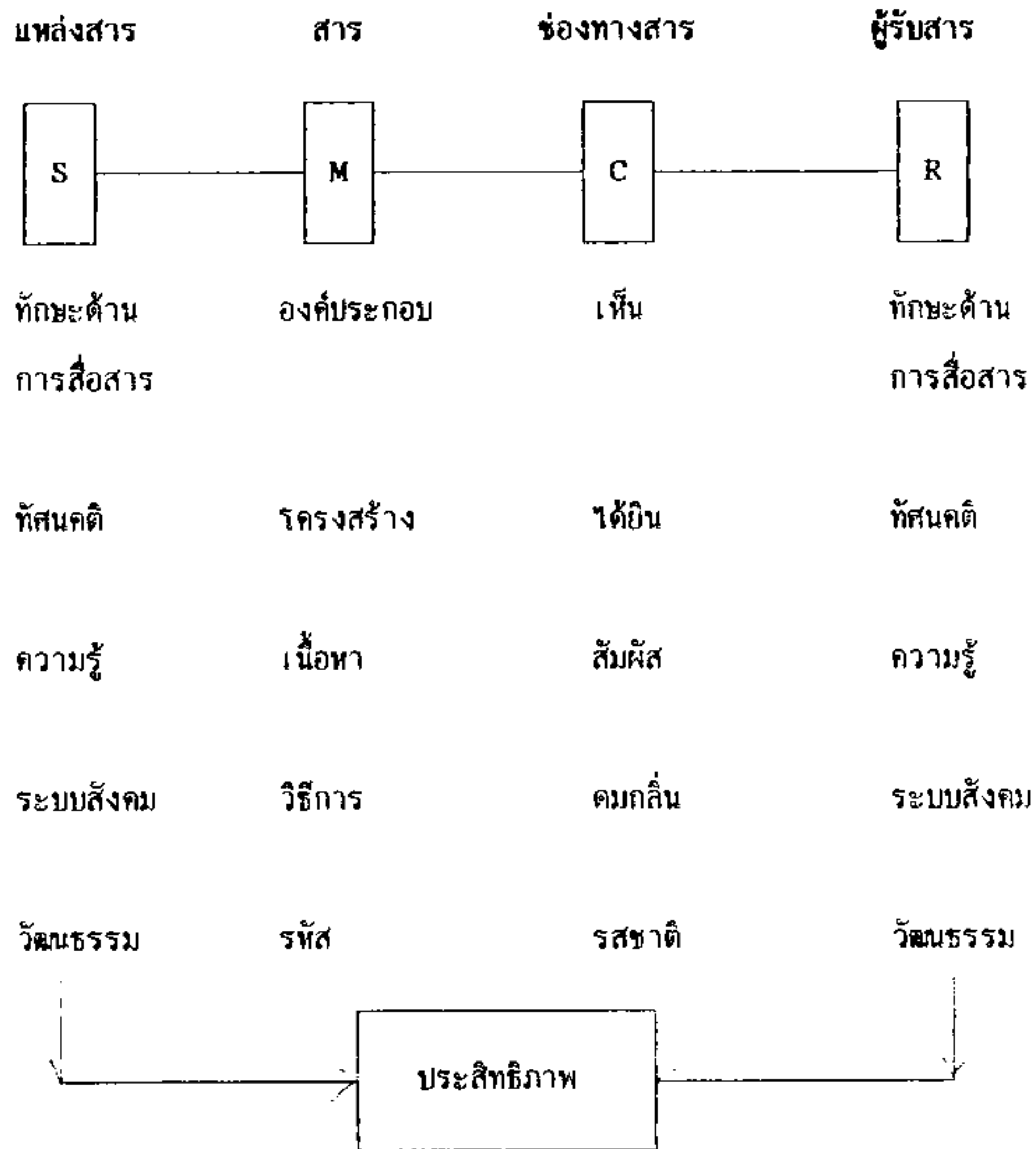
ที่มา : เอกสารการสอนชุดวิชา "หลักและทฤษฎีการสื่อสาร", อ้างนิ้ว

สรุปได้ว่า ในแต่ละประเทศก็จะใช้ทฤษฎีที่มักจะคล้อยตามระบอบการปกครอง ของประเทศนั้นๆ ซึ่งขอบเขตบทบาทหน้าที่ของสื่อสารมวลชนก็ขึ้นอยู่กับทฤษฎีสื่อสารมวลชน ที่ยึดถือเช่นกัน ดังเช่นบทบาทสถานของประเทศชาติที่ยึดถือทฤษฎีสื่อมวลชนแบบอำนาจนิยม ก็เป็นการแน่นอนว่าสื่อมวลชนในประเทศนั้นก็จะเผยแพร่ข่าวสารที่สนับสนุน และส่งเสริมนโยบายของรัฐ เป็นต้น

องค์ประกอบของการสื่อสาร

Berlo ศาสตราจารย์ทางการสื่อสารที่มหาวิทยาลัย Michigan State เสนอว่า การสื่อสาร มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือผู้ส่งสาร (Source) ข่าวสาร (Message) ช่องทาง (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งนิยมเรียกกันโดยทั่วไปว่า "S M C R" ครอบคลุมแต่ละองค์ประกอบจะมีปัจจัยต่างๆ ดังปรากฏในแบบจำลองของการสื่อสารที่ Berlo แสดงไว้ ดังแผนภูมิที่ 2.2 (บุญเลิศ สุภคิลก. 2523:11)

แผนภูมิที่ 2.2
องค์ประกอบของการสื่อสาร

องค์ประกอบทั้ง 4 ดังกล่าวเป็นตัวกำหนดประสิทธิภาพของการสื่อสาร และองค์ประกอบแต่ละตัวจะมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบซึ่งกันและกันกล่าวคือ หากผู้ส่งสารมีประสิทธิภาพ แต่เลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่ไม่มีประสิทธิภาพ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารมีประสิทธิ-

ภาพแต่เลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพ พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารก็ย่อมไม่เกิด ข่าวสารก็ไม่สามารถไปถึงผู้รับสารได้ ซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการสื่อสารอย่าง มีอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นองค์ประกอบของการสื่อสารจึงต้องมีประสิทธิภาพในตัวเอง ซึ่งปัจจัย ย่อยในแต่ละองค์ประกอบ ก็จะมีผลต่อความมีประสิทธิภาพของแต่ละองค์ประกอบเป็นอย่างมาก นั่นคือ (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์, 2531:108-111)

1. ปัจจัยย่อยของผู้ส่งสาร ประกอบด้วย

1.1 ทักษะในการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึงความสามารถหรือความชำนาญในการสื่อสาร ซึ่งจะทําให้ผู้ส่งสารสามารถวิเคราะห์จุดประสงค์และความ ต้องการในการสื่อสารได้ตามที่ต้องการรวมถึงการสามารถเลือกภาษาที่เหมาะสมกับผู้รับสาร

1.2 ทักษะคติ (Attitude) ผู้ส่งสารจะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการส่งสารข่าวสารและผู้รับสารจึงจะช่วยให้การส่งสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ระดับความรู้ (Knowledge) ผู้ส่งสารจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในข่าวสารที่จะส่งไปก่อน เพื่อสามารถถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับได้

1.4 สถานภาพในระบบสังคมและวัฒนธรรม (Social System and Culture) ได้แก่ บทบาท ตำแหน่ง หน้าที่ ค่านิยม ความเชื่อ เป็นต้น ของผู้ส่งสาร จะเป็นตัวที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบของการส่งสาร

2. ปัจจัยย่อยของข่าวสาร ประกอบด้วยลักษณะของสาร เนื้อหาของสารและการจัดรูปแบบของสาร เพื่อให้สามารถถ่ายทอดไปยังผู้รับอย่างถูกต้องและง่ายต่อการเข้าใจ

3. ปัจจัยย่อยของช่องทางการสื่อสารหรือสื่อ ได้แก่ ความเหมาะสมของสื่อที่ใช้ ซึ่งสามารถเข้าไปสู่ระบบการรับรู้ของผู้รับสารโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมจะทําให้ข่าวสารไปถึงผู้รับได้ตามวัตถุประสงค์

4. ปัจจัยย่อยของผู้รับสาร ประกอบด้วย

- 4.1 ทักษะในการสื่อสาร ผู้รับสารจะต้องมีความสามารถในการอ่าน ฟัง พูด และเขียนได้ รวมทั้งต้องสามารถคิดและใช้เหตุผลเพื่อวิเคราะห์ข่าวสารด้วย
- 4.2 ทักษะจิตของผู้รับสาร จะมีผลต่อพฤติกรรมการรับข่าวสารว่าจะออกมาในรูปแบบใด
- 4.3 ระดับความรู้ จะเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อระดับความเข้าใจเนื้อหาของข่าวสาร
- 4.4 สถานภาพในระบบสังคมและวัฒนธรรม จะมีอิทธิพลต่อการตีความหมายของข่าวสาร นั่นคือ จะเป็นตัวกำหนดกรอบความคิดของผู้รับสาร

ในขบวนการสื่อสารจะขาดซึ่งองค์ประกอบหนึ่งองค์ประกอบไม่ได้ เพราะแต่ละองค์ประกอบ มีความสำคัญเท่าเทียมกันต่อความสำเร็จของการสื่อสาร ซึ่งรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ที่ อ.ส.ม.ท. ดูแลอยู่นั้น ได้บิดหลักองค์ประกอบของการสื่อสารนี้ในการนำข้อมูลข่าวสารออกอากาศทั่วประเทศ เพื่อให้รายการนี้ออกสู่มวลชนได้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)

ความหมายของคำว่า ความน่าเชื่อถือ (Credibility) นั้น ศุภวรรณ สัจพวงศ์ (2532:12) ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

Tubbs อธิบายว่าหมายถึง ความเต็มใจของเราที่จะเชื่อถือในสิ่งที่ผู้พูดหรือทำ ซึ่งเหมือนกันกับที่ Taylor ให้ความหมายไว้คือ ความเชื่อถือได้ เมื่อนำคำ 2 คำ มารวมกันเป็น ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility) โดยให้ความหมายว่า " คือ การประเมินของผู้รับสารเกี่ยวกับความเชื่อถือของแหล่งสารในสถานการณ์หนึ่งๆ "

ส่วน Applbaum ขยายอีกเล็กน้อยว่า หมายถึงคุณลักษณะ (Characteristics) ของผู้ส่งสารหรือแหล่งสารที่ทำให้ข่าวสารของเขาเป็นที่ยอมรับหรือไม่ยอมรับของผู้รับสาร

ในขณะที่ McCroskey อธิบายว่า เป็นการรับรู้ของผู้รับสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งสารนั้นๆ

ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility) เป็นหัวข้อที่ศึกษาถึงการรับรู้ของผู้รับสารที่มีต่อตัวแหล่งข่าวสารหรือผู้ถ่ายทอดข่าวสาร ในแง่ที่ว่า น่าเชื่อถือหรือยอมรับได้มากน้อยเพียงใด ความน่าเชื่อถือนี้เป็นการประเมินจากบุคลิกลักษณะของแหล่งสารที่รับรู้โดยผู้รับสาร 3 ประการหลัก คือ

1. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) เช่น ปอดกภัย ไว้วางใจได้ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์ ยุติธรรม ฯลฯ
2. ความเชี่ยวชาญสามารถ (Expertness) เช่น ผ่านการศึกษา ฝึกอบรม มีประสบการณ์ มีความรู้ มีความชำนาญ มีทักษะ ฯลฯ
3. ความคล่องแคล่วกระฉับกระเฉง (Dynamism) เช่น มีชีวิตชีวา ตื่นตัวว่องไว น่าเชื่อถือ ฯลฯ

ทฤษฎีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร

ทฤษฎีนี้มาจากการค้นพบ ในการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนทัศนคติของผู้รับสารในการสื่อสารเพื่อชักจูงใจ (Persuasive Communication) การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสูงจะมีความสามารถในการชักจูงใจมากกว่าผู้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ หรืออีกนัยหนึ่ง การใช้ผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูงในสายตาของผู้รับจะบรรลุผลในการสื่อสารมากกว่าใช้ผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ เช่น ในการโฆษณาขายสีฟันยี่ห้อใหม่ ถ้าผู้วางแผนโฆษณาใช้ทันตแพทย์เป็นผู้แนะนำย่อมได้ผลในการชักชวนให้ใช้สินค้ามากกว่าแม่บ้านทั่วไป ขณะเดียวกันในการโฆษณาผงซักฟอกยี่ห้อใหม่ ถ้าใช้แม่บ้านเป็นผู้แนะนำก็มักจะมีความน่าเชื่อถือสูงกว่าใช้ทันตแพทย์แนะนำ เป็นต้น (พีระ จิระโรสภณ. : 629)

เบอร์โรล และคณะ (David K. Berlo and other. 1970 : 563-576) ได้ศึกษาและพบองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ประกอบ ในการประเมินความน่าเชื่อถือของสื่อบุคคล และสื่อมวลชนหลายประเภท องค์ประกอบดังกล่าว ได้แก่

1. ปัจจัยเรื่องความปลอดภัย (Safety Factor) ได้แก่ ความยุติธรรมตรงกับความจริง (Objective) ฯลฯ
2. ปัจจัยเรื่องคุณสมบัติ (Qualification Factor) ได้แก่ ความมีประสบการณ์ (Experienced) มีอำนาจหน้าที่โดยตรง (Authoritative) มีความรู้ (Informed) เป็นต้น
3. ปัจจัยเรื่องความคล่องแคล่วว่องไว (Dynamism Factor) เช่น กระตือรือร้น (Active) รวดเร็ว (Fast) เป็นต้น

จากการที่ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท. เป็นผู้รับผิดชอบการผลิตรายการข่าวของสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 จึงถือว่าเป็นแหล่งสารที่นำข่าวสารข้อมูลต่างๆ ถ่ายทอดไปสู่ประชาชนผ่านกระบวนการทางเทคโนโลยีทั่วประเทศ ซึ่งการที่จะให้ผู้รับชมรายการข่าวมีความเชื่อถือในแหล่งสารนั้น หรือยอมรับได้ จะต้องให้ข่าวสารข้อมูลที่ผลิตออกไปมีความชัดเจน เข้าใจง่ายและเป็นที่ถูกต้องยุติธรรมอีกด้วย

ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้รับสาร

องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการเกิดกระบวนการของการสื่อสาร คือ ผู้รับสาร (Receiver) ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะก่อให้เกิดความคาดหวัง ในประสิทธิผลของสารที่ผู้ส่งสารหรือแหล่งสารส่งออกไป แนวคิดทฤษฎีของผู้รับสารในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวทางมาจากประโยคสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการสื่อสาร ที่ได้รับการกล่าวอ้างเป็นประจำของ Lasswell คือ "WHO SAYS WHAT IN WHICH CHANNEL TO WHOM WITH WHAT EFFECT" (ประมะ สตะเวทิน. 2530:133-134) ซึ่งเน้นความสำคัญของผู้รับสาร ว่าเป็นส่วนที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งในกระบวนการสื่อสาร ซึ่งแนวโน้มความสำคัญของผู้รับสารนับวันจะมีมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันเต็มไปด้วยการแข่งขันในทุก ๆ ด้าน ผู้รับสารมีรอกาสเลือกมากขึ้น เป็นสาเหตุให้ผู้ส่งสารจำเป็นต้องหาวิธีการที่ชิงความได้เปรียบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับสาร ในที่นี้คือ ผู้รับชม (Audience) ซึ่ง ชาร์ลส์ อาร์ ไรท์ (Charles R. Wright, 1975 : 5) ได้กล่าวว่า

1. มีจำนวนมาก มีลักษณะเป็นมวลชน (Mass Audience)
2. มีความแตกต่างกัน
3. มีความไม่รู้จักกัน (Anonymity)

งานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้รับชม (Audience Research) ของเดนิส แมคกอยส์ (Denis McGuail, 1969) ได้ค้นพบความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับชมกับองค์ประกอบในการสื่อสารว่า มี 3 ประเด็น คือ

1. งานวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสนใจ และโครงสร้างของผู้รับชม
2. งานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพ หรือการจูงใจของสื่อ
3. งานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบโดยทั่วไปของสื่อมวลชน
(ซึ่งงานศึกษาเรื่องนี้เน้นทฤษฎีและแนวคิดในข้อที่ 1 และข้อที่ 2)

ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการสื่อสาร 4 ประการ ที่มีความสัมพันธ์ต่อการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนของผู้รับชม คือ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.2529)

1. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้ส่งสาร
 - วัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร
 - ความรู้และประสบการณ์ของผู้ส่งสาร
 - ความรู้สึก (Affection) ของผู้ส่งสาร
2. ปัจจัยเกี่ยวกับข่าวสาร
 - ความต้องการข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ตน (Utilization)
 - ความต้องการข่าวสารที่สอดคล้อง (Consistency)
 - ความต้องการข่าวสารที่สะดวกในการมาซึ่งข่าวสาร (Availability)
 - ความอยากรู้ - อยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ซึ่งเป็นความต้องการอยากรู้อะไรหรือรับรู้ในประสบการณ์ใหม่ ๆ

3. ปัจจัยเกี่ยวกับสื่อ หรือช่องทางการสื่อสาร

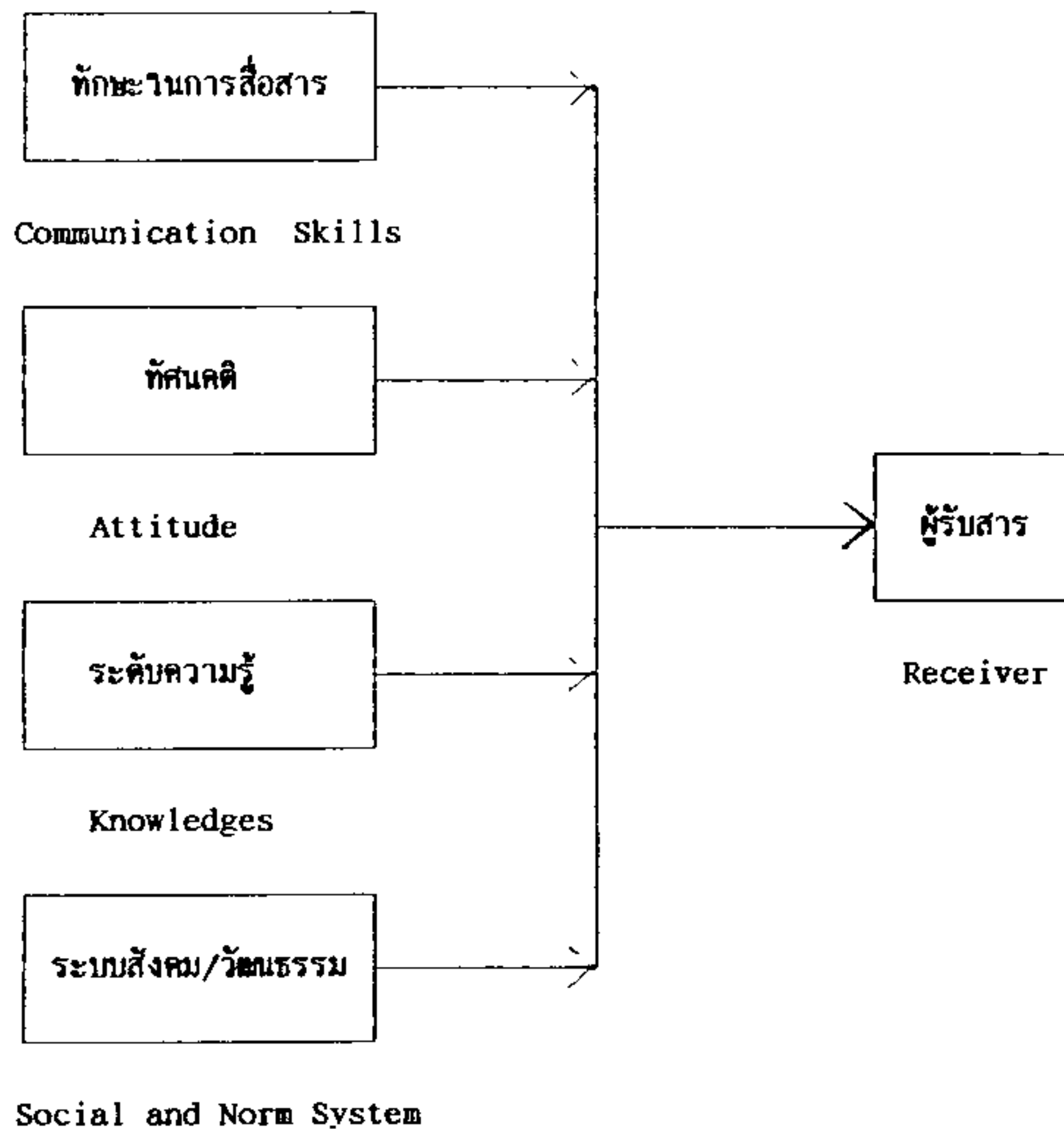
- เลือกสื่อที่ผู้รับสารสามารถจัดหามาได้ (Availability)
- เลือกสื่อที่สอดคล้อง (Consistency) กับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของผู้รับสาร
- เลือกสื่อที่สะดวกของผู้รับสาร (Coverience)
- เลือกสื่อตามความเคยชิน (Accustomedness)
- ลักษณะเฉพาะตัวของสื่อที่มีผลต่อการเลือกสื่อของผู้รับสาร

4. ปัจจัยเกี่ยวกับผู้รับสาร

แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- ปัจจัยที่วิเคราะห์ตามทฤษฎีการสื่อสารของ เดวิด เค เบอร์โล (David K. Berlo, 1960) ที่แสดงในแบบจำลองของกระบวนการการสื่อสาร ตามแผนภูมิที่ 2.4

แผนภูมิที่ 2.3
แสดงกระบวนการสื่อสาร

- ปัจจัยที่วิเคราะห์ตามลักษณะของประชากร ซึ่งมีลักษณะเฉพาะบุคคล โดย
เฉพาะความแตกต่างในเรื่อง เพศ อายุ การศึกษา ฐานะทางสังคม เศรษฐกิจ ภูมิสำเนา

2.2.5 ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และการตอบสนองความต้องการ

ผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ มาใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ด้วยเหตุผลว่า คนเรามีพื้นฐานความต้องการในการสื่อสาร เพราะตระหนักถึงการนำข่าวสารที่ได้รับมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ซึ่งเป็นความพึงพอใจที่จะเปิดรับสารนั้นด้วยความเต็มใจ ทฤษฎีนี้จึงมีผลต่อการที่จะเสริมให้การศึกษาวิจัยนี้มีข้อสนับสนุนที่มีน้ำหนักมากขึ้น ดังจะกล่าวถึงเนื้อหาของทฤษฎี ดังนี้

Maslow อธิบายทฤษฎีนี้ว่า นอกจากความต้องการขั้นพื้นฐาน 5 อย่าง คือ Physiological Needs, Security Needs, Love Needs, Self-esteem Needs And Self-actualization Needs แล้วมนุษย์เรายังมีความต้องการอีกอย่างหนึ่ง นั่นคือความต้องการอยากเรียนรู้ (Needs for Cognitive) ซึ่งเป็นความต้องการที่จะแสวงหาระเบียบและความเข้าใจสถานะแวดล้อมตนเอง ความต้องการที่จะรู้ (Needs for Cognition or Needs of Orientation) นี้เป็นแรงผลักดันที่มนุษย์เราเรียนรู้มาจากการอยู่ในสังคม โดย Maslow ได้ชี้ให้เห็นถึงข้อเท็จจริงของการศึกษาสื่อสารมวลชน ตามแบบของทฤษฎีดังต่อไปนี้ (เสรี วงษ์มณฑา, 2523:6)

1. มนุษย์สนใจแสวงหาข่าวสารไม่ได้ถูกยับยั้งดัดให้ อ่าน ดู หรือฟัง มนุษย์มีทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ
2. การใช้สื่อสารมวลชนของมนุษย์มีจุดมุ่งหมาย (Goal-directed)
3. สื่อสารมวลชนต้องแข่งขันกับสิ่งเร้าอื่น ๆ อีกหลายอย่างที่จะตอบสนองความต้องการรู้ (Needs for Orientation) ของมนุษย์ได้
4. มนุษย์เป็นผู้กำหนดความต้องการของตัวเองจากความสนใจ แรงจูงใจที่เกิดขึ้นในกรณีต่างๆ กัน
5. มนุษย์ทุกคนเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความต้องการส่วนตัว

สำหรับนักวิชาการสื่อสารมวลชน แมกซ์เวลล์ อี แมคคอมบ์ และ ลี บี เบคเกอร์ (Maxwell E. Mccombs And Lee B. Becker, 1979:51-52) ได้อธิบายถึงการใช้สื่อ-

มวลชนเพื่อสนองความต้องการในแนวคิดคล้ายคลึงกับ Maslow โดยเน้นด้านการดำรงชีวิตในสังคมทั่วไป ดังต่อไปนี้

1. มนุษย์ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยการสังเกตการณ์และติดตามความเคลื่อนไหวต่างๆ จากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ที่ทันสมัยและรู้ว่าอะไรมีความสำคัญพอที่จะเรียนรู้
2. มนุษย์ต้องการการสื่อสารเพื่อช่วยในการตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน โดยการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้บุคคลสามารถกำหนดความเห็นของตนต่อสถานะหรือเหตุการณ์รอบๆ ตัว
3. มนุษย์ต้องการข้อมูลเพื่อประกอบการพูดคุย สนทนาในชีวิตประจำวัน (Discussions) โดยการรับสื่อมวลชน ทำให้บุคคลมีข้อมูลที่นำไปใช้ในการพูดคุยกับผู้อื่น
4. มนุษย์มีความต้องการมีส่วนร่วม (Participating) ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัว
5. มนุษย์ต้องการสื่อสารเพื่อเสริมความคิดเห็นหรือการสนับสนุน การตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Re-enforcement)
6. ต้องการความบันเทิง (Relaxing And Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายอารมณ์

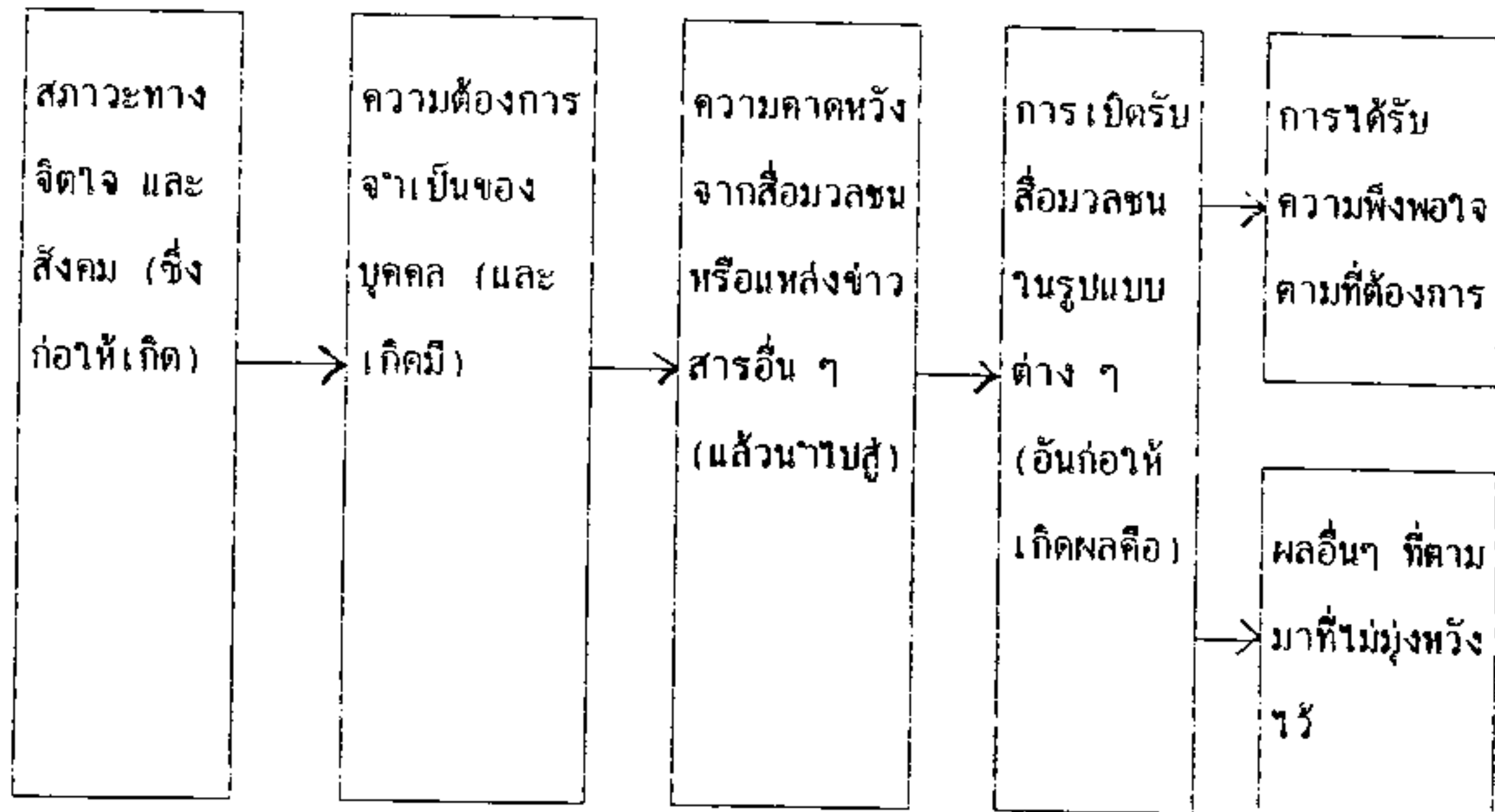
ในขณะที่ แมคซ์และคณะ (Katz, E. and other, 1974) ศึกษาเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้รับคาดหวังจากสื่อมวลชน โดยได้ให้คำอธิบายแนวทางแบบแผนในเรื่องของการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อมวลชน ของบุคคลผู้รับสารว่าเป็นการศึกษาผู้รับสารเกี่ยวกับ

1. สถานะทางสังคมและจิตใจอันก่อให้เกิด
2. ความต้องการจำเป็นของบุคคลและเกิดมี
3. ความคาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ แล้วนำไปสู่
4. การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ กัน อันก่อให้เกิดผล คือ
5. การได้รับความพึงพอใจตามที่ต้องการและ
6. ผลอื่นๆ ที่ตามมาซึ่งอาจจะไม่ใช่ผลที่ตั้งเจตนาไว้ก็ได้

ซึ่งสามารถแสดงแนวทางได้ดังแผนภูมิที่ 2.4

แผนภูมิที่ 2.4

แบบจำลององค์ประกอบของการใช้ประโยชน์เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ

ที่มา : พรีละ จิระโรสมณ หนังสือทฤษฎีการสื่อสารมวลชน สาขานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน้า 635.

ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ นั้น ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจสามารถนำมาปรับใช้ได้กับรายการข่าวเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ด้านความเชื่อถ้อยยิ่งขึ้น เพราะเมื่อผู้รับชมรายการข่าวภาคค่ำ มีความสนใจ พึงพอใจทั้งในเรื่องรูปแบบของรายการ ช่วงเวลาออกอากาศ ภาษาที่ใช้รายงาน ระยะเวลาของรายการหรือผู้ประกาศแล้วจะรับชมรายการนี้ สิ่งหนึ่งที่จะปฏิบัติต่อไปก็คือ การนำไปพูดคุยสนทนากัน บอกกล่าวให้ผู้อื่นได้ทราบในสิ่งที่ตนได้รับฟังมา ฯลฯ ย่อมทำให้การรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แพร่กระจายยิ่งขึ้นไปอีก

2.2.6 ทฤษฎีการรณมน้ำววจ

การรณมน้ำววจหมายถึง "การสื่อสารจงใจที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือก" คำว่า "การสื่อสาร" แสดงว่า มีการใช้สัญลักษณ์และการปฏิบัติต่อกัน และคำว่า "จงใจ" แสดงว่าการรณมน้ำววจมีวัตถุประสงค์ ส่วนคำว่า "อิทธิพล" แสดงถึงความมุ่งหมายที่จะเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม และคำว่า "การเลือก" แสดงถึงว่าผู้รับมีสิทธิที่จะเลือกได้

กระบวนการการรณมน้ำววจ จะเกี่ยวกับหลักการทางด้านจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักวาทศิลป์ 3 อย่าง ด้วยกัน คือ (เกรณณการ์ อัสวตรเคชา, ไม้ปรากฏปีที่พิมพ์ : 5)

1. มีการใช้สัญลักษณ์ทั้งที่เห็นได้และที่รับฟังได้ เพื่อช่วยให้การรับรู้สารง่ายขึ้น โดยปกติประสบการณ์ของผู้พูด และผู้รับไม่เหมือนกัน ดังนั้นจะมีผู้รับรู้และเข้าใจสารที่แตกต่างกันไปอันเกิดจากการเรียนรู้ การรับรู้เป็นสิ่งที่สำคัญ

2. สามารถทราบถึงหรือสร้างความปรารถนาที่จะเข้าใจผู้รับได้ สารที่จะรณมน้ำววจต้องเข้าใจความต้องการของผู้รับ ทาให้จาเป็นต้องทราบระบบความต้องการของมนุษย์

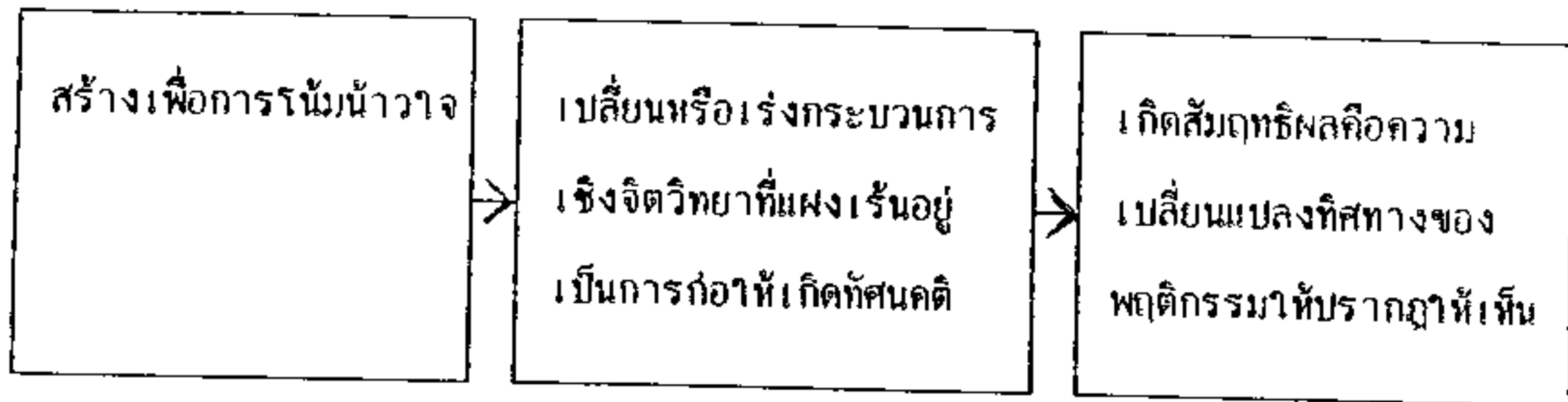
3. สามารถแสดงได้ว่ามีความต้องการจะได้สำเร็จสมประสงค์ โดยเชื่อตามคำแนะนำของผู้ทำการรณมน้ำววจ

ดังนั้นการเข้าใจถึงทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลและการรณมน้ำววจ จึงเป็นกุญแจสำคัญในการวางกลยุทธ์ให้เกิดการตอบสนองทางพฤติกรรมของสาร

เพราะฉะนั้นกระบวนการเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ลักษณะความต้องการของผู้รับสารและประชาชนจึงเป็นกลยุทธ์หนึ่งในการรณมน้ำววจ โดยปรับเปลี่ยนเป็นจิตวิทยาภายในปัจเจกบุคคล มากระตุ้นหรือสร้างรูปแบบของเนื้อหาของสารให้ตอบสนองกับความต้องการของรายการ ทั้งในด้านจิตใจและความรู้สึกโดยให้ข่าวสารต่างๆ อันจะก่อให้เกิดทัศนคติ ที่เสริมย้ำพฤติกรรม ดังแผนภูมิที่ 2.5

แผนภูมิ 2.5

แสดงโครงสร้างจิตวิทยาภายใน
ในฐานะที่เป็นตัวแปรแทรกซ้อนของกระบวนการสื่อสาร

ที่มา : เดนิส แมคเคลเวล และ สตีเวน วินดาบูล, แบบจำลองการสื่อสาร, แปลโดย
สวณิต ยมภักย์ และ รวีวรรณ ประกอบผล พ.ศ. 2528, หน้า 55

ดังนั้นการเข้าถึงมวลชนต้องอาศัย (ประกอบ จารุมณี, 2520:9)

1. ระบบที่ชี้ความจริงเป็นหลัก
2. ระบบการจูงใจ "โดยใช้จิตวิทยาทั้งในแง่ของการส่งเสริม และในทางแก้ไขด้วย" ทั้งนี้หลักจิตวิทยา มีข้อสังเกตในทางปฏิบัติตามหลักสากลที่ย่อว่า SCOPE ดังนี้

S = Simplicity	หมายถึง	ทำให้ง่ายพูดทำให้ง่าย
C = Curiosity	หมายถึง	ทำให้เกิดความสนใจ กระตือรือร้น
O = Operational	หมายถึง	สามารถปฏิบัติได้โดยง่าย
P = Practical	หมายถึง	ทำได้กันทั่วไป
E = Effectiveness	หมายถึง	เกิดผลดีต่อส่วนรวม

ซึ่งทั้ง 2 ข้อ สามารถขยายความได้ ดังนี้

การใช้ระบบความจริงเป็นหลัก เป็นการพูดที่มุ่งให้ประชาชนเข้าใจเกิดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องหรือสิ่งที่ผู้ประสงค์จะประชาสัมพันธ์หรือสื่อความ การพูดแบบนี้จึงเป็นการ

พูดอธิบาย ชี้แจงให้รายละเอียด (Information) ข้อเท็จจริง (Fact) แก่ผู้ฟังให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนถูกต้องงานเรื่องนั้น (ประสพ รัตนกร. 2512:222)

การใช้ระบบการจูงใจหรือโน้มน้าวใจ (To Persuade) หมายถึง การพูดโดยการให้ผู้ฟังเกิดหลงกล แต่การพูดแบบนี้เป็นการพูดที่มุ่งให้ประชาชนเป้าหมายเกิดความเลื่อมใสศรัทธา หรือเห็นคล้อยตามสิ่งที่ผู้พูดประสงค์เป็นสำคัญ การพูดแบบนี้จึงคาดหวังให้ผู้ฟังเกิดพฤติกรรมขึ้น คือปฏิบัติตาม (ประสพ รัตนกร. 2526:5) ซึ่ง "การพูดเพื่อชักชวนหรือโน้มน้าวใจนั้น นอกจากจะต้องใช้ข้อเท็จจริง ข้อมูลรายละเอียดต่างๆ แล้วผู้พูดจะต้องพูดอย่างมีหลักฐานน่าเชื่อถือด้วย" ดังนั้น การรายงานข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งในการกำกับดูแลของภาครัฐ และต้องดำเนินงานภายใต้เงื่อนไขงานเชิงธุรกิจตามรูปแบบของรัฐวิสาหกิจ จึงใช้ลักษณะการรายงานข่าวสารทั้งตามหลักความจริง และการโน้มน้าวใจ

2.2.7 การวัดทัศนคติ (Attitude Measurement)

ในการวัดทัศนคตินั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเริ่มต้นด้วยการให้คำนิยามให้แน่ชัด เพราะถ้ายึดตามคำนิยามที่นักวิชาการทั้งหลายได้ทำไว้เราคงต้องยอมรับว่า ทัศนคติไม่ได้เป็นไปตามกฎของการวัดเลย แอล. แอล. เซอร์สโตน (L.L. Thurstone, 1967:77-79) ได้สรุปคุณลักษณะบางประการที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติที่จะต้องทำความเข้าใจ ก่อนที่จะทำการวัดทัศนคติไว้ ดังนี้

1. **ทัศนคติเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อน** ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวเลขเพียงตัวเดียว คำกล่าวเช่นนี้เปรียบเสมือนกับการพูดว่าเราไม่สามารถอธิบาย รตีส (ธรรมชาติ) ตัวหนึ่งด้วยตัวเลขเพียงตัวเดียว หรือเราไม่สามารถใช้ลักษณะใด หรือคำใดคำหนึ่งมาอธิบายมนุษย์ซึ่งมีความสลับซับซ้อน ทั้งทางร่างกาย และความคิด อย่างไรก็ตามเราคงไม่ปฏิเสธว่า เราวัดรตีส บริบทมักจะบอกอะไรแก่เราบางอย่างเกี่ยวกับรตีสที่เราวัด เช่น ความกว้าง ความสูง ความยาว ความสวยงาม ความแข็งแรง และเราคงไม่ปฏิเสธว่าเราวัดคนด้วย เช่น ส่วนสูง น้ำหนัก ความดี ความฉลาด เป็นต้น การวัดทัศนคติก็เช่นเดียวกัน เราสามารถหยั่งรู้ทัศนคติ

ของมนุษย์ได้ ถึงแม้ว่าจะมีความซับซ้อนและลักษณะเชิงคุณภาพอยู่มากก็ตาม โดยการพิจารณาบริบทของมัน

2. **ทัศนคติเรื่องใดเรื่องหนึ่ง** หมายถึง ผลรวมของความรู้สึก ความนับถือ อกติ ความกลัว ความคิดอื่นๆ ต่อเรื่องนั้นๆ ดังเช่น ทัศนคติของมนุษย์ต่อลัทธิรักสันติภาพจึงหมายถึง ความรู้สึกและความคิดทั้งหมดของเขาต่อสงครามและความสงบ

3. เราสามารถวัดทัศนคติได้โดยใช้ความคิดเห็น (Opinion) เป็นเครื่องมือในกรณีที่เรารู้ความหมายของ ความคิดเห็นว่าเป็น "วจนภาษาของทัศนคติ" (Verbal Expression Of Attitude) เนื่องจาก ทัศนคติเป็นสิ่งที่อยู่ภายในของมนุษย์เราสามารถวัดทัศนคติได้ต่อเมื่อเรามุ่งตีความจากความคิดเห็นของเขา

การใช้ความคิดเห็นเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงทัศนคตินั้น ทำให้มีความคลาดเคลื่อนในการวัดคนที่เราวัดอาจพูดโกหกถ้าเขาไม่ได้ตั้งใจที่จะเบี่ยงการบอกทัศนคติของตนเอง ต่อเรื่องที่ ถูกกำหนด เขาอาจจะดัดแปลงคำตอบเพื่อความสุภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่การพูดถึง ทัศนคติของตนอย่างตรงไปตรงมาซึ่งอาจจะไม่ได้รับการยอมรับ สิ่งเหล่านี้ได้ทำให้มีข้อเสนอแนะว่าการกระทำของคนอาจจะ เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงทัศนคติที่ดีกว่าสิ่งที่เขาพูด แต่ก็เป็นไปได้อีก ที่คนคนนั้นอาจบิดเบือนการกระทำของตนเอง ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ หรือคำพูดก็มีความเป็นไปได้ที่จะล้มเหลว ในการวัดทัศนคติที่แท้จริงโดยทั่วไปจึงยังใช้ความคิดเห็น หรือการกระทำบางรูปแบบเพื่อชี้บ่งชี้ถึงทัศนคติ

4. มีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นอย่างแน่นอนในการวัดความคิดเห็น หรือการกระทำที่เราใช้เป็นเครื่องบ่งชี้ทัศนคติ แต่ความคลาดเคลื่อนระหว่าง "เครื่องบ่งชี้" และความจริง ถือว่าเป็น "สากล" (Universal) เหมือนเช่นเมื่อเราต้องการรู้อุณหภูมิในห้องของเรา เราก็เพียงแต่ดูที่เทอร์โมมิเตอร์ เราไม่เคยคิดด้วยซ้ำไปว่า เทอร์โมมิเตอร์ที่เราใช้วัดอุณหภูมิ จะตรงกับอุณหภูมิที่เป็นอยู่จริงโดยไม่มีความคลาดเคลื่อนหรือไม่ เราทราบความจริงได้ก็ต่อเมื่อมีความสม่ำเสมอเพียงพอที่จะบ่งชี้บางตัว เนื่องจากเราไม่สามารถทราบได้โดยตรง การวัดทัศนคติก็เช่นเดียวกัน เราต้องพยายามหาเครื่องบ่งชี้ตั้งแต่หนึ่งอย่างขึ้นไป จนกว่าเราจะยอมรับว่าสิ่งนั้นมีความสม่ำเสมอเพียงพอที่จะบ่งชี้ทัศนคติได้

5. ทักษะของคนหนึ่งไม่จำเป็นที่จะทำนายการกระทำของคนนั้นได้ถูกต้อง เสมอไป จริงอยู่มีแนวโน้มที่ทั้งสองอย่างควรไปด้วยกัน แต่ก็มีปัจจัยอื่นอีกมากที่อาจจะทำให้ทั้งสองอย่างไม่ไปด้วยกัน

6. ทักษะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตัวอย่างเช่น เมื่อเราวัดทักษะของคนต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น ต่อ"ลัทธิรักสันติภาพ" เราไม่สามารถหักทักเอาว่า สิ่งที่เราวัดได้จะคงที่ตลอดไปทักษะของคนอาจเปลี่ยนแปลงได้ภายในวันเดียว ไม่ว่าจะมีสาเหตุมาจากสิ่งที่เราไม่สามารถรู้ได้ หรือสิ่งที่รู้ได้ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงที่วัดได้อาจเกิดจากความผิดพลาดในการวัด ดังนั้น จึงมีแนวความคิดที่จะใช้ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error of Measurement) เพื่อแยกความผิดพลาดของเครื่องมือที่ใช้วัดจากความเปลี่ยนแปลงของตัวทักษะตัวเอง

7. ไม่สามารถใช้ค่า "มาก" หรือ "น้อย" อธิบายทักษะได้อย่างสมบูรณ์เพราะทักษะมีหลายมิติ อย่างไรก็ตามความคิดที่จะวัดทักษะนี้มีความพยายามที่จะวัดค่าของทักษะนั้นเชิงเส้นตรง (Linear measurement) ถึงแม้ความจริงเราคุ้นเคยกับแนวความคิดการให้คะแนนเชิงปริมาณเพื่ออธิบายคุณลักษณะมากกว่าที่เป็นเชิงคุณภาพ เช่น การศึกษา หรือ ความงาม เมื่อเรากล่าวว่าคนหนึ่งมีการศึกษากว่าอีกคนหนึ่ง หรือผู้หญิงคนนี้สวยกว่าผู้หญิงคนนั้น หรือ การที่เราได้พยายามวัดปริมาณเชิงคุณภาพนั้นด้วยมาตรวัดเชิงเส้นตรง เช่น เรากล่าวว่าคนนี้มีความชอบในลัทธิรักสันติภาพมากกว่าอีกคนหนึ่ง

นอกจากนี้ เรนซิส ลิเคิร์ต (Rensis Likert, 1967 : 90-95) ได้ให้หลักการในการคัดเลือกข้อความเพื่อใช้วัดทัศนคติว่า จะต้องเป็นข้อความที่ทำให้บุคคลที่มีความคิดเห็นต่อเรื่องใดๆ แตกต่างกันตอบสนองต่อข้อความนั้นแตกต่างกัน ข้อความใดที่บุคคลน่าจะมีความคิดเห็นต่างกัน กลับตอบสนองในทางตรงกัน ถือว่าใช้ได้ โดยสรุปเกณฑ์การรวบรวมข้อความเพื่อใช้วัดทัศนคติว่า

1. จำเป็นที่ข้อความทั้งหมดที่จะใช้ถามเพื่อวัดทัศนคติ เป็นข้อความที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ปรารถนา (Desired Behavior) และไม่ใช่ว่าข้อความที่เป็นข้อเท็จจริง (Fact) เป็นข้อความที่วัดทัศนคติในปัจจุบัน ไม่ใช่ว่าทัศนคติในอดีตโดยการเติมคำว่า "จะ" ไว้ในข้อความนั้น

2. ข้อความที่ใช้ต้องตรงประเด็น ชัดเจน ไม่คลุมเครือ
3. ข้อความที่ใช้ ควรจะได้รับการคัดเลือกค่า และสร้างรูปแบบข้ออย่างดีเพื่อให้ผู้ตอบมีโอกาสตอบส่วนที่ค่อนข้างบวกมาก/ลบมาก และตรง ๆ
4. เพื่อป้องกันความผิดพลาดของผู้ตอบ และเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามข้อความที่ใช้ทั้งหมดควรมีประมาณครึ่งหนึ่งที่ถามในเชิงบวก และอีกครึ่งหนึ่งถามในเชิงลบ และข้อความทั้งสองลักษณะควรมีลักษณะกระจาย ปะปนกันทั้งแบบสอบถาม

การวัดทัศนคติในปัจจุบันและเป็นที่นิยมมาใช้ มีทั้งแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert's Scale) และ แบบเซเมนติก ดีฟเฟอเรนเชียล สเกล (Semantic Differential Scale) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบ Likert's Scale ปกติแล้วทัศนคติของคนเรานั้นจะวัดได้ยาก แต่นักจิตวิทยา ชื่อ เรนลิส ลิเคิร์ท (Rensis Likert, 1932) ได้พยายามหาวิธีโดยถือหลักว่าทัศนคติของคนเรานั้นจะสามารถจำแนกความแตกต่างได้เป็นทัศนคติทาง (+) และ (-) เช่น ชอบ ไม่ชอบ (เกลียด) เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย สบาย ไม่สบาย เป็นต้น จากหลักนี้ยังสามารถจำแนกย่อยทำได้มากขึ้นได้ ชอบมาก ชอบน้อย สบายมาก สบายธรรมดา เป็นต้น และที่สำคัญในการวัดทัศนคตินี้ก็เป็นไปได้ว่า คนผู้นั้นอาจไม่ต้องการแสดงทัศนคติ หรือมีทัศนคติเป็นกลาง หรือ "เฉยๆ" ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ดังนั้นการวัดทัศนคติก็น่าจะต้องให้มีคำตอบ "กลางๆ" (0) ด้วย ดังนี้

ในการวัดแต่ละครั้งจะต้องประกอบด้วยคำตอบที่เป็น

บวก	กลาง	ลบ
(+)	(0)	(-)

ตัวอย่างเช่น ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการจารกรรมทางธุรกิจ

() เห็นด้วย () เฉย ๆ () ไม่เห็นด้วย

3

2

1

หรือ

() เห็นด้วยอย่างยิ่ง	() เห็นด้วย	() เฉยๆ
5	4	3
() ไม่เห็นด้วย	() ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
2	1	

สำหรับตัวเลขที่เขียนไว้ข้างล่างคำตอบต่างๆ คือ การแทนค่าของคำตอบนั้นๆ ซึ่งจะมีผลในการนำไปวิเคราะห์

2. แบบ Semantic Differential Scale วิธีนี้ใช้หลักทางองเดียวกับ Likert Scale แต่เป็นการที่ใช้คำตอบที่บรรยายความรู้สึกโดยใช้คำที่ตรงข้ามกันเพียง 2 คำ เช่น ชอบ เกลียด หรือเห็นด้วย ไม่เห็นด้วย หรือ ร้อน เย็น หรือ สวย น่าเกลียด เป็นต้น และแบ่งระดับคำตอบของมาตรการวัดให้เป็นจำนวนกี่ กล่าวคือ จะต้องแบ่งให้มีระดับกลางไว้ 1 คำตอบ และการออกไปทางบวก และลบเท่า ๆ กัน เช่น ถ้ามีบวก 2 คำตอบ ก็จะต้องมีลบ 2 คำตอบดังนี้

--	--	--

3	2	1
ปรารถนา	หรือ	ไม่ปรารถนา

5	4	3	2	1
ปรารถนา		หรือ		ไม่ปรารถนา

สำหรับวิธีนี้ ปกติผู้ที่ตอบได้จะต้องมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับหนึ่ง คือ เพียงพอที่จะแยกแยะความรู้สึกของตน ให้ตรงกับความแตกต่างของคำตอบที่ทำได้ ซึ่งค่อนข้างจะเห็นไม่ชัดเจนนัก ผู้ตอบทั่วไปมักจะมีอุปสรรคในการตอบวิธีวัดทัศนคติแบบนี้ (เสนาะ ดีเยาว์, 2530:65-66) กล่าวสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ถือว่ากลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา มีความสามารถในการแยกแยะความรู้สึกของตนเองได้อย่างมีระบบ อันเนื่องมาจากคุณสมบัติทางการสอน การศึกษา และการปฏิบัติงาน ที่สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ได้กำหนดมาตรฐานในการคัดเลือกที่มีกระบวนการที่น่าเชื่อถือได้ เพื่อค้นหาบุคคลที่เหมาะสมที่สุดเข้าสู่สถาบันฯ ซึ่งถือว่า มีระดับหลักสูตรการศึกษาที่สูงแห่งหนึ่งของประเทศไทย คือ เปิดสอนตั้งแต่ระดับปริญญาโท ถึงระดับปริญญาเอก (ในบางหลักสูตร)

อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ผสมผสานทั้ง 2 วิธีการ ที่กล่าวมาในการสร้างแบบสอบถามและมาตรวัดแต่ได้ตัดคำตอบที่มีความหมาย "กลางๆ" ออกด้วยเหตุผลที่ว่า จากประสบการณ์ของผู้ทำการวิจัยด้านการวัดทัศนคติส่วนใหญ่ พบว่าทุกครั้งจะมีผู้ตอบแบบสอบถามการวัดทัศนคติจำนวนหนึ่งที่ "ไม่ชอบคิด" ดังนั้นหากมีหน่วยตรงกลางของมาตรวัด ในแบบสอบถาม (ที่มีจำนวนหน่วยเป็นคู่) ซึ่งมีข้อความ "ไม่แน่ใจ" "เฉย ๆ" หรือ อยู่ในลักษณะ "ครึ่งต่อครึ่ง" อันมีความหมายว่า ไม่ได้เอนเอียงไปทางเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย ผู้ตอบโดยเฉพาะ "คนไทย" จะชอบใช้หรือเลือกหน่วยคำตอบกลางๆ ของมาตรวัดนี้มาก ดังนั้น ผู้วิจัย

ในเรื่องที่เกี่ยวกับทัศนคติ จึงควรรวบรวมมาตรวัดของแบบสอบถาม ที่มีหน่วยเป็นจำนวนคู่ เพื่อผลักดันให้ผู้ตอบจำเป็นที่จะต้องเลือกทิศทางที่ชัดเจน ของคำตอบในแต่ละข้อด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวัน. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มศว. ประสานมิตร: ไม้ปรากฏปีที่พิมพ์) นอกจากนี้ ยังเป็นการพัฒนาแบบสอบถามที่มีการแยกแยะที่ชัดเจน อันจะมีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ทัศนคติกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มากยิ่งขึ้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาในข้อ 2.1 และ 2.2 มีผู้นำไปเป็นแนวทางประกอบในการวิจัยหลายครั้งซึ่งปรากฏผลงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดทฤษฎี หรือ การค้นพบข้อมูลใหม่ๆ อยู่อย่างสม่ำเสมอ โดยผู้วิจัยขอนำเสนอรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ และเกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ งานวิจัยภายในประเทศ และงานวิจัยของต่างประเทศ ดังนี้

2.3.1 งานวิจัยภายในประเทศ (เรียงตามปี พ.ศ.)

รณจวน มินประดิษฐ์ (2513) ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย ซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน" ผลการวิจัยสรุปว่า ฐานะทางครอบครัวมีอิทธิพลต่อการเลือกชมรายการโทรทัศน์ ตามความสนใจของนักเรียนเอง นักเรียนชอบดูโทรทัศน์ ช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. นักเรียนมีความคิดเห็นว่ารายการโทรทัศน์ให้ประโยชน์ทางด้านชีวิตประจำวันและความบันเทิงมากกว่าให้ประโยชน์ทางด้านศึกษา

สุรัตน์ เมธิกุล (2515) ทำการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรี เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา พบว่า รายการที่จัดให้ออกอากาศมากที่สุด รวมจากสถานีวิทยุโทรทัศน์ทั้ง 4 แห่ง (ช่อง 3, 4, 5, 7) คือ ภาพยนตร์บันเทิง รองลงมาได้แก่รายการโฆษณา นิสิตส่วนใหญ่ทั้งชายและหญิง ชมรายการโทรทัศน์ที่บ้านตนเองมากที่สุดโดยชมทุกวันๆ ละ 30 นาที - 1 ชั่วโมง และเกี่ยวกับการชม

รายการโทรทัศน์นั้น นิสิตชายและหญิงส่วนใหญ่จะชมรายการเฉพาะที่ตนชอบมากที่สุด นิสิตชายและหญิงให้ความสนใจรายการข่าวต่างประเทศและภาพยนตร์ฝรั่งอยู่ในระดับมาก นิสิตชายให้ความสนใจในรายการพบโลก ดนตรีไทยสากล ในระดับปานกลาง ส่วนนิสิตหญิงให้ความสนใจในรายการท่องเที่ยวและดนตรีไทยสากลในระดับปานกลาง รายการที่นิสิตชาย และหญิงให้ความสนใจน้อยที่สุดคือ รายการนาฏดนตรีเรื่องยาวแสดงหลายตอนจบ

การวิจัยของ อนันต์ธนา อังกินันท์ (2517) เรื่อง "โทรทัศน์การศึกษาแบบบันเทิง" เป็นการวิจัยที่ศึกษาและวิเคราะห์การจัดรายการโทรทัศน์การศึกษา ที่ให้ความรู้แบบการศึกษาโดยตรงและโดยทางอ้อมในการจัดรายการโทรทัศน์ของแต่ละสถานี เพื่อเปรียบเทียบว่า แต่ละสถานีจัดรายการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งเป้าหมายไว้หรือไม่ และทางสถานีจัดรายการเกี่ยวกับการให้ความรู้ หรือ ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมเป็นประโยชน์แก่การศึกษา ตามที่มุ่งหวังมากน้อยเพียงใด และเหตุใดรายการของสถานีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาจึงไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร และหากว่าจัดในลักษณะรายการแทรกการบันเทิงจะได้รับผลประโยชน์คุ้มค่า เนื่องจากจะเป็นที่สนใจของคนมากกว่า ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่า

1. โทรทัศน์ศึกษาในปัจจุบันไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากมีลักษณะทางวิชาการและเวลาในการจัดอยู่ในช่วงระยะเวลาที่คนส่วนมากยังไม่กลับบ้าน
2. ผู้อุปถัมภ์รายการไม่ยากจัดรายการประเภทนี้ เนื่องจากอุปสรรคทางด้านเวลาที่จัดอยู่ในช่วงที่คนยังไม่กลับบ้านและรายการยังไม่ดีพอ ฉะนั้นแล้วเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า
3. หากจัดรายการช่วงเวลา 18.30 - 21.00 น. อันเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดก็เกิดอุปสรรคทางด้านสถานีโทรทัศน์ เนื่องจากเป็นเวลาที่เก็บอัตราค่าโฆษณาแพงและคนดูมากตลอดจนสถานีกลัวคนจะไม่ดูในโอกาสต่อไป
4. รายการควรปรับปรุงให้เป็นรายการแทรกความรู้ ในการจัดทางด้านบันเทิง เพราะว่า คนจะดูมากกว่า
5. ควรหาผู้ดำเนินงานจัดรายการที่จริงจังและเป็นกันเองต่อผู้ดู

ทัศนีย์ ยาสมาน (2519) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร โดยการศึกษาเปรียบเทียบการจัดรายการโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์ 4 สถานี ในเดือนตุลาคม พฤศจิกายน และธันวาคม โดยการบันทึกเวลาในการออกอากาศของสถานีโทรทัศน์ว่า มีอัตราส่วนการออกอากาศของรายการแต่ละประเภทเป็นอย่างไร ขั้นที่สองคือ ศึกษาความสนใจการรับชมและความต้องการรายการโทรทัศน์ของประชาชนว่าเป็นอย่างไร โดยการออกแบบสอบถามแล้วนำมาแบบสอบถามมาวิเคราะห์ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. สถานีโทรทัศน์ต่างๆ จัดรายการโทรทัศน์ประเภทส่งเสริมความรู้ทุกสถานี แต่จัดในอัตราส่วนไม่เท่าเทียมกัน ตลอดระยะเวลา 3 เดือน ที่ทำการวิจัย สถานีไทยโทรทัศน์ช่อง 9 จัดรายการส่งเสริมความรู้มากกว่าสถานีอื่น คือ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 12 ของรายการโทรทัศน์ทั้งหมด และสถานีไทยโทรทัศน์ช่อง 3 จัดรายการส่งเสริมความรู้น้อยกว่าสถานีอื่น คือ เฉลี่ยประมาณร้อยละ 0.613 ของรายการโทรทัศน์ทั้งหมด ซึ่งอัตราส่วนการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของทั้งสองสถานีนี้ เป็นอัตราส่วนที่ไม่ใกล้เคียงกัน

2. ช่วงเวลาการเสนอรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาเป็นอุปสรรคที่สำคัญของการรับชม เพราะจากการวิจัยพบว่า ช่วงเวลาที่ประชาชนชอบชมรายการโทรทัศน์มากที่สุดในวันจันทร์ถึงวันศุกร์ คือ ช่วงเวลา 18.00 - 20.00 น. ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่ประชาชนต้องการให้รายการโทรทัศน์ที่ชอบ หรือที่สนใจมากที่สุดออกอากาศช่วงเวลานี้ด้วย แต่จากการวิเคราะห์รายการโทรทัศน์ปรากฏว่าช่วงเวลาดังกล่าวนี้ บางสถานีมีรายการเพื่อการศึกษาประมาณ 20-30 นาที บางสถานีไม่จัดรายการเพื่อการศึกษาในช่วงเวลานี้เลย

3. ประชาชนเห็นประโยชน์ของการชมรายการโทรทัศน์ว่า นอกจากจะให้ความเพลิดเพลินแล้ว ยังทำให้เป็นคนทันต่อเหตุการณ์และมีความรู้รอบตัวในด้านต่างๆ มากขึ้น และในการเลือกชมโทรทัศน์แต่ละครั้งนั้น ประชาชนเลือกชมโดยใช้เหตุผลที่ว่าดูรายการที่ให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนาน และทำให้ความรู้หรือมีประโยชน์เป็นเหตุผลในการตัดสินใจ

4. ประชาชนมีความคิดเห็นว่ารายการความรู้ หรือสารคดีที่จัดอยู่ในปัจจุบันมีคุณภาพและปริมาณปานกลาง สถานีโทรทัศน์ควรจัดรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้นมากกว่า

ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและต้องการรายการโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาส่งเสริมความรู้ รองลงมาคือส่งเสริมศิลปกรรมและให้ความบันเทิง

5. เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าควรมีการปรับปรุงเนื้อหาสาระของรายการ เทคนิคการจัดรายการ และเวลาของรายการมากกว่านี้

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ได้ทำการสำรวจและประเมินความสนใจในการดูรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของเด็กไทย โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5, 6, 7 ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร กรมสามัญศึกษา โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต ของปีการศึกษา 2519 จำนวนทั้งสิ้น 4,026 คน โดยแบ่งประชากรเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีพบว่า นักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ทั้งกลุ่ม 1 และ 2 มีความสนใจต่อการดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับที่ 0.01 และพบว่านักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน มีความสนใจดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, 7 กลับพบว่านักเรียนชาย และหญิง มีความสนใจต่อการดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่างกัน มีความสนใจดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 นอกจากนี้ยังได้พบว่า เหตุผลที่นักเรียนไม่เลยดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา คือ "ไม่ทราบว่ามีรายการนี้" (59.26 %) "กลับบ้านไม่ทันดูรายการ" (14.68 %) "รายการไม่น่าสนใจ" (9.13%) และอื่นๆ (16.75%)

วันชาติ ศิลา น้อย (2528) ได้ทำการสำรวจนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กรุงเทพมหานคร ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมจากโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน จำนวน 589 คน พบว่าตัวแปรสำคัญที่มีส่วนในการจำแนกความแตกต่างของกลุ่มนักเรียนที่เลือกชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ จากการวิเคราะห์จำแนกประเภทแบบมีขั้นตอน ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 มี 6 ตัวแปร เรียงตามลำดับค่าน้ำหนักถ่วงการ

จำนวน คือ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย ฐานะทางสังคมมีติดของนักเรียน รายได้ของครอบครัว และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

วิรุทธ บุญยะไวโรจน์ (2528) สำนวจความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชา ศึกษา ศาสตร์ ที่มีต่อสื่อเสริมในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุราษฎร์ธานีราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ บัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ปีการศึกษา 2525 จำนวน 582 คน พบว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถรับชมรายการได้ทุกครั้ง เพราะไม่มีเวลาว่าง ต้องทำงาน หรือกิจกรรมอื่น ที่ไม่สามารถรับชมได้ในเวลานั้นและช่วงเวลาที่ควรออกอากาศที่เหมาะสมที่สุด คือ 18.00 - 20.00 น.

ชนิด บุญประเสริฐ (2530) ได้สำวจความคิดเห็น และความสนใจในการรับชม รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาช่อง 11 ของประชาชนในกรุงเทพมหานครและจังหวัดใกล้เคียง 9 จังหวัด ที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมไปถึง (กลุ่มประชากรเป็นสมาชิกวารสารรายการ วิทยุและโทรทัศน์ศึกษากับผู้เขียนจดหมายติดต่อยังรายการของสถานีโทรทัศน์ช่อง 11)พบว่า ร้อยละ 59 ของกลุ่มตัวอย่างทราบเรื่องราวเกี่ยวกับสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ที่เหลือ ร้อยละ 41 ตอบว่าไม่ทราบ ผู้ตอบร้อยละ 50 รับชมไม่แน่นอน รองลงมา ร้อยละ 39 ไม่เคยรับชม มีเพียงร้อยละ 4 ที่รับชมทุกวัน กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 16 ตอบว่ารับชมชัดเจน ร้อยละ 81 ของกลุ่มตัวอย่างตอบว่า เห็นด้วยอย่างมากกับการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เกี่ยวกับ ความยาวของรายการด้านการศึกษาและความรู้ นั้น ร้อยละ 54 ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า ควรยาว 30 นาที กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 43 เห็นว่า การเสนอรายการประเภทส่งเสริมอาชีพ ควรเสนอเป็นตอนๆ ติดต่อกันทุกวัน

วรรณา เจริญตันศิริกุล (2531) สำนวจอิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชน ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมี จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 605 คน พบว่า ประชาชนเพศชายรับชมรายการละคร และบันเทิง

เทถึงกับรายการภาพยนตร์มากกว่าเพลงหนึ่ง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 และประชาชนที่มีระดับอายุ 15-25 ปี รับชมรายการภาพยนตร์มากกว่าประชาชนระดับอายุอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.01 และพบว่า ประชากรที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไปรับชมรายการข่าว และรายการส่งเสริมความรู้ทั่วไปมากกว่าประชากรที่มีระดับการศึกษาอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.001

วาริศา พลายนัว (2532) ได้ศึกษารูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัวการเปิดรับสื่อมวลชนและทัศนคติต่อสถานภาพสตรีของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย มีจำนวนตัวอย่าง 250 คน พบว่า นักศึกษาชายและหญิงเปิดรับเนื้อหาหรือรายการประเภทข่าวประเภทเกร็ดความรู้ และประเภทบันเทิง จากโทรทัศน์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

พัชรา เกียรตินันทวิทล (2533) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ช่อง 11 ของนักศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ารายการโทรทัศน์ที่นักศึกษาชอบมากที่สุด คือ รายการกีฬาและสารคดี รองลงมาคือรายการภาพยนตร์ ส่วนรายการที่ชอบน้อยที่สุด คือ รายการเพื่อการศึกษา สำหรับรายการของช่อง 11 ที่นักศึกษาชอบน้อยที่สุด คือ รายการสารคดีต่างประเทศ รองลงมาคือ รายการสารคดีในประเทศ และรายการกีฬา ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ของนักศึกษากับการรับชม พบว่านักศึกษาที่มีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนในช่วง 1,000 - 2,000 บาท มีทัศนคติที่ดีต่อช่อง 11 ที่มากกว่า นักศึกษาที่มีรายรับเฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 3,001 บาทขึ้นไป การวิจัยยังได้ค้นพบอีกว่าตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อความถี่ของการรับชม ช่อง 11 อันได้แก่ ทัศนคติต่อช่อง 11 ความชอบในการชมรายการเพื่อการศึกษา การเป็นนักศึกษา และสถานภาพทางเศรษฐกิจ ตามลำดับนั้น ตัวแปรด้านทัศนคติต่อช่อง 11 เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความถี่ของการรับชมช่อง 11 มากที่สุด

สินธุ์ สิทธิรักษ์ (2533) ได้ทำการวิจัยในกระบวนการก่อกำเนิดโทรทัศน์ไทยอันแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเมือง และการสื่อสารในสังคมไทย ว่าการตัดสินใจนำโทรทัศน์เข้ามาสู่สังคมไทยนั้น เกิดขึ้นภายใต้บริบทของสังคมขณะนั้น ที่กำลังมีการต่อสู้ทางการเมือง และการสื่อสารดำเนินไปอย่างรุนแรงทั้งในระดับประเทศและในทางสากล โดยรัฐบาล (ยุคก่อน ปี พ.ศ. 2500-ผู้วิจัย) มีความคาดหวังว่าสื่อชนิดใหม่จะช่วยในการสร้างภาพพจน์ให้แก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี ดังนั้น เมื่อสถานีวิทยุโทรทัศน์เปิดดำเนินการแล้ว นอกจากบทบาทของการให้ข่าวสาร ให้ความรู้ ให้ความบันเทิง เพื่อสาธารณชน ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ ตามความพยายามผลักดันของผู้เกี่ยวข้องแล้ว โทรทัศน์ยังได้ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทางการเมืองของรัฐบาลอย่างเต็มรูปแบบ

สินธุ์ฯ ยังได้วิจัยค้นพบแง่มุมอิทธิพลและความต่อเนื่องเกี่ยวกับการใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือของภาครัฐว่า แม้ว่านายกรัฐมนตรี (จอมพล ป.พิบูลสงคราม-ผู้วิจัย) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นมา จะมีเวลาใช้โทรทัศน์เป็นเครื่องมือสนับสนุนทางการเมือง เพียง 2 ปี กับ 2 เดือนเศษ แต่ก็ดูเหมือนว่า จะได้สร้างรูปแบบและวางรากฐานที่แข็งแรงไว้น้อย คือหนึ่ง การใช้กลไกการสื่อสารของรัฐในลักษณะผูกขาด โดยไม่เปิดโอกาสให้ฝ่ายค้านและกลุ่มอื่นได้เกี่ยวข้องด้วย สอง การเกิดระบบกรรมสิทธิ์ และโครงสร้างการสื่อสารแบบ "ฉันเป็นเจ้าของ ฉันออกกฎหมายแต่เธอจ่ายเงิน" ซึ่งก็คือการที่รัฐบาลถือครองกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของของ ฉันออกกฎหมายแต่เธอจ่ายเงิน" ซึ่งก็คือการที่รัฐบาลถือครองกรรมสิทธิ์การเป็นเจ้าของของ สื่อโทรทัศน์แต่เพียงผู้เดียว โดยอาศัยการแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับความชอบธรรม และให้ภาคเอกชนเป็นผู้จ่ายเงินสนับสนุนในรูปของการโฆษณา ซึ่งยังส่งทอดมาถึงปัจจุบันนี้ด้วยความซับซ้อนมากขึ้น

วรพล พรหมิกบุตร (2537 : 41,56) ได้ร่วมกับหนังสือพิมพ์มติชนทำการวิจัยเรื่อง สื่อมวลชนไทยในสายตาประชาชน ซึ่งมีความน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากถือได้ว่าเป็นผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับยุคสมัยแห่งการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางข่าวสารของสังคมไทยในปัจจุบัน (พ.ศ. 2537-ผู้วิจัย) และสามารถให้ข้อมูลที่ท้าทายให้เห็นปรากฏการณ์ความคิดเห็นของมวลชนในระดับกว้าง ต่องานสื่อสารมวลชนของไทยที่เกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้วิจัย

ได้ทำการวิจัยเรื่อง การรับชมรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ครั้งนี้

งานวิจัยดังกล่าว ได้ทำการรวบรวมข้อมูลทั่วประเทศไทย ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด โดยกลุ่มประชากรที่ทำการศึกษามีระดับอายุตั้งแต่วัยเด็ก 9 ขวบ จนถึงวัยชรา 85 ปี พบว่า โทรทัศน์ยังคงเป็นสื่อมวลชนที่ประชาชนจำนวนมากที่สุด ได้รับประโยชน์ในการติดตามข่าวสารข้อมูลประจำวัน รองลงมาคือหนังสือพิมพ์และวิทยุตามลำดับ ส่วนทางด้านอัตราประโยชน์ โทรทัศน์ถูกใช้มากที่สุดในการตอบสนองความบันเทิงหรือการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน และใช้ติดตามการรายงานข่าวความเคลื่อนไหวและข้อเท็จจริงประจำวัน อันเป็นประโยชน์ต่อประชาชนพอสมควร ในการติดตามตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลและถูกใช้น้อยที่สุดคือ ในด้านการนำเสนอความคิดเห็นหรือการวิเคราะห์วิจารณ์ต่างๆ และในด้านความคาดหวังงานวิจัยได้ระบุชัดเจนว่า รายงานข่าวเหตุการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมภายในประเทศ กำลังเป็นที่ต้องการรับรู้มากเป็นอันดับแรกสุด เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลข่าวสารชนิดอื่นๆ

ประเด็นที่น่าสนใจมากที่สุดในงานวิจัยครั้งนี้ (วรพล พรหมกบุตร, 2537:17, 20) คือ บทบาทและข้อบกพร่องของสื่อมวลชนควรเน้นบทบาทของตนในการเสนอแนะหรือชี้แนะทิศทางของสังคม โดยเฉพาะโทรทัศน์ในทัศนะของผู้ตอบแบบสอบถาม สิ่งที่เป็นข้อบกพร่องสำคัญที่สุดซึ่งทางโทรทัศน์ควรปรับปรุงตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เกี่ยวข้องกับการรายงานสิ่งต่างๆ ให้ตรงกับข้อเท็จจริง รองลงมาคือ ความละเอียดลึกซึ้งในการนำเสนอข้อมูล การให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย การเน้นนำเสนอข้อมูลมากกว่าความเห็น ของงานโทรทัศน์เอง ตามลำดับสำหรับในเรื่องของภาพพจน์ความน่าเชื่อถือในบรรดาสื่อสารมวลชนทั้งหมด พบว่าแนวโน้มที่คนกรุงเทพฯ จำนวนมากกว่าคนต่างจังหวัด มีความเชื่อถือในโทรทัศน์และวิทยุมากกว่าหนังสือพิมพ์ ในขณะที่คนต่างจังหวัดจำนวนมากกว่าคนกรุงเทพฯ เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีความน่าเชื่อถือมากกว่าโทรทัศน์หรือวิทยุ

อย่างไรก็ตามงานวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า ข้อบกพร่องสำคัญของสื่อมวลชนโดยรวม ในปัจจุบัน ในทัศนคติของคนกรุงเทพฯ และคนต่างจังหวัด มีความสอดคล้องอย่างมากจนสามารถ

สะท้อนถึงบทบาทของธุรกิจไทยที่เข้าไปมีบทบาทในแวดวงสื่อมวลชน คือ มีการใช้เวลา หรือ เนื้อที่เพื่อโฆษณามากเกินไปในสื่อมวลชนแต่ละชนิด

2.3.2 งานวิจัยของต่างประเทศ (เรียงตามปี ค.ศ.)

เจ. ดูแมซีเยร์ (J. Dumaxidier, 1956) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Impact of Television Programs on Rural Audiences" เพื่อจะศึกษาถึงอิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อประชาชนในชนบทโดยได้ทำการวิจัยใน 15 หมู่บ้าน เมื่อชมโทรทัศน์แล้วก็ได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ชมกรอกผลของการวิจัยพบว่า

1. โทรทัศน์สามารถให้การศึกษาแก่ประชาชนในชนบทได้ดี
2. กิจกรรมหลังรับชมของกลุ่มประชากร จะช่วยให้ผู้ชมสามารถแสดงออกได้อย่างกว้างขวาง และตามความพอใจ
3. ทักษะของผู้รับชมเปลี่ยนแปลงไป

ดับลิว.เอ.เบลสัน (W.A.Belson, 1959:145-158) ได้วิจัยเรื่อง "Effects of Television on The Interests and the Initiative of Adult Viewers in Greater London" เมื่อปี ค.ศ.1956 โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ คือ

1. เพื่อศึกษาว่าโทรทัศน์ดึงดูดความสนใจของผู้ชมหรือไม่
2. เพื่อศึกษาว่าโทรทัศน์ช่วยสร้างความคิดริเริ่มของผู้ชมหรือไม่

โดย Belson ได้สร้างแบบสอบถามขึ้นเพื่อส่งไปยังประชาชนในหัวเมือง London และใช้เวลาในการกรอกแบบสอบถามเป็นเวลา 1 สัปดาห์ ผลของการวิจัยพบว่า

1. โทรทัศน์สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ชมได้
2. โทรทัศน์สามารถสร้างความคิดริเริ่มในตัวผู้ชมให้สูงขึ้นได้

ในขณะที่ เดวิด โอ.ซีเยร์ และ โจนาธาน แอล. ฟรีดอม (David O.Sears and Jonathan L.Freedom, 1967:194-213) ศึกษาเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับข่าวสาร

ของบุคคล และพบว่า กลุ่มตัวแปรทางด้านบุคคลที่เป็นตัวทำนายพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนที่ดีที่สุด คือ ระดับการศึกษาและระดับชั้นทางสังคม ซึ่งตัวแปรหลังนี้ใช้อธิบายเป็นเครื่องชี้ได้

แบรดลีย์ เอส. กรีนเบอร์รี่ และ ฮิเดย่า กุมาร่า (Bradley S. Greenbery and Hideya Kumara, 1968:641-647) มีความแตกต่างออกไปกล่าวคือ ได้ศึกษาระดับการศึกษาและรายได้ของครอบครัวว่า มีความสัมพันธ์กับเวลาที่ใช้ในการฟังวิทยุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใน 5 ประเทศ คือ ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น คอสตาริกา สหรัฐอเมริกา และเม็กซิโก โดยตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรที่มาก่อนของเวลาที่ใช้ในการฟังวิทยุ และยิ่งนำตัวแปรทั้งสองมาวิจัยร่วมกัน จะสามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้เวลาฟังวิทยุได้มากกว่าตัวแปรแต่ละตัวโดดๆ

จอห์น พี. โรบินสัน และคณะ (John P. Robinson and other, 1972:77) พบว่า ระดับการศึกษาของผู้รับสารมีความสัมพันธ์กับการใช้สื่อ และระดับความรู้ทางด้านข้อมูลข่าวสารของบุคคล โดยกลุ่มคนที่มีระดับการศึกษาและมีระดับความรู้ต่างกัน จะใช้สื่อในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างกันไปด้วย กล่าวคือกลุ่มคนที่มีความรู้สูงเป็นกลุ่มคนที่มีความรู้ด้านข้อมูลสารคดี และจะเพิ่มพูนความรู้ทางด้านนี้ของตนให้มากขึ้นโดยอาศัยสื่อมวลชน

อัลเลน และบิลส์บี (Allen and Bielby, 1979) ได้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดทัศนคติ พฤติกรรม การเปิดรับโทรทัศน์ของคนผิวขาว ปัจจัยที่ศึกษา คือ ปัจจัยทางด้านลักษณะประชากร ลักษณะทางเศรษฐกิจสังคม ทัศนคติเกี่ยวกับชนชาติผิวขาว ส่วนทัศนคติและพฤติกรรมการเปิดรับโทรทัศน์ที่ศึกษา คือ การเปิดรับโทรทัศน์ (Television Exposure) ความชอบ (Preferences) และการประเมินผล (Evaluations) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะประชากร คือ การศึกษา สถานภาพทางเศรษฐกิจ อายุ และเพศ สามารถอธิบาย ความแปรปรวนของทัศนคติต่อสังคม และทัศนคติต่อการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลได้ และ พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงลบ ระหว่างอายุ และความแปลกแยกจากชนผิวขาว ตัวแปรทางด้านลักษณะประชากร ที่งานวิจัยนี้ค้นพบว่า เป็นตัวที่สามารถทำนายการเปิดรับสารจากโทรทัศน์ของ คน

ผิวขาวมากที่สุด คือ การศึกษา คนผิวขาวที่มีการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่รุนแรงต่อการแสดงตัวของคนผิวขาว (Black identity attitudes) มากกว่าคนที่การศึกษาต่ำ คนผิวขาวที่มีการศึกษาต่ำ และมีสถานภาพทางเศรษฐกิจต่ำกว่า จะมีแนวโน้มที่จะชมเชยทัศนคติมากกว่า อย่างไรก็ตาม คนผิวขาวที่มีการศึกษาสูงจะชมรายการเกี่ยวกับสาธารณะมากกว่า

รูบิน และรูบิน (Rubin and Rubin, 1982) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ และรูปแบบการชมเชยทัศนคติของคนที่มีอายุ พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างแรงจูงใจและรูปแบบการชมเชยทัศนคติ และไม่มีความสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ระหว่างอายุ และแรงจูงใจในการชมเชยทัศนคติของคนอายุมาก (55 ถึง 92 ปี) นอกจากนี้ยังพบว่า เพศหญิงชมรายการประเภท "น้ำเน่า" มากกว่าเพศชาย

วอล์คเกอร์ (Walker, 1986) ทำการศึกษาเพื่อค้นหาตัวแปรทางด้านลักษณะประชากรที่มีผลมากที่สุด ต่อการเปิดรับรายการ 80 ประเภท ในสื่อมวลชน 7 ชนิด คือ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ วิทยุ แผ่นเสียง หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และหนังสือ จากการทำการวิเคราะห์ถดถอย (Regression Analysis) เขาพบว่า เพศและอายุ เป็นตัวทำนายการเปิดรับสื่อ และรายการต่างๆ ที่พบว่า มีนัยสำคัญบ่อยครั้งที่สุด

เจ.เจ.กัลโลเวย์ และเอฟ.แอล. มาร์ค (J.J. Galloway and F.L. Mark, 1988:435-449) กล่าวว่า การบริโภคสื่อจะให้ผลเป็นการรับรู้ถึงความพอใจ ซึ่งจะมีอิทธิพลไปในทางที่จะเสริมหรือเปลี่ยนแปลงการรับรู้

สำหรับการศึกษาของ ชาร์ล ซี. เซลฟ์ (Charles C. Self, 1988:124) ยืนยันลักษณะเดียวกันว่า การศึกษา และรายได้ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมการเลือกใช้สื่อ หรือเปิดรับสื่อในทุกประเภท

เรอร์ มาลิก (Rer Malik. 1990:12) ได้กล่าวถึงผลการศึกษาว่า การชมโทรทัศน์ของประชาชนในสหรัฐอเมริกาที่ผลิตโดย A.C.Nielsen Company ว่าคนอเมริกาชมโทรทัศน์เฉลี่ย 4 ชม. ต่อวัน การเลือกชมรายการแตกต่างกันไปตามการผ่อนคลาย และอารมณ์ภาวะทางจิตใจ ถึงแม้ว่าการอ่านจะมีสิ่งแวดล้อมมาเกี่ยวข้อง แต่การชมโทรทัศน์จะเป็นการพักผ่อนที่ไม่ต้องใช้สิ่งแวดล้อม หรือความพยายามมากเท่าใด

จากแนวความคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า มนุษย์เราเปิดรับสารเพราะเห็นประโยชน์จากเนื้อหาที่ได้รับ ประโยชน์นั้นไม่เพียงเพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การพูดคุยสนทนาแลกเปลี่ยนหรือเผยแพร่ไปยังบุคคลอื่นเท่านั้น ยังรวมถึงประโยชน์ในการเป็นแรงเสริมยั้ความคิดเดิม เพื่อช่วยในการตัดสินใจด้วย ทั้งนี้ ย่อมต้องขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคลในการเลือกรับ เลือกจดจำ และการแสดงออกถึงการกระทำ ที่ต่างกันไปตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินชีวิตแห่งตน

นอกจากนี้ กลุ่มผู้รับชมในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายหนึ่งที่สำคัญที่ผู้บริหารระดับสูงของ อ.ส.ม.ท. ได้เคยกล่าวไว้ว่า "___ฝ่ายช่อง 9 เอง___ได้พยายามหันมาเน้นทางการเมือง หรือแนวทางความคิดอ่านมากขึ้น___ประชากรในประเทศมีอยู่กว่า 50 ล้านคน มีเครื่องรับทีวีประมาณ 13 ล้านเครื่อง คนดูเฉลี่ยประมาณเครื่องละ 3 คน รวมประมาณ 39 ล้าน ในจำนวนนี้ 50-60 เปอร์เซ็นต์ อาจจะชอบดูละคร___แต่คนที่ไม่ดูละครก็ยังมีอยู่อีกหลายล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนที่มีการศึกษาสูงหรือเป็นคนที่มีความรู้ การตัดสินใจในการบริโภค หากพิจารณาคนเหล่านี้เป็นบุคคลชั้นนำ เพราะฉะนั้นถ้ากลุ่มคนเหล่านี้หันกลับมาดูช่องเรา แล้วชอบหรือถูกใจเราก็คือเป็นนิมิตหมายที่ดี แล้วถ้าเกิดความนิยมในสิ่งที่เราได้วางไว้ ก็จะทำให้มีความหวังไหวเกิดขึ้นในวงการทีวี เพราะช่องอื่นๆ ก็ต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นกัน___" (แสงชัย สุนทรวัฒน์, 2537:16-17)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงคิดว่า การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเป็นสิ่งยืนยันแนวความคิดต่างๆ เหล่านี้ได้เช่นเดียวกับผู้รับชมรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9)

ว่า ผู้ที่เปิดชมรายการ เพราะมีความพึงพอใจและมีความต้องการได้รับและใช้ประโยชน์ นอก
จากนั้นความเกี่ยวข้องตามหลักของแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่ศึกษามาแล้วนี้ จะบ่งถึงความรู้
และทัศนคติ การประเมินคุณค่าของเนื้อหาสาระข้อมูลข่าวสารของผู้ชม ที่แตกต่างกันไปตาม
ลักษณะประชากร ไรศยจะได้ทราบผลของการวิจัยว่า จะสนับสนุนทฤษฎีหรือผลงานวิจัยในลักษณะ
ใดหรือไม่และอย่างไรต่อไป

บทที่ 3

ประวัติและการดำเนินงานของรายการข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.

ก่อนจะกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของ รายการข่าวของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) จำเป็นที่จะต้องกล่าวถึง องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ในฐานะองค์กรหลักที่รับผิดชอบและบังคับบัญชาโดยตรง เพื่อให้เห็นถึงที่มาวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานของการผลิตรายการข่าวของช่อง 9

3.1 ประวัติองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย หรือ อ.ส.ม.ท. มีชื่อภาษาอังกฤษว่า The Mass Communication Organization of Thailand (MCOT) (เอกสารครบรอบ 14 ปี อ.ส.ม.ท.. 2534:11) ได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 9 เมษายน 2520 มีฐานกำเนิดต่อเนื่องมาจาก บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ซึ่งได้จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 ความมุ่งหมายในการจัดตั้งบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด ในครั้งนั้น ก็เพื่อจัดให้มีบริการกิจการวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทย อันเป็นแนวความคิดของ ฯพณฯ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญและบทบาทของบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งนับว่าเป็นบริการที่ใหม่ และได้มีการตื่นตัวกันมากในประเทศที่เจริญแล้ว โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ฉะนั้นหากจะรับบริการโทรทัศน์เข้ามาดำเนินการในประเทศไทย ก็ย่อมจะเป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ประเทศไทยของเราก็น่าจะ และไม่ได้หันหลังให้กับวิทยาการใหม่ๆ เพราะบริการส่งวิทยุโทรทัศน์ นับว่าเป็นสื่อกลางที่ดีที่สุดของประชาชนทุกอาชีพ และนับว่าเป็นการเหมาะสมกับกาลสมัย และวิวัฒนาการของโลก (เอกสารครบรอบ 13 ปี อ.ส.ม.ท.. 2533:13-14)

เริ่มต้นจากแนวความคิดนี้เอง จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงได้นำเรื่องเข้าหารือในคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2494 ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติรับหลักการให้จัดตั้ง

สถานีวิทยุโทรทัศน์ขึ้นในประเทศไทย ต่อมาในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2495 ได้พิจารณาเห็นว่า บริการส่งวิทยุโทรทัศน์นั้นสมควรจะดำเนินการโดยประหยัดงบประมาณแผ่นดินเพราะทราบว่าบริการโทรทัศน์นั้น สามารถหารายได้มาเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจึงได้มีมติให้จัดตั้งเป็นบริษัท และให้รัฐบาลถือหุ้น นอกจากนี้คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2495 ยังได้มีมติเพิ่มเติมว่า ถ้าจะตั้งบริษัทขึ้นมาดำเนินการเฉพาะในเรื่องวิทยุโทรทัศน์อย่างเดียว ก็คงไม่สามารถจะดำเนินการไปได้เห็นควรรอให้บริษัทที่จะจัดตั้งขึ้นมาดำเนินการในเรื่อง วิทยุกระจายเสียงและวิทยุทางสาย(Rediffusion) ด้วย และได้มอบให้กรมประชาสัมพันธ์รับไปพิจารณากร่างกฎหมายว่าด้วยเรื่องนี้ เสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

จากมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดตั้งบริษัทวิทยุโทรทัศน์ จำกัด ขึ้นมา เมื่อวันที่ 10 พฤศจิกายน 2495 โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการจดทะเบียนจัดตั้งก็เพื่อทำการส่งและโฆษณาด้วยวิทยุโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง รับทําการโฆษณาข่าวสารทั้งปวง ตลอดจนการบันเทิงมีทุนจดทะเบียนดำเนินการ 20 ล้านบาท โดยให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่และควบคุมการดำเนินการ ต่อมาเมื่อปี 2507 ได้เพิ่มทุนขึ้นอีก 13.612 ล้านบาท รวมทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 33.612 ล้านบาท โดยมีสำนักงานอยู่ที่ชั้น 3 อาคารสำนักงานองค์การจัดซื้อสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (อ.จ.ส.) สี่แยกคอกวัวถนนราชดำเนินกลาง จากนั้นบริษัทวิทยุโทรทัศน์ จำกัด ได้จัดตั้งสถานีวิทยุ ท.ท.ท. ขึ้น ๓ ที่ทำการสำนักงาน บริษัทฯ และได้ส่งออกอากาศเป็นทางการครั้งแรกเมื่อ วันที่ 31 มกราคม 2497

สำหรับกิจการโทรทัศน์ ได้จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวี ช่อง 4 ขึ้นที่บริเวณธนาคารแห่งประเทศไทย วังบางขุนพรหม ถนนสามเสน และได้ทําพิธีเปิดส่งออกอากาศเป็นทางการครั้งแรก เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2498 ปัจจุบันได้เปลี่ยนมาเป็นสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทย ทีวี สี ช่อง 9 ส่วนงานทางวิทยุทางสาย ได้แยกออกไปจัดตั้งเป็นบริษัทขึ้นอีกต่างหาก มีชื่อว่า บริษัทส่งเสียงทางสาย จำกัด มีทุนจดทะเบียน 6 ล้านบาท กรมประชาสัมพันธ์ถือหุ้นใหญ่ 60 % ส่วนที่เหลือเอกชนเข้าร่วมทุน ขณะนี้กิจการส่งเสียงทางสายได้เลิกไปแล้ว เนื่องจากทางราชการห้ามไม่ให้มีการกระจายเสียงเป็นภาษาจีน ประกอบกับกิจการวิทยุกระจายเสียงได้แพร่หลายมากขึ้น ในเรื่องของการออกกฎหมายเกี่ยวกับวิทยุกระจายเสียงและวิทยุ

โทรทัศน์ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้ร่างกฎหมายว่าด้วยการนี้
ขึ้นมา ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2498 เมื่อ
วันที่ 22 มกราคม 2498 (ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ยังบังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนี้-ผู้วิจัย)

กิจการวิทยุโทรทัศน์ นับตั้งแต่ปี 2510 เป็นต้นมาทางภาคธุรกิจเอกชนได้ให้ความสนใจ
สนใจมากขึ้นเป็นลำดับโดยเฉพาะ บริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัด ได้ขอลงทุนกับ
บริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด จัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทย ทีวี สี ช่อง 3 โดยเริ่มเปิดดำเนินการ
มาตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2513 นอกจากนี้นับตั้งแต่ปี 2529 เป็นต้นมายังได้ร่วมมือ
กับ อ.ส.ม.ท. ขยายเครือข่ายโทรทัศน์ทั้งช่อง 9 และช่อง 3 ไปสู่ภูมิภาคทั่วประเทศ จำนวน
22 แห่ง และได้ดำเนินการแล้วเสร็จ และออกอากาศรายการพร้อมกันกับสถานีวิทยุโทรทัศน์
ไทยทีวีสี ช่อง 9 และสถานีวิทยุโทรทัศน์ ไทยทีวีสี ช่อง 3 ในส่วนกลาง มาตั้งแต่
เดือนกรกฎาคม 2532 และจัดตั้งเครือข่ายเพื่อเสริมจุดบอดขึ้นอีก 9 สถานี เสร็จสิ้นในปี
2533 (เอกสารครบรอบ 13 ปี อ.ส.ม.ท., 2533)

การยุบเลิกบริษัทไทยโทรทัศน์ จำกัด และการจัดตั้ง อ.ส.ม.ท.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2520 ให้ยุบเลิกบริษัทไทยโทรทัศน์
จำกัด และจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ขึ้นมาดำเนินการแทน
โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์การของรัฐบาล พ.ศ. 2496 ตราเป็นพระราช
บัญญัติจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2520
เหตุผลก็เพื่อจัดกิจการสื่อสารมวลชนของรัฐบาลให้มีความคล่องตัว มีประสิทธิภาพถูกต้อง และ
รวดเร็ว และเป็นที่เชื่อถือแก่สาธารณชน

สำหรับการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. อยู่ภายใต้สังกัดของสำนักนายกรัฐมนตรี
และการควบคุมของคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่ง
นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการ และกรรมการอื่น ๆ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีก
ไม่น้อยกว่าห้าคนและไม่เกินเก้าคน โดยมีผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

อ.ส.ม.ท. ได้เริ่มดำเนินการต่อเนื่องจากบริษัทไทยทรทัศน์ จำกัด เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2520 โดยรับมอบงานสถานีวิทยุทรทัศน์ ไทย ทีวี สี ช่อง 9 สถานีวิทยุ ท.ท.ท. และสถานีวิทยุทรทัศน์ไทย ทีวี สี ช่อง 3 รับการรอนทรัพย์สินและเงินสดจาก บริษัทไทยทรทัศน์ จำกัด มาเป็นทุนดำเนินการอีก 117 ล้านบาท และทาง อ.ส.ม.ท. ได้รับงบประมาณมาเป็นทุนประเดิมโดยตรงอีก 10 ล้านบาท จึงเป็นทุนเริ่มต้นดำเนินการของ อ.ส.ม.ท. ทั้งสิ้น 127 ล้านบาท นอกจากกิจการวิทยุทรทัศน์ และวิทยุ ท.ท.ท. ที่ อ.ส.ม.ท. รับมอบมาจากบริษัทไทยทรทัศน์ จำกัด แล้ว ยังได้จัดตั้งสำนักข่าวไทยขึ้นมาดำเนินงานอีกหน่วยงานหนึ่ง เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2520

3.2 โครงสร้างการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท.

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยได้จัดโครงสร้างองค์การ โดยถืองานที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ 3 สาขา คือ กิจการวิทยุทรทัศน์ กิจการวิทยุกระจายเสียง และกิจการสำนักข่าวไทย นอกจากนี้ได้จัดให้มีสำนักบริหาร สำนักแผนและการเงิน สำนักวิศวกรรม ฝ่ายการตลาดและฝ่ายตรวจสอบ เพื่อช่วยทำหน้าที่สนับสนุนงานที่ได้กำหนดไว้ ตามวัตถุประสงค์หลักให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ที่ผ่านมารestructure การดำเนินงานภายใน อ.ส.ม.ท. ตั้งแต่ครั้งแรกตั้งองค์การตราถึงปัจจุบัน ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบโครงสร้างการดำเนินงานภายในองค์การหลายครั้ง การจัดรูปองค์การของ อ.ส.ม.ท. ในปัจจุบัน อาจแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้ (เอกสารครบรอบ 14 ปี อ.ส.ม.ท., 2534:11)

การดำเนินงานโดยทั่วไป

การดำเนินงานด้านสื่อสารมวลชน เป็นงานที่ครอบคลุมกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงรูปแบบ และพัฒนาการด้านต่างๆ ของประเทศ ตลอดจนสามารถรับทราบข่าวสาร ความรู้ สาระนั้นทั้ง จากแหล่งต่างๆ ทั่วโลกอีกด้วย นอกจากนี้แล้วหน้าที่หลักอีกประการหนึ่งของ อ.ส.ม.ท. คือหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมงานของรัฐ โดย อ.ส.ม.ท. ได้แบ่งงานด้านนี้ออกเป็น 4 ด้าน คือ

งานด้านข่าวสาร ได้แก่การรายงานเหตุการณ์ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป ที่เกิดขึ้น
ทั้งในและต่างประเทศสำหรับประชาชน โดยเน้นความถูกต้อง รวมถึงการประสานความร่วมมือ
มือระหว่างรัฐและประชาชน

งานด้านการประชาสัมพันธ์ของรัฐ ท้าหน้าที่ในการเป็นสื่อเสริมที่รัฐจะต้องใช้เป็น
เครื่องสร้างความเข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน โดยคำนึงถึงควมมีประสิทธิภาพและเอกภาพ

งานด้านความรู้และการศึกษา มุ่งเสนอข้อเท็จจริงหรือสาระเรื่องราวที่เป็นประ
โยชน์แก่ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา

งานด้านสารบันเทิง เป็นการให้บริการโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เป็นสิ่งที่สนใจที่
สำคัญในการที่จะให้ประชาชน ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา

และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของรัฐดังกล่าว อ.ส.ม.ท. ในฐานะที่เป็นหน่วยงาน
ของรัฐ ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการสื่อสารโดยตรง จึงได้กำหนดโครงสร้าง
งานด้านการผลิต ตามลักษณะของสื่อคือ

ด้านสถานีวิทยุโทรทัศน์ ควบคุมการผลิตรายการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ออกอากาศ
ทาง ไทยทีวีสีช่อง 9 อันประกอบด้วย รายการบันเทิง สารคดี ความรู้ทั่วไป ศิลปวัฒนธรรม
และรายการที่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ในสัดส่วนที่คณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. ได้
กำหนดไว้ งานด้านโทรทัศน์ ได้แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

- ฝ่ายผลิตรายการโทรทัศน์
- ฝ่ายออกอากาศโทรทัศน์

ด้านสถานีวิทยุกระจายเสียง ท้าหน้าที่ควบคุมการผลิตรายการในรูปแบบต่างๆ ที่
ออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. (อ.ส.ม.ท.) อันประกอบด้วยสัดส่วนรายการ
เช่นเดียวกับสถานีวิทยุโทรทัศน์ งานด้านวิทยุกระจายเสียง ได้แบ่งออกเป็น 2 ด้านเช่นเดียว
กับงานด้านโทรทัศน์คือ

- ฝ่ายผลิตรายการวิทยุ
- ฝ่ายออกรายการ

ด้านสำนักข่าวไทย ทบทวนที่และดำเนินการตามขั้นตอนด้านข่าวสาร ตั้งแต่การ
ออกหาข่าว ประมวลข่าว การคัดเลือกข่าว รวบรวม เรียบเรียง ติดตาม วิเคราะห์
เขียนบทความ และควบคุมกระบวนการผลิตข่าวทั้งหมด นับตั้งแต่การจัดหาจนกระทั่งพิมพ์ออก
มาเป็นรูปเอกสาร เพื่อนำเสนอแก่สมาชิกข่าว รวมถึงทบทวนที่หลักในการป้อนข่าวให้สถานี
วิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. ของ อ.ส.ม.ท. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และสถานีวิทยุ
โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 เพื่อออกในรายการข่าวปกติ (ประกอบภาพข่าว) และออกรายการ
เทเลเท็กซ์ (Teletex) (ปัจจุบันรายการนี้ได้ยกเลิกจากผังรายการแล้ว-ผู้วิจัย) ทางช่อง 9
นอกจากนี้ยังทบทวนที่ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับ องค์การสำนักข่าวแห่งเอเชียและแปซิฟิก
หรือโออานา (OANA) อีกด้วย และเนื่องจากขอบเขตในการปฏิบัติงานของสำนักข่าวไทย ค่อนข้าง
กว้างและครอบคลุมงานด้านสื่อสารมวลชน จึงได้แบ่งส่วนงานออกเป็น 3 ด้านคือ

- ฝ่ายหนังสือข่าวและข่าววิทยุ
- ฝ่ายข่าวโทรทัศน์
- ฝ่ายวิจัยและข้อมูลข่าว

กิจการโทรทัศน์ระบบมอดูเลตเป็นสมาชิก

นอกจากสื่อในด้านต่างๆ แล้ว อ.ส.ม.ท. ยังรับผิดชอบเครือข่าย ในการจัดทำ
กิจการโทรทัศน์ระบบมอดูเลตเป็นสมาชิก ซึ่งเป็นการส่งสัญญาณภาพและเสียง (Video & Audio)
เพื่อให้มีการแพร่กระจายไปสู่ประชาชนจำนวนมาก ในลักษณะที่เรียกว่า Narrow Casting
แต่จะมีลักษณะที่แคบกว่าในการรับคลื่นสัญญาณ เพราะจะส่งไปยังปลายทางที่เจาะจงเฉพาะผู้ที่
เป็นสมาชิก (ที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นกรณีต่างหาก) ซึ่งมีอุปกรณ์เครื่องรับที่ผู้ส่งสัญญาณจะติดตั้ง
ไว้ให้เท่านั้น แตกต่างกับการส่งสัญญาณของสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ส่งสัญญาณ เป็นลักษณะ Broad
casting ที่มีการแพร่กระจายในการรับคลื่นของสถานีโทรทัศน์ได้กว้างกว่า เพราะผู้รับที่มี
เครื่องรับโทรทัศน์ทั่วไปสามารถรับได้ทันที

องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) ได้ทำการศึกษา รวบรวม
ข้อมูลเกี่ยวกับ โครงการให้บริการระบบโทรทัศน์ดังกล่าว ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2526

เป็นต้นมา โดยได้ศึกษาควบคู่ไปกับการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ระบบ UHF (หรือที่ปัจจุบันรู้จักกันดีในชื่อ "โทรทัศน์เสรี") จนกระทั่งคณะรัฐมนตรีภายใต้การนำของนายกรัฐมนตรี พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ให้ อ.ส.ม.ท. ดำเนินกิจการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกต่อไป โดยให้เสริมลงแผนงานส่งเสริมการท่องเที่ยวโดย อ.ส.ม.ท. ได้จัดทำโครงการขยายข่ายงานสถานีโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิก โดยแบ่งเขตบริการเป็น 2 เขต คือ (เอกสารแนะนำ อ.ส.ม.ท., 2535)

1. ส่วนกลาง

1.1 อ.ส.ม.ท. ได้ลงนามในสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับสมาชิกกับบริษัทอินเตอร์เนชั่นแนล บรอดคาสติ้ง คอร์ปอเรชั่น จำกัด ที่รู้จักกันในนาม I.B.C.CABLE T.V. (ซึ่งเป็น Network ของบริษัท ชินวัตร แอนด์คอมมิวนิเคชั่น จำกัด) โดยได้เริ่มเปิดดำเนินการให้บริการเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2532 ในภาคภาษาอังกฤษจำนวน 2 ความถี่(ช่อง) และเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2534 ในภาคภาษาไทยอีกจำนวน 1 ความถี่(ช่อง) และในปัจจุบันได้ขยายบริการตามเงื่อนไขของสัญญาเพิ่มอีก 2 คลื่นความถี่(ช่อง)

1.2 อ.ส.ม.ท. ได้ลงนามในสัญญาร่วมดำเนินการให้บริการโทรทัศน์ระบบบอกรับเป็นสมาชิกกับบริษัทสยามบรอดคาสติ้ง แอนด์ คอมมิวนิเคชั่น จำกัด (S.B.C.) (ซึ่งได้จัดในนามของ THAI SKY T.V. (TST.) โดยได้เริ่มเปิดให้บริการในวันที่ 1 มกราคม 2535 เป็นต้นมา จำนวน 3 ความถี่(ช่อง)

2. ส่วนภูมิภาค

ในส่วนนี้ อ.ส.ม.ท. ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการประสานงาน การจัดและบริหารความถี่วิทยุแห่งชาติ (กบถ.) เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2534 ให้ใช้ช่องความถี่เพื่อขยายเขตบริการไปในส่วนภูมิภาค รวม 13 จังหวัดคือ เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์ นครราชสีมา อุตรธานี อุบลราชธานี ขอนแก่น ระยอง จันทบุรี ชลบุรี(พัทยา) สุราษฎร์ธานีภูเก็ต และสงขลา โดยจัดสรรให้จังหวัดละ 3 ความถี่(ช่อง) ซึ่งนับจนถึงปัจจุบันได้เปิดดำเนินการไปแล้วในบางจังหวัดตั้งแต่กลางปี 2537 เป็นต้นมา

และเพื่อให้การดำเนินงานใน 3 ด้านหลักรวมทั้งกิจการที่อยู่ในการควบคุมดูแล ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อ.ส.ม.ท.ได้จัดตั้งหน่วยงานสนับสนุน เพื่อกำหนดหน้าที่บริหารงาน ต่างๆ ตลอดจนรับผิดชอบงานในแต่ละด้าน ที่แบ่งแยกออกตามรูปแบบของการประสานงานภายในองค์การ ซึ่งจัดอยู่ในรูปของบริหารทั่วไป โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็น 3 ด้านหลัก คือ (ข้อบังคับ อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 42. 2531:10-11)

สำนักบริหาร มีภารกิจ และอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านงาน หน่วยงาน งานการพนักงาน และงานบริการสำนักงานของ อ.ส.ม.ท. และภารกิจอื่นตามที่ ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายคือ

- ฝ่ายอำนวยการ
- ฝ่ายการพนักงาน
- ฝ่ายบริการกลาง

สำนักแผนและการเงิน มีภารกิจ อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการบัญชี การเงิน การงบประมาณ การจัดทำ และประสานแผนงานทุกระดับของ อ.ส.ม.ท. และภารกิจอื่นตามที่ ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

- ฝ่ายบัญชีและการเงิน
- ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ

สำนักวิศวกรรม มีภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้าน วิศวกรรมของ อ.ส.ม.ท. ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคและภารกิจอื่นตามที่ ได้รับมอบหมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย คือ

- ฝ่ายวิศวกรรม
- ฝ่ายแผนงานและบริการวิศวกรรม

ตามลักษณะการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. ที่กล่าวมาแล้วนี้จะพบว่า โดยวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. มีได้กำหนดให้แสวงหากำไร แต่มีเป้าหมายที่จะต้องเป็น สื่อสารมวลชนของรัฐในด้าน การให้ความรู้ ข่าวสาร สารบันเทิง ตลอดจนการเผยแพร่

นโยบายของรัฐออกสู่ประชาชนให้มากที่สุด นอกจากนี้การจัดตั้งของ อ.ส.ม.ท. ให้เป็นหน่วยงานที่ต้องมีรายได้ เพื่อดำเนินกิจการของตนเอง โดยไม่พึ่งงบประมาณแผ่นดินจากแนวคิดของการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ในระยะแรกของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ว่า ".....กิจการโทรทัศน์นั้นมิรายได้มาจากการดำเนินการอยู่บ้าง....." (สินธุ์ สิทธิรักษ์. 2532:66)

ด้วยเหตุนี้ อ.ส.ม.ท. จึงต้องมีรูปแบบการดำเนินงานในเชิงพาณิชย์ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการหารายได้เลี้ยงตัวเอง และใช้ในการปรับปรุงงานต่างๆ ภายในองค์กรในขณะเดียวกันก็ต้องหาหนทางในการส่งรายได้ให้แก่รัฐอีกส่วนหนึ่งด้วย โดยรายได้จะผ่านมาในงานด้านธุรกิจการโฆษณา และการประมูลช่วงเวลาต่างๆ ในการออกอากาศ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์ และสถานีวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. (อ.ส.ม.ท.) ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีฝ่ายการตลาด เป็นแกนกลางในการรับผิดชอบ

จากกิจการและเครือข่ายของ อ.ส.ม.ท. ที่รับผิดชอบทั้งหมดในปัจจุบัน จะเห็นว่า อ.ส.ม.ท. ในฐานะหน่วยงานส่วนหนึ่งของรัฐ ซึ่งเป็นตัวเชื่อมระหว่างรัฐกับประชาชนมีศักยภาพสูง ในด้านการสื่อสารมวลชนอย่างครบวงจร ที่มีทั้งสื่อเสียง สื่อด้านอักษรและสื่อด้านภาพ บทบาทในฐานะผู้รับผิดชอบการสื่อสารมวลชนที่สำคัญของประเทศ อันเป็นช่องทางการสื่อสารที่สำคัญในการเชื่อมโยงระหว่างผู้ส่งสาร (สถาบันต่างๆ เช่น รัฐบาลหรือสถาบันบริษัทขนาดใหญ่) กับผู้รับสาร (ประชาชน) จำนวนมาก จึงทำให้มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อสังคมปัจจุบัน

3.3 โครงสร้างการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. ในปัจจุบัน

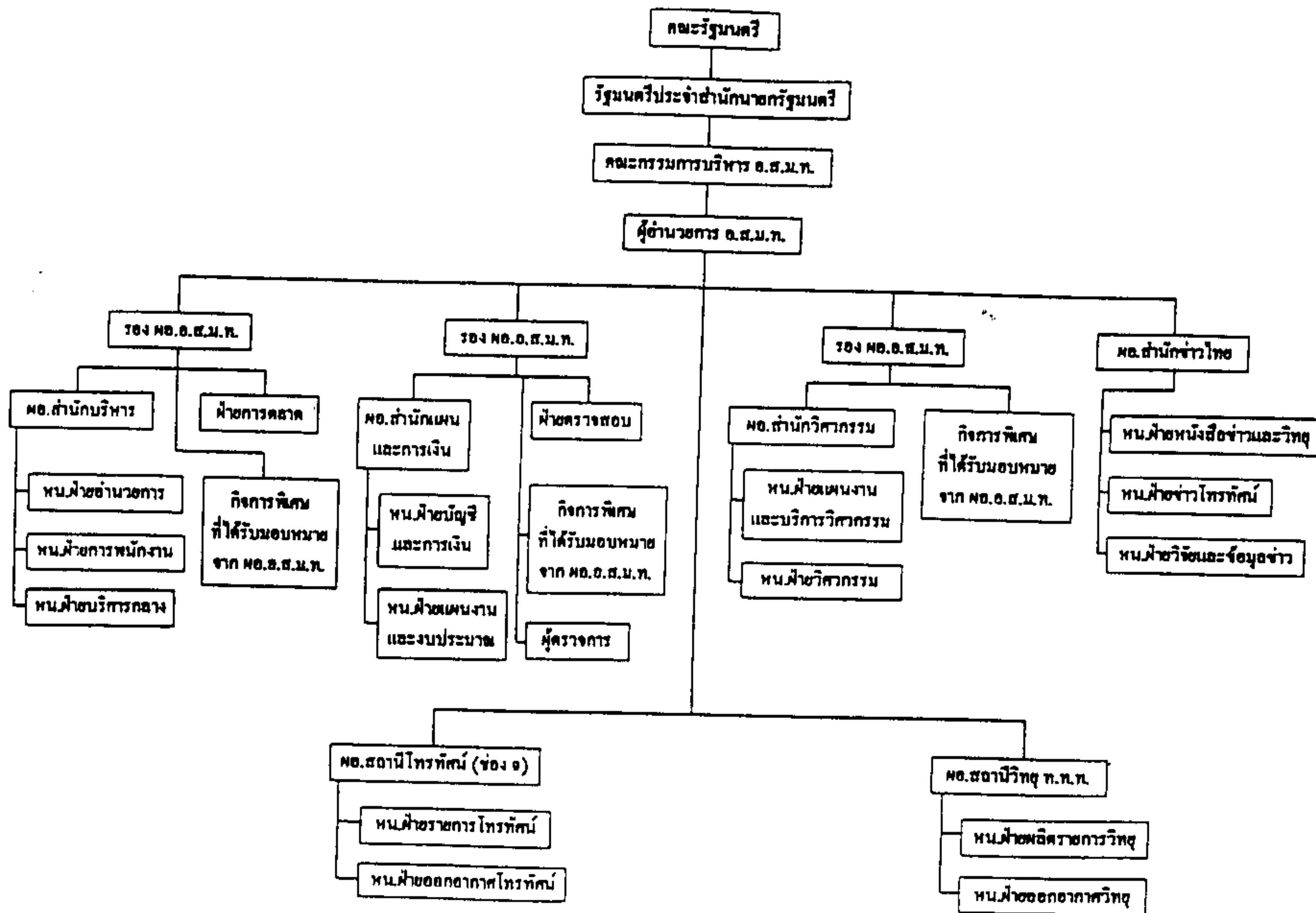
ในด้านการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท. ในปัจจุบันจะพบว่า มีคุณลักษณะและอาจเรียกว่า มีความโดดเด่นต่างจากรูปแบบของการบริหารรัฐวิสาหกิจไทยแห่งอื่น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในระดับการบริหาร มีความเคลื่อนไหวที่เกี่ยวกับการเมืองเป็นอย่างสูง และได้มีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้ง โดยตัวแปรที่สำคัญก็คือ "การเปลี่ยนแปลงพระราชกฤษฎีกาการจัดตั้ง อ.ส.ม.ท." โดยมีการเปลี่ยนแปลงในมาตราที่เกี่ยวข้องในเรื่องของอำนาจทางการบริหารระหว่างนักการเมืองกับข้าราชการประจำ ที่ขึ้นอยู่กับใครเป็นผู้ใช้อำนาจที่อยู่ในรูปของพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. อันถือว่าเป็นอำนาจอันชอบธรรม (Moral right to

rule) ในรูปของกฎหมายที่สังคมยอมรับกันว่า เป็นบรรทัดฐานที่ทุกคนที่อยู่กันสังคมต้องยึดถือเป็นแนวทางการอยู่ร่วม โดยโครงสร้างอำนาจทางการบริหารในปัจจุบันของ อ.ส.ม.ท. ตามพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง อ.ส.ม.ท. ปี พ.ศ. 2520 ตลอดจนฉบับแก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2536) มีรายละเอียดดังนี้

การบริหารกิจการและการดำเนินงานของ อ.ส.ม.ท. อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. (ตามมาตรา 13) ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการสภาความมั่นคง เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และให้มีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีผู้กำกับดูแล อ.ส.ม.ท. เป็นผู้เสนอรายชื่ออีกจำนวน 6 คน โดยรายชื่อที่เสนอนี้ อย่างน้อยต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการบริหารด้านสื่อสารมวลชน และด้านวิศวกรรมโทรคมนาคมด้านละ 1 คน และให้ผู้ช่วยการ อ.ส.ม.ท. เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้รับผิดชอบงาน อ.ส.ม.ท. มีอำนาจในการเสนอชื่อ เพื่อแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอีกคนหนึ่ง (ยกเว้น ผู้ช่วยการ อ.ส.ม.ท.) เป็นประธานกรรมการและรองประธานฯ ตามลำดับต่อคณะรัฐมนตรี และครอบคลุมถึงการให้ความเห็นชอบบุคคลซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาว่า มีความเหมาะสมในการดำรงตำแหน่งผู้ช่วยการ อ.ส.ม.ท. (มาตรา 20)

นอกจากนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับโดยทั่วไป ซึ่งกิจการและประโยชน์ของ อ.ส.ม.ท. ซึ่งรวมถึงอำนาจในการยับยั้ง หรือสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อเห็นว่าการดำเนินงานกิจการของ อ.ส.ม.ท. หรือมติใดของคณะกรรมการขัดต่อกฎหมาย นโยบายของรัฐบาล หรือมติคณะรัฐมนตรี หรืออาจทำให้เสียทรัพย์สินของ อ.ส.ม.ท. (มาตรา 11) ดังนั้น อ.ส.ม.ท. จึงมีสายการบังคับบัญชาในปัจจุบัน ที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปรากฏตามแผนภูมิที่ 3.1

แผนภูมิ 3.1
โครงสร้างการบริหารงานของ อ.ส.ม.ท.
(2537)

3.4 กำเนิดสำนักข่าวไทย

นอกจากที่ อ.ส.ม.ท. ได้รับมอบกิจการด้านสถานีโทรทัศน์ และสถานีวิทยุกระจายเสียง จากบริษัทวิทยุโทรทัศน์ จำกัด มาแล้ว ยังได้รับมอบงานด้าน งานข่าว ทั้งทางโทรทัศน์ และทางวิทยุซึ่งบริษัทวิทยุโทรทัศน์ จำกัด ได้ปูพื้นฐานจนประชาชนยอมรับงานข่าวดังกล่าวไว้ระดับหนึ่งแล้ว คณะกรรมการบริหาร อ.ส.ม.ท. จึงได้ทำการปรับปรุงงานข่าวดังกล่าวจัดตั้งขึ้นเป็น สำนักข่าวไทย ขึ้นมาเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2520 ด้วยเหตุผลที่ว่า "...ข่าวคือหัวใจสำคัญของ อ.ส.ม.ท. ฉะนั้น วิวัฒนาการในด้านการพัฒนาข่าวสารจึงเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อรับให้เข้ากับสภาพสังคม และสภาพการเมืองในแต่ละยุค..."

สำนักข่าวไทยมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Thai News Agency (T.N.A.) ได้จัดตั้งเป็นหน่วยงานหนึ่งของ อ.ส.ม.ท. และดำเนินงานมาตั้งแต่วันที่ 16 มิถุนายน 2520 โดยมีภารกิจดังนี้ (เอกสารครบรอบ 10 ปี อ.ส.ม.ท., 2530:28)

1. จัดหาและให้บริการเกี่ยวกับข่าวภายใน และภายนอกประเทศ ให้แก่หน่วยงานของ อ.ส.ม.ท.
2. ประสานงานเกี่ยวกับข่าวและข่าวสารกับหน่วยข่าวอื่นๆของรัฐบาลและเอกชน
3. ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าว และข่าวสารตามคำขอของส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจ
4. ดำเนินงานอื่นที่เป็นธุรกิจด้านข่าว

นอกจากวัตถุประสงค์หลักที่จะแสวงหาข่าว รวบรวมข่าว เผยแพร่ข่าวสารอย่างถูกต้องและเป็นธรรม ในฐานะองค์การสื่อสารมวลชนของรัฐที่สำคัญ ในการผลิตข่าวทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะผ่านสื่อคือ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวี สี ช่อง 9 สถานีวิทยุ อ.ส.ม.ท. แล้ว ยังได้ดำเนินการจัดทำ หนังสือข่าว (News-Bulletin) เพื่อผลิตข่าวไว้ภายในหน่วยงาน ตลอดจนจัดทำนิตยสารให้แก่สมาชิก หรือผู้สนใจทั่วไปโดยทำการผลิตเป็นรายวัน วันละ 3 รอบ คือ รอบเช้า รอบบ่าย รอบค่ำ โดยคำนึงถึงการเผยแพร่ข่าวสารให้กว้างมากที่สุด ซึ่งผู้ให้บริการของสำนักข่าวไทย ส่วนใหญ่เป็นสื่อมวลชน หรือผู้ประกอบการด้านข่าว

สาร (ซึ่งเป็นผู้เอารายงานไปใช้ประโยชน์อีกต่อหนึ่ง ไม่ใช้การอ่านเพื่อทราบเพียงอย่างเดียว) สมาชิกข่าวซึ่งได้แก่ หนังสือพิมพ์ สถานีวิทยุ สำนักข่าวต่างประเทศ หน่วยงานของรัฐ ห้องสมุด และธุรกิจเอกชน นอกจากนี้ ยังมีโครงการแลกเปลี่ยนข่าวระหว่างสมาชิกสำนักข่าวอาเซียน และองค์การสำนักข่าวแห่งเอเชียและแปซิฟิก(The Organization of Asia and Pacific News Agencies หรือ OANA) และได้รับงานข่าวต่างประเทศ โดยแปลข่าวจากสำนักข่าว เอเอฟพี (AFP), รอยเตอร์ (REUTER), เอพี (AP) ทำให้ศักยภาพด้านงานข่าวของ อ.ส.ม.ท. มีประสิทธิภาพสูง หน่วยงานหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (เอกสารครบรอบ 14 ปี อ.ส.ม.ท.. 2534:11)

ต่อมาได้มีการปรับปรุงโครงสร้างใหม่ เพื่อให้เกิดความฉับไว ในการรายงานข่าวทางโทรทัศน์ จึงได้แยกงานข่าวโทรทัศน์ และวิทยุออกไปจากสำนักข่าวไทย โดยให้งานข่าวโทรทัศน์เป็นฝ่ายอิสระ ขึ้นตรงต่อ ผอ. อ.ส.ม.ท. ทำให้สำนักข่าวไทย ทำหน้าที่ผลิตหนังสือข่าวเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงปฏิบัติหน้าที่หลัก ในการให้บริการข่าวแก่โทรทัศน์และวิทยุด้วยจนกระทั่งในปี พ.ศ. 2529 ประธานกรรมการ อ.ส.ม.ท. ในขณะนั้น (ดร.จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา) ได้มอบหมายนโยบายผ่านทางผู้อำนวยการ อ.ส.ม.ท. ในเวลานั้น (นายประมุต สุตะบุตร) ให้ทำการรวมงานข่าวทั้งหมดไว้ด้วยกันอีกจนถึงปัจจุบัน ด้วยเหตุผลในการเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาปรับปรุงงานด้านสำนักข่าว และการพัฒนาวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรในงานข่าวให้มีประสิทธิภาพต่อการทำข่าว เพื่อประโยชน์ของสังคมและประชาชนโดยทั่วไป

และในปัจจุบัน สำนักข่าวไทยได้เพิ่มศักยภาพในตัวเอง ด้วยการดำเนินกิจการสถานีข่าว (News Station) ที่มีการนำเสนอข่าวสารในทุก ๆ ด้าน ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมติดต่อกันตลอด 24 ชั่วโมง และทำการรายงานข่าวด่วนทันทีที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้นเพื่อความฉับไว ประกอบด้วยการนำเสนอเพลงเป็นระยะๆ ซึ่งได้ใช้คลื่นวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุ ท.ท.ท. (อ.ส.ม.ท.) F.M. 100.5 MHz เป็นสถานีในการถ่ายทอดข่าวสาร(เอกสารอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท., 2536)

3.5 โครงสร้างการดำเนินงานของสำนักข่าวไทย

ในการดำเนินงานของสำนักข่าวไทย ตามข้อบังคับ อ.ส.ม.ท. ฉบับที่ 42(2531: 13-15) ระบุว่า จะมีผู้อำนวยการสำนักข่าวไทย เป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานด้านข่าวของ อ.ส.ม.ท. ได้แก่การผลิตหนังสือข่าว ข่าวโทรทัศน์ ข่าววิทยุ การวิจัยและจัดเก็บข้อมูลข่าว ตลอดจนการนำเสนอออกอากาศและภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักข่าวไทยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายหนังสือข่าวและข่าววิทยุ

มีหัวหน้าฝ่ายหนังสือข่าวและข่าววิทยุเป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานผลิตหนังสือข่าว ผลิตข่าวเพื่อออกอากาศทางวิทยุ และทางเทเลทัศน์ ได้แก่ การอำนวยการผลิตข่าวภายในประเทศ และต่างประเทศจัดระบบงานติดต่อประสานงานกับหน่วยงานข่าวต่างประเทศ และการส่งเสริมพัฒนาการดำเนินงานข่าวให้ได้มาตรฐานสากล และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายหนังสือข่าวและข่าววิทยุ แบ่งส่วนงานออกเป็น 3 กอง ดังนี้

1.1 กองบรรณาธิการ 1 มีหัวหน้ากองบรรณาธิการ 1 ซึ่งเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าส่วนเป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการวางแผนงานการจัดหาข่าว สื่อข่าว ทางด้านข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ และข่าวสังคมทั่วไป และอื่นๆที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมผู้สื่อข่าวและอุปกรณ์การปฏิบัติงาน การคัดเลือกเรียบเรียงข่าวเพื่อลงหนังสือข่าว ติดตามความเคลื่อนไหวของข่าว ประสานงานด้านการผลิตหนังสือข่าวกับแผนกผลิตเอกสารข่าว และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.2 กองบรรณาธิการ 2 มีหัวหน้ากองบรรณาธิการ 2 ซึ่งเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าส่วนเป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานผลิตข่าวภูมิภาค ข่าววิทยุ ได้แก่การวางแผน การจัดหาข่าวสื่อข่าวทุกประเภทในเขตพื้นที่ภูมิภาค การผลิตข่าว คัดเลือกและเรียบเรียงเพื่อเผยแพร่ทางวิทยุ การตรวจ คัดเลือก เรียบเรียงเพื่อเผยแพร่ข่าวทางเทเลทัศน์ ติดตามความเคลื่อนไหวของข่าวประสานงานกับแหล่งข่าวและภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

1.3 กองบรรณาธิการต่างประเทศ มีหัวหน้ากองบรรณาธิการต่างประเทศซึ่งเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าส่วนเป็นผู้บังคับบัญชา มีภาระกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนงาน ผลิตข่าวต่างประเทศ การคัดเลือกแปล เรียบเรียงข่าวจากโทรพิมพ์เพื่อการเผยแพร่ทางวิทยุ หนังสือข่าวและทางเทเลเท็กซ์ จัดระบบและติดต่อประสานงานกับหน่วยงานข่าวต่างประเทศส่งเสริมพัฒนาเทคนิคการดำเนินงานข่าว ให้ได้มาตรฐานสากล ดำเนินการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างประเทศ และภาระกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2. ฝ่ายข่าวโทรทัศน์

หัวหน้าฝ่ายข่าวโทรทัศน์เป็นผู้บังคับบัญชา มีภาระกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานผลิตข่าวเพื่อออกอากาศเผยแพร่ทางโทรทัศน์ ได้แก่ การดำเนินงานการผลิตข่าวภายในประเทศและต่างประเทศ และงานด้านบริการความสะดวกรวดเร็วในด้านเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องและภาระกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายข่าวโทรทัศน์แบ่งส่วนงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ส่วนผลิตข่าว หัวหน้าส่วนผลิตข่าวเป็นผู้บังคับบัญชา มีภาระกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผนงาน การติดตามทำข่าวประจำวัน และประเมินคุณภาพข่าวทางด้านข่าวราชสำนัก ข่าวการเมือง ข่าวต่างประเทศ ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคมทั่วไป ข่าวภูมิภาค และภาระกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย (การดำเนินงานจริงได้แบ่งขอบเขตงานเป็นส่วนผลิตข่าว 1 และ ส่วนผลิตข่าว 2 โดยมีหัวหน้าส่วนรับผิดชอบในแต่ละส่วน - ผู้วิจัย)

2.2 กองบรรณาธิการ มีหัวหน้ากองบรรณาธิการ (ซึ่งเป็นตำแหน่งเทียบเท่าหัวหน้าส่วน) เป็นผู้บังคับบัญชา มีภาระกิจอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการเสนอข่าวทุกภาคโดยประสานงาน และร่วมพิจารณาวางแผนการผลิตข่าวประจำวันกับส่วนผลิตข่าวคัดเลือกแปลและเรียบเรียงข่าว เพื่อออกอากาศ ติดต่อเทปข่าว งานกราฟิกประกอบข่าว และภาระกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 ส่วนบริการข่าวโทรทัศน์ มีหัวหน้าส่วนบริการข่าวโทรทัศน์ เป็นผู้บังคับบัญชา มีภาระกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ งานด้านธุรกิจและสารบรรณ งานพัสดุยานพาหนะ

ของฝ่ายข่าวโทรทัศน์ รวมทั้งอำนวยความสะดวกด้านเครื่องมืออุปกรณ์ และเทคนิคในการผลิตข่าว และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

3. ฝ่ายวิจัยและข้อมูลข่าว

หัวหน้าฝ่ายวิจัยและข้อมูลข่าวเป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านการเก็บรักษา รวบรวมข้อมูลข่าว วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องการให้บริการห้องสมุดข่าว วิเคราะห์ประมาณการข้อมูลในเชิงสถิติงานศึกษาวิจัยประเมินผลงานข่าววิเคราะห์เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระบบงานข่าว และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

ฝ่ายวิจัยและข้อมูลข่าว แบ่งส่วนงานออกเป็น 2 ส่วน คือ

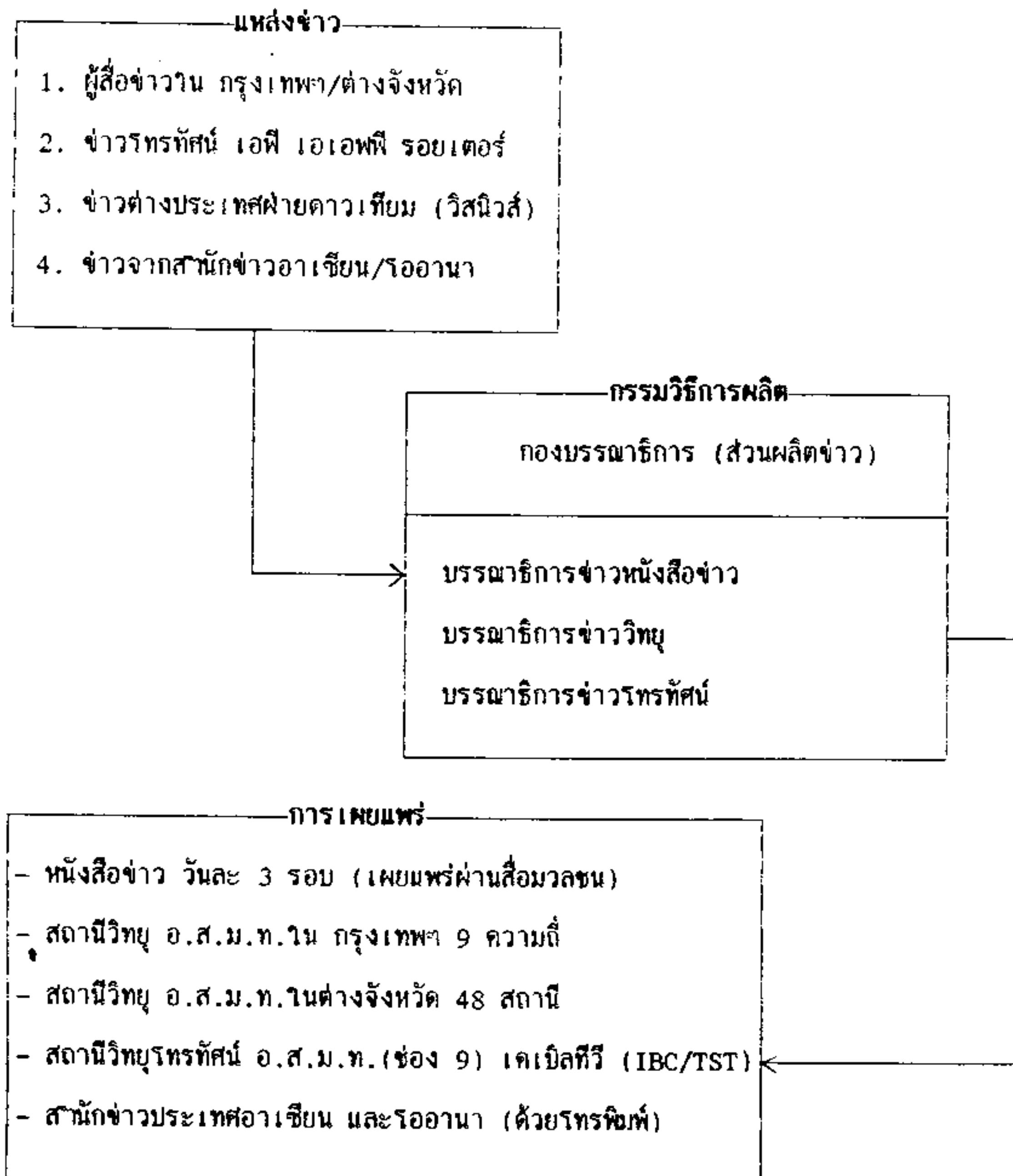
3.1 ส่วนข้อมูลข่าว มีหัวหน้าส่วนข้อมูลข่าวเป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการวางแผน การจัดเก็บ รักษาอุปกรณ์ เครื่องมือเอกสาร สไลด์ ภาพ फिल्म เทปข่าว และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานการอำนวยความสะดวก และการบริการด้านห้องสมุดข่าว วิเคราะห์และประมาณการข้อมูลข่าวในเชิงสถิติและภารกิจอื่น ตามที่ได้รับมอบหมาย

3.2 ส่วนวิจัยและประเมินข่าว มีหัวหน้าส่วนวิจัยและประเมินข่าว เป็นผู้บังคับบัญชา มีภารกิจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบงานวิจัยระบบข่าวโทรทัศน์ ข่าววิทยุและข่าวพิมพ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนางานข่าว ประเมินการใช้ข่าว และความคิดเห็นทั่วไป ของผู้รับและผู้รับข่าว และภารกิจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

โดยลักษณะการปฏิบัติงานข่าวของสำนักข่าวไทยในปัจจุบัน (พ.ศ.2537-ผู้วิจัย) ทั้ง 3 ฝ่ายจะมีการเชื่อมโยงและสนับสนุนในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูล เพื่อนำเสนอผ่านสื่อต่าง ๆ ของ อ.ส.ม.ท. และหน่วยงานข่าวสารทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่มีความร่วมมือกับ อ.ส.ม.ท. อยู่ตลอดเวลา ซึ่งสามารถแสดงกระบวนการได้ ดังแผนภูมิที่ 3.2

แผนภูมิที่ 3.2

ผังแสดงการผลิตและบริการข้าวของสำนักข้าวไทย (พ.ศ. 2537)

3.6 การผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ ของช่อง 9 ในปัจจุบัน

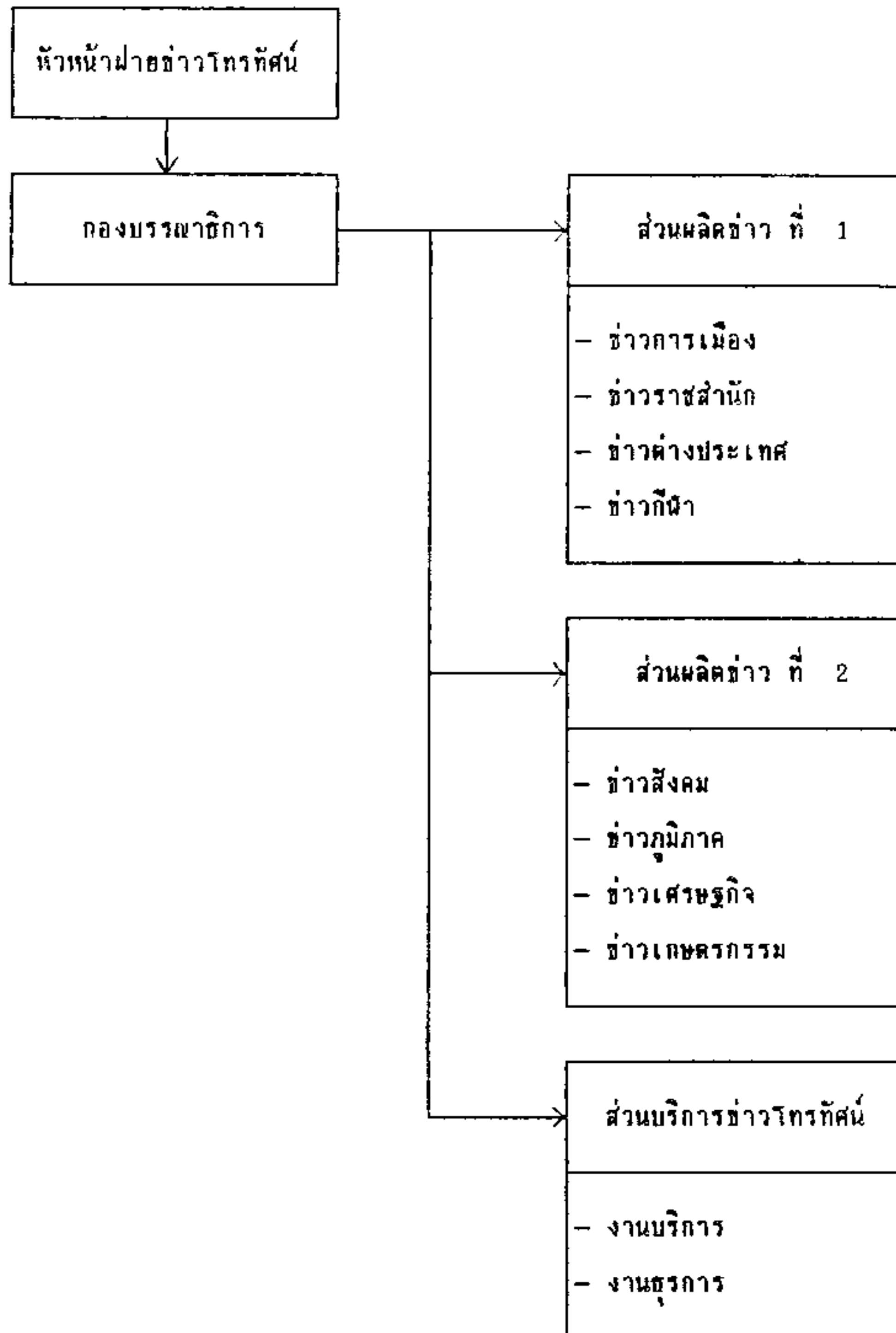
ในปัจจุบันงานด้านข่าวโทรทัศน์ เป็นสื่อที่มีอิทธิพลและกำลังได้รับความนิยมสูงสุด ทำให้ธุรกิจข่าวระหว่างสถานีวิทยุโทรทัศน์ด้วยกัน มีการแข่งขันกันสูงทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ผู้อ่านข่าว และเทคนิคการเสนอข่าว ฉะนั้น งานด้านสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ของสำนักข่าวไทย จึงต้องมีการพัฒนาปรับปรุงกันอยู่ตลอดเวลาทำให้อาณาเขตหนึ่ง ๆ เวลาในการเสนอรายการภาคข่าวของ ช่อง 9 ตกประมาณ 180 นาที ตามช่วงเวลาต่างๆ ดังนี้ (เอกสารครบรอบ 13 ปี อ.ส.ม.ท., 2533:30 - 31)

1. ข่าวภาคเช้า ออกอากาศเวลา 06.00 - 06.30 น.
2. ข่าวภาคเที่ยง ออกอากาศเวลา 11.30 - 12.30 น.
3. ข่าวภาคค่ำ ออกอากาศเวลา 19.00 - 21.00 น.
4. ข่าวสั้นทันโลก ออกอากาศเป็นช่วงๆ ช่วงละประมาณ 2 - 5 นาที โดยเสนอประมาณทุก ๆ ชั่วโมง นอกเหนือจากการรายงานข่าวภาคปกติ
5. ข่าวภาคเที่ยงคืน ออกอากาศเวลา 24.00 - 00.15 น.

ซึ่งในกระบวนการผลิตรายการข่าวโทรทัศน์ ของ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สำนักข่าวไทย นั้น ปรากฏตามแผนภูมิที่ 3.3

แผนภูมิที่ 3.3

โครงสร้างและขอบเขตการดำเนินงานของ ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ (ช่อง 9)

ที่มา : เอกสารแผนผังขอบเขตงานภายใน ของ อ.ส.ม.ท. พ.ศ. 2536

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรูปแบบเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบครั้งเดียว (One Shot Case Study) เพื่อศึกษาสภาพข้อเท็จจริงของตัวแปรต่างๆ ว่ามีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร โดยเฉพาะเจาะจงศึกษาเฉพาะรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยต่างๆ ดังนี้

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

จากสภาพปัญหาแนวความคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่กล่าวมาใน 3 บทแรก สามารถแยกตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) มีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตัวแปรในด้านของคุณลักษณะประชากร ประกอบด้วย สถานภาพของบุคคล เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ตัวแปรด้านความชัดเจนในการรับสัญญาณช่อง 9 และตัวแปรของความชอบในการรับชมรายการข่าว

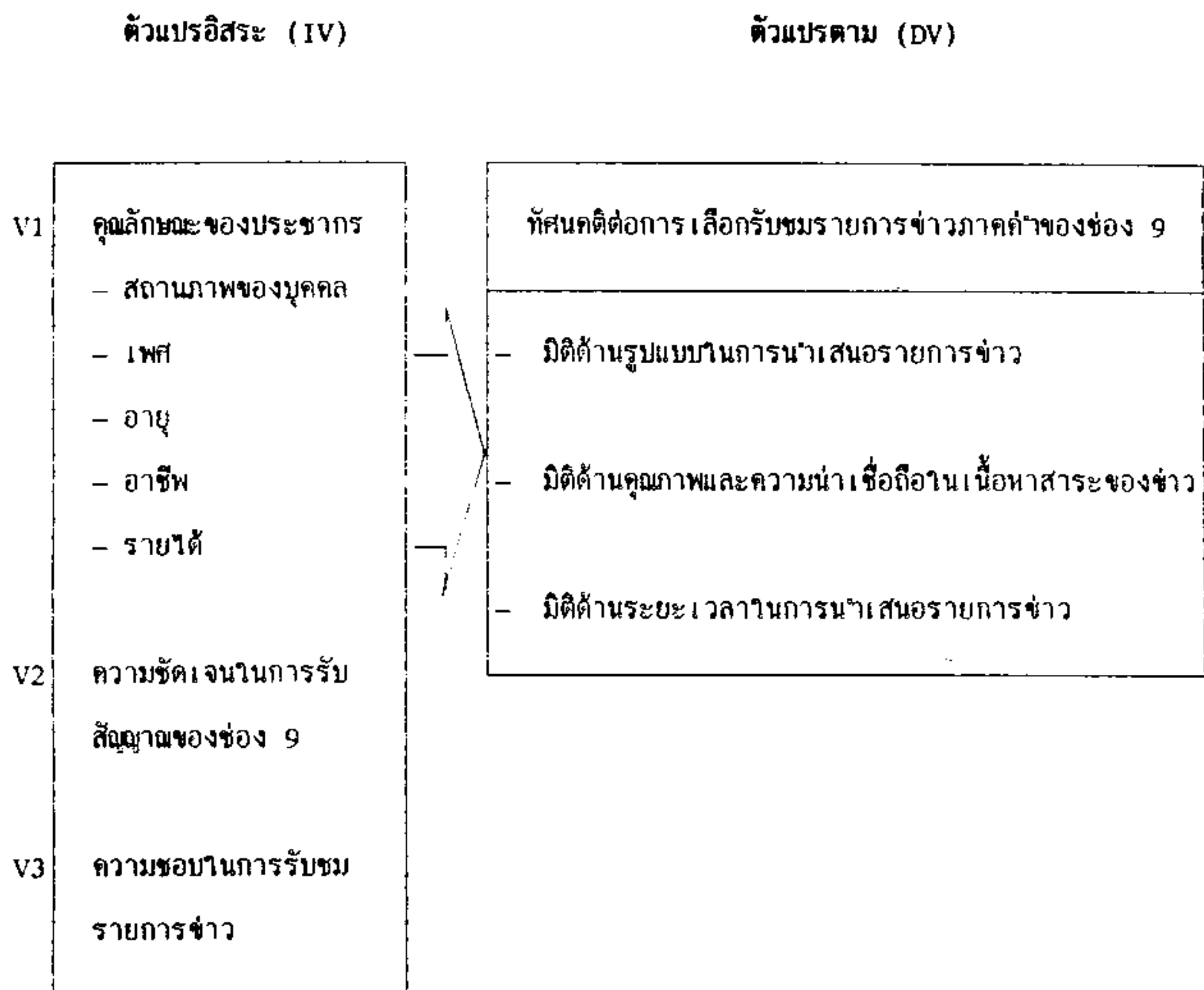
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทศนคติในการเลือกรับชมรายการข่าว แบ่งออกเป็น 2 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกและองค์ประกอบทางด้านแนวโน้มเชิงพฤติกรรม ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดในมิติด้านต่าง ๆ คือ มิติด้านรูปแบบของรายการข่าวในการนำเสนอ มิติด้านคุณภาพและความเชื่อถือในสาระของข่าว และมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าว

4.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิดทฤษฎีและการกำหนดตัวแปรดังกล่าว จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาตามแผนภูมิที่ 4.1 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1

แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

4.3 สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาถึง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9 กรณีของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยการทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎีในบทที่ 2 ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการตั้งสมมติฐาน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ แตกต่างกัน

เนื่องจากมีแนวคิดและงานวิจัยหลายชิ้นได้ยืนยันว่า พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของบุคคลมีความสัมพันธ์กับระดับความรู้ของบุคคล หรืออิทธิพลของกลุ่มที่บุคคลนั้นสังกัดอยู่ ซึ่งจะมีผลต่อเนื่องไปถึงความนิยมชมชอบ และไว้วางใจให้ติดตามชม หรือเปิดรับสื่อนั้นมากขึ้น (ประจวบ อินอื้อด:ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์,วาริศา พลายบัว:2532 .สุณีย์ ชุ่มจิต:2523)นอกจากนี้ระดับการศึกษาของผู้รับสารที่แตกต่างกัน จะมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อที่นำเสนอข้อมูลในระดับความรู้ที่แตกต่างกันไปด้วย (John P. Robinson and other .1972)

สมมติฐานที่ 2 : ทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ระหว่างชายและหญิง แตกต่างกัน

ในทางทฤษฎีปัจจัยของผู้รับสาร เพศ เป็นปัจจัยหนึ่งในคุณลักษณะของประชากรที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ได้ (David K. Berlo .1960) และ Harry C. Triandis ได้กล่าวว่า พฤติกรรมและการปฏิบัติของมนุษย์เป็นผลมาจากของทัศนคติที่สืบเนื่องมาจากบรรทัดฐานของสังคม ในที่นี้คือแนวคิดเกี่ยวกับเพศ (เสรี วงษ์มณฑา .2528) ที่จะแสดงบทบาทออกมาสนับสนุนพฤติกรรมแตกต่างกันไปทั้งงานด้านการปฏิบัติงาน การปกป้องความรู้สึกต่างๆ หรือการแสดงออกถึงค่านิยม (ชวนะ ภวกานันท์ .2527) และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อมของผู้รับสารด้วยของผู้รับสารด้วย โดยเฉพาะครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันที่ถูกฝังและก่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงหน้าที่และบทบาทของตนในสังคม (Bugardus .1931)

สมมติฐานที่ 3 : ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกัน

สืบเนื่องจากที่ Willbur Schramm (1964) ได้กล่าวว่า ทักษะคิดเป็นภาวะ ความพร้อมทางประสาทและสมองที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบโดยอาศัยประสบการณ์: เข้าช่วย อันมี อิทธิพลต่อการกำหนดแนวทางและความแปรเปลี่ยนในเรื่องการตอบสนอง(Response) ต่อสิ่ง รอบตัวต่างๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ เลสลีย์ บุรีภักดี (จารุวรรณ กันทะนิตย์ .2513) และ Bloom and other (1956) ที่กล่าวว่า ทักษะคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งต่างๆเกิดจากประสบการณ์หรือ การเรียนรู้ที่สั่งสมมา จึงอาจเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาตามประสบการณ์ที่ได้รับเพิ่มขึ้น และ แสดงออกตามความคิด ความรู้สึกของตน

สมมติฐานที่ 4 : ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน แตกต่างกัน

โดยที่มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่หล่อหลอมรอบตัว จึงมักปฏิบัติใ้ตามครรลองของสิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องประสานกับเป้าหมายส่วนตัว (ประจวบ อินอื้อด . อ้างแล้ว) ในขณะที่เดียวกันทักษะคิดมีความเกี่ยวข้องกับสถาบัน(Institutional Factor)เช่น โรงเรียน วัด หรือหน่วยงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มา และสนับสนุนให้คนเกิดทักษะคิดแตก ต่างกันไปตามแหล่งที่ตนสังกัด (Rensis Likert .1932) และสามารถแสดงออกมาทั้งใน เชิงบวกและเชิงลบ หรือไม่แสดงความคิดเห็น เพียงด้านใดด้านหนึ่งหรือทั้ง 3 ด้านพร้อมกัน ก็ได้(จาระไน แกลโรศล .2529)

สมมติฐานที่ 5 : ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน แตกต่างกัน

ทักษะคิดเป็นสิ่งที่อยู่เบื้องหลัง และมีบทบาทที่ส่งผลกระทบต่อตลอดจนสนับสนุนพฤติกรรม ในการแสดงออก (J. T. Klapper .1960) และเมื่อพิจารณาในองค์ประกอบของการสื่อสาร แล้ว สถานภาพในสังคมของผู้รับสาร จะมีอิทธิพลต่อการตีความหมายของข่าวสาร โดยจะ

เป็นตัวกำหนดกรอบความคิดของผู้รับสาร (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ .2531) และผลงานวิจัยที่ผ่านมา อาทิ กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2522) . วันชาติ ศีล-
น้อย(2528) หรือ Charles C. Self(1988) ได้ชี้บททิศทางเดียวกันว่า รายได้เป็นตัวแปร
หนึ่งที่อิทธิพลและสามารถทำนายพฤติกรรมในการเลือกซื้อได้

สมมติฐานที่ 6 : ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 จะมีความสัมพันธ์
กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9

David K. Berlo กล่าวว่า การสื่อสารมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ ผู้ส่งสาร สาร
ช่องทางสาร และผู้รับสาร กล่าวเฉพาะช่องทางสารหากมีการเลือกใช้ช่องทางที่เหมาะสม จะ
สามารถเข้าสู่ระบบการรับรู้ของผู้รับสารได้ตามวัตถุประสงค์ (บุญเลิศ สุภคิล .2523)
อย่างไรก็ตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกและมีความสำคัญอย่าง
เท่าเทียมกันต่อความสำเร็จของการสื่อสาร (ขวัญเรือน กิตติวัฒน์ .2531) และตามหลักทฤษฎี
การโน้มน้าวใจ ได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องระหว่างการใช้สื่อในทางจิตวิทยากับพฤติกรรมให้ประ
สบความสำเร็จว่า ต้องมีการใช้สัญลักษณ์ทั้งที่เห็นได้และรับฟังได้เพื่อช่วยให้การรับรู้สารง่ายขึ้น
(กรรณิการ์ อัสวครเดชา .ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Denis Mcguail
(1969) ที่สรุปงานวิจัยเกี่ยวกับผู้รับชมว่า ประสิทธิภาพหรือการจูงใจของสื่อจะส่งผลต่อผู้รับชม

สมมติฐานที่ 7 : ความชอบในการรับชมรายการข่าว จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ
ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9

มนุษย์จึงใจเสาะแสวงหาข่าวสารเอง ไม่จำเป็นต้องจากการยัดเยียดให้อ่าน ดู หรือ
ฟัง และสามารถหาทางเลือกที่จะหลบหลีกข่าวสารได้ถ้าต้องการ (เสรี วงษ์มณฑา .อ้างแล้ว)
นอกจากนี้ มนุษย์ต้องการการสื่อสารเพื่อช่วยในการตัดสินใจ(Decision) ประกอบการพูดคุย
(Discussions) ในชีวิตประจำวัน โดยการรับข่าวสารจากสื่อมวลชน (Maxwell E.
Mccombs and Lee B. Becker .1979) สิ่งเหล่านี้ผนวกเข้ากับสภาวะทางสังคมและ
จิตใจที่อยู่เบื้องหลังทัศนคติ ก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนอง ที่สะท้อนให้เห็นารูปของพฤติกรรม

เช่น ชอบ หรือ ไม่ชอบ (Norman L. Mun .1977) และจะนำไปสู่การเปิดรับสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ กัน ซึ่งขึ้นอยู่กับว่า ได้รับความพึงพอใจตามที่คาดหวังจากสื่อมวลชนหรือแหล่งข่าวสารอื่นๆ เพียงใด (Katz .E. and other .1974)

4.4 คำนิยามเชิงปฏิบัติการ (Operational Defenition)

เพื่อเชื่อมโยงระหว่างกรอบแนวคิดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เกิดขึ้นจริง ผู้วิจัยขอ
กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อประโยชน์ต่อการสร้างมาตรวัด ดังนี้

ผู้รับชม	หมายถึง	นักศึกษาและอาจารย์ ของสถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานครฯ
ระยะเวลาในการนำเสนอ รายการข่าว	หมายถึง	ช่วงเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ ที่มี เวลาตั้งแต่ 19.00 น. ถึง 20.45 น.
สถานภาพของบุคคล	หมายถึง	สถานภาพในที่นี้คือ การเป็นอาจารย์ หรือเป็นนักศึกษา
อาจารย์	หมายถึง	อาจารย์ผู้สอนในคณะ สำนัก โครงการ รวมถึงนักวิจัย บรรณารักษ์ ในกรณีของสำนักวิจัย และสำนักบรรณสาร การพัฒนาด้วย
ทัศนคติต่อช่อง 9	หมายถึง	ความชอบ ไม่ชอบ หรือความรู้สึกอื่น ๆ ของนักศึกษา และอาจารย์ ที่มีต่อรายการข่าว(ภาคค่ำ) ของสถานี วิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ซึ่งวัดจากแบบวัด ทัศนคติ ครอบคลุมออกเป็น 4 ระดับคือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

รูปแบบของรายการข่าว	หมายถึง	ลักษณะโดยทั่วไปของการจัดรายการข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9 เช่น การรายงานข่าว การลำดับประเด็น หัวข้อข่าว คุณภาพของผู้ประกาศข่าว องค์ประกอบโดยรวมของบรรยากาศในการนำเสนอข่าว เป็นต้น
คุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระของข่าว	หมายถึง	ความสดของเนื้อหาและแง่มุมในการนำเสนอว่า มีความชัดเจน ตรงประเด็น และครอบคลุมเพียงใด ตลอดจนความเป็นกลาง ในกระบวนการการคัดเลือกข่าวสารเพื่อนำมาเสนอในรายการข่าว
ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9	หมายถึง	ระดับความชัดเจน ในการรับสัญญาณภาพ และสัญญาณเสียงของช่อง 9 ในช่วงของการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
ความชอบในการรับชมรายการข่าว	หมายถึง	ระดับความชอบ ในการชมรายการข่าวต่าง ๆ ของช่อง 9 โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
คุณลักษณะของประชากร	หมายถึง	ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น

การกำหนดนิยามปฏิบัติการของทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นวางอยู่บนรากฐานที่มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เป็นองค์ความรู้และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กล่าวมาแล้วในรายละเอียดในบทที่ 2 รวมถึงกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้

4.5 ประชากรที่ศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ผู้วิจัยจะทำการศึกษา คือ กลุ่มอาจารย์และนักศึกษาจากทุกคณะของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เนื่องจากกลุ่มประชากรตัวอย่ำนี้อาจมีลักษณะที่เป็นทั้งหลากหลาย (Heterogeneity) และคล้ายคลึงกัน (Homogeneity) การเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการศึกษา จึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 การสำรวจการรับชมของอาจารย์

จะใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยจะทำการทดสอบถามให้แก่อำจารย์ของทุกคณะและทุกท่าน ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ซึ่งมีจำนวน 180 คน และนำมาเป็นกลุ่มประชากรในการศึกษาครั้งนี้ทั้งหมด (ตารางที่ 4.1)

ส่วนที่ 2 การสำรวจการรับชมของนักศึกษา

2.1 เลือกโดยวิธีการเลือกตัวอย่าง แบบกำหนดสัดส่วนตามองค์ประกอบของประชากร (Quota Sampling) และคำนวณสัดส่วนจำนวนตัวอย่างนักศึกษาจากทุกคณะของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ โดยใช้สูตร

$$\text{จำนวนตัวอย่างที่ศึกษา} = \frac{\text{จำนวนรวมของนักศึกษาในคณะนั้น ๆ} \times \text{จำนวนตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนรวมของนักศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์}}$$

2.2 จะใช้วิธีแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling Technique) คือ เลือกโดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) และวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยใช้เวลาเรียนของนักศึกษาทั้งภาคปกติและภาคพิเศษในแต่ละคณะเป็นแนวทางหลัก ซึ่งหากไม่มีการสอนในคาบนั้นๆ อันเนื่องมาจากเหตุใดก็ตาม จะสอบถามจากนักศึกษาที่อยู่ในบริเวณดังกล่าวเป็นแนวทางรอง และทำการทดสอบถาม จนกว่าจะได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนที่ใช้ศึกษาของแต่ละคณะ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.1

แสดงจำนวนนักศึกษา (ภาคปกติและภาคพิเศษ) และอาจารย์
ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

คณะ/โครงการ/สำนัก	จำนวน (คน)	
	อาจารย์	นักศึกษา
รัฐประศาสนศาสตร์	26	1,049
บริหารธุรกิจ	21	822
พัฒนาการเศรษฐกิจ	20	826
สถิติประยุกต์	22	1,023
พัฒนาสังคม	17	724
โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	4	104
สำนักวิจัย	9	-*
สำนักฝึกอบรม	13	-
สำนักบรรณสารการพัฒนา	26	-
สำนักภาษา	18	-
สำนักการศึกษาระบบสารสนเทศ	4	-
รวม	180	4,553

ที่มา : กองการเจ้าหน้าที่และกองบริการการศึกษา สำนักอธิการบดี สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

หมายเหตุ * นักศึกษาในแต่ละสำนักเป็นผู้ศึกษาตามหลักสูตรการอบรมต่าง ๆ ของสำนัก ซึ่งไม่ใช่นักศึกษาโดยตรงของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จึงไม่นับรวมเพื่อหากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

ตารางที่ 4.2

แสดงจำนวนนักศึกษาทั้งหมด และจำนวนตัวอย่างที่กำหนดสัดส่วนของแต่ละคณะที่สุ่มได้

คณะ	จำนวนนักศึกษา (คน)	ตัวอย่าง (คน)
รัฐประศาสนศาสตร์	1,049	115
บริหารธุรกิจ	822	90
พัฒนาการเศรษฐกิจ	826	90
สถิติประยุกต์	1,023	112
พัฒนาสังคม	724	79
โครงการบัณฑิตศึกษาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์	109	11
รวม	4,553	497

4.6 การสร้างและทดสอบเครื่องมือวัด

การสร้างแบบสอบถามเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นข้อมูลทั่วไป และส่วนที่เป็นทัศนคติ ซึ่งในส่วนหลัง ผู้วิจัยใช้วิธีการสร้างมาตรวัดคำถามแบบ Likert's Scale และแบบ Semantic Differential Scale ผสมกัน โดยยึดกรอบแนวคิดดังที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 และนำมาสู่ขั้นตอนของการสร้างมาตรวัดตามลำดับ ดังนี้

1. การสร้างข้อความกับการหาความตรงของเนื้อหา โดยสร้างข้อความเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้รับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) ใน

การสร้างข้อความคำถามผู้วิจัยดำเนินการพิจารณา เพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีการสร้างตารางกำหนด (Table of Specification) อันเป็นเทคนิคหนึ่งของการหาความตรงตามเนื้อหา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนดถึงเนื้อหา ที่เป็นตัวแทนของเนื้อหาสาระของตัวแปรที่ต้องการวัดดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น

จากนั้นจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนี้พิจารณา เพื่อปรับคำถามต่างๆ ให้อ้างอิงความกระชับและชัดเจนขึ้น โดยแต่ละมิติมีข้อความต่างๆ เรียงลำดับข้อความ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นการวัดในระดับการจัดอันดับ แต่การวิเคราะห์เป็นการรวมคะแนนข้อความต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และถือว่า มีระดับการวัดแบบช่วง

การกำหนดคะแนนเพื่อการวิเคราะห์

ความชอบในการรับชมรายการข่าว กำหนดคะแนนสำหรับแต่ละคำตอบ ดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 กำหนดคะแนนสำหรับแต่ละคำตอบ ดังนี้

คำตอบ	คะแนนที่ได้
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

คะแนนความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงของช่อง 9

ทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9 กำหนดให้คะแนนแต่ละคำตอบ ดังนี้

คำตอบด้านบวก

คำตอบ	คะแนนที่ได้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4
เห็นด้วย	3
ไม่เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1

คำตอบด้านลบ

คำตอบ	คะแนนที่ได้
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1
เห็นด้วย	2
ไม่เห็นด้วย	3
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	4

คะแนนทัศนคติต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนทัศนคติต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 โดยรวม ซึ่งประกอบด้วย ทัศนคติต่อรูปแบบการนำเสนอคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระ และระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

2. การทดสอบขั้นต้น (Pretest) เพื่อหาความเที่ยงตรง (Validity) และความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของเครื่องมือวัด โดยเริ่มหลังจากที่ได้ข้อความหรือข้อ

กระทงคำถามทั้งหมดที่ประกอบกันขึ้นเป็นมาตรวัดแล้ว ผู้วิจัยได้นำมาตรวัดดังกล่าว ไปทดสอบกับกลุ่มประชากรที่มีคุณลักษณะและคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ประกอบด้วยอาจารย์จำนวน 5 ท่าน และนักศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 30 คน รวมเครื่องมือวัดจำนวน 35 ชุด และนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นตามแบบสัมประสิทธิ์แอลฟา (Reliability Coefficient Alpha) ซึ่งได้ผลค่าความเที่ยงที่ 0.87 อันจัดว่า เป็นเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับข้อมูลได้

และได้ทำการวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency) ของกระทงคำถามแต่ละข้อ และแต่ละด้าน โดยวิธีการ Pearson Correlations ซึ่งจากผลการตรวจสอบของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยได้ตัดคำถาม ในส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 ที่มีค่าความสัมพันธ์ต่ำออกซึ่งเหลือคำถามในส่วนที่ 2 จำนวน 9 ข้อ และส่วนที่ 3 จำนวน 35 ข้อ คือด้านรูปแบบการนำเสนอ จำนวน 14 ข้อ ด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือ จำนวน 18 ข้อ และด้านระยะเวลา จำนวน 3 ข้อ แล้วจึงนำแบบสอบถามดังกล่าว ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ภายหลังจากที่มีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ในส่วนของอาจารย์ ได้ติดต่อไปยังฝ่ายงานเลขานุการของแต่ละคณะ ในสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ในการรวบรวมข้อมูล โดยการทดสอบถามไปยังอาจารย์ทุกคณะและทุกท่าน

2. ส่วนของนักศึกษา ใช้วิธีการ 2 ขั้นตอนคือ

- 2.1 ติดต่อไปยังฝ่ายงานเลขานุการของแต่ละคณะ เพื่อตรวจสอบถึงเวลาในการเรียนของแต่ละคณะ

- 2.2 เดินทางไปรวบรวมข้อมูลโดยการให้แบบสอบถาม ซึ่งการสำรวจได้ใช้ 2 วิธีการร่วมกันในการหากลุ่มตัวอย่าง คือ เลือกแบบเฉพาะเจาะจง และเลือกแบบ

บังเอิญ จนกว่าจะครบตามจำนวนตัวอย่างที่กำหนดไว้

โดยช่วงระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด คือ เดือนสิงหาคม 2537

4.8 การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สำรวจแล้ว มาทำการลงรหัส (Coding) ทุกฉบับด้วยมือ (Manual Editing) ตามคู่มือการลงรหัสที่ได้จัดทำไว้ เปลี่ยนสภาพข้อมูลให้อยู่ในรูปของสัญลักษณ์ ที่เครื่องคอมพิวเตอร์สามารถคำนวณและประมวลผลได้ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป เพื่องานวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ 2 แนวทางร่วมกัน คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ และหาถ้อยย่อละ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประชากร ทิศนคติต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าว คุณภาพ/ความน่าเชื่อถือของรายการข่าว ระยะเวลาที่นำเสนอรายการข่าว ความชอบในการรับชมรายการข่าว ความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และสัญญาณเสียง (ช่อง 9)

2. สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics) โดยใช้วิธีการทดสอบทางสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยมุ่งทดสอบค่าสถิติที่กำหนดได้จากกลุ่มตัวอย่าง ว่าเกิดขึ้นจริงจากกลุ่มตัวอย่างหรือไม่หรือเกิดขึ้นโดยความบังเอิญตามโอกาส

ในการทดสอบสมมติฐานหาความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติ T-test, F-test ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ = 0.05 และหาความสัมพันธ์ โดยวิธีหาค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlations Coefficient) (r) เพื่อวิเคราะห์ระดับและทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษา ที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ = 0.001 โดยมีเกณฑ์กำหนด คือ

0.01 ถึง 0.30	ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และในทิศทางบวก
0.31 ถึง 0.70	ความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และในทิศทางบวก
0.71 ถึง 1.00	ความสัมพันธ์ในระดับสูง และในทิศทางบวก
-0.01 ถึง -0.30	ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และในทิศทางลบ
-0.31 ถึง -0.70	ความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และในทิศทางลบ
-0.71 ถึง -1.00	ความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และในทิศทางลบ

00 ไม่มีความสัมพันธ์

ในส่วนที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เน้นความคิดเห็นอื่นๆ ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จะนำมาใช้เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ให้มีความละเอียดมากขึ้น

4.9 ข้อจำกัดของการวิจัย

1. เป็นข้อจำกัดในการเลือกตัวอย่างประชากร ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประชากรทั้งหมด ที่มีโอกาสรับชมอยู่ทั่วประเทศเท่านั้น ฉะนั้น ผลที่ออกมาจึงเป็นเพียงความเห็นของกลุ่มที่ถูกกำหนดเป็นตัวอย่าง มิใช่ความคิดเห็นของประชากรทั้งหมด จึงแน่นอนว่า ข้อมูลที่ได้มานั้นเป็นเพียงด้านหนึ่ง ยังไม่สามารถนำไปใช้วัดความครอบคลุมกลุ่มประชากรโดยรวมได้ ทั้งนี้ เกิดจากข้อจำกัดทางด้านงบประมาณ และเวลาที่ผู้วิจัยมีจำกัด

2. เป็นข้อจำกัดเกี่ยวกับความครบถ้วนของแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามจากกลุ่มอาจารย์มาได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ สืบเนื่องมาจากอาจารย์ของสถาบันฯ ค่อนข้างมีภารกิจมาก ทั้งในกระบวนการสอนภาคปกติและภาคพิเศษ (ซึ่งบางคณะมีการสอนในสัปดาห์ภาคด้วย) รวมถึงการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางด้านการวิจัย หรือการบรรยายพิเศษให้ภาครัฐและภาคเอกชนอยู่เสมอ ทำให้ข้อมูลด้านอาจารย์ยังไม่ครอบคลุมเพียงพอ และผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วน ได้ตอบแบบสอบถามไม่ครบข้อที่กำหนดไว้ ทำให้จำนวนผู้ตอบและคำตอบในแต่ละด้านที่คอมพิวเตอร์นำไปประมวลผลไม่เท่ากัน

บทที่ 5

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง " ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.ช่อง 9 ศึกษากรณีนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ " ผู้วิจัยจะเสนอผลการวิจัยโดยการแบ่งออกเป็น 6 ส่วน คือ การนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม การนำเสนอข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม การนำเสนอข้อมูลความชอบในการรับชมรายการข่าว และความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 การนำเสนอข้อมูลระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกรายมิติ การนำเสนอความคิดเห็นโดยทั่วไปในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 และการนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

5.1 แนวทางการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ช่วงแรกเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ความชอบในการรับชมรายการข่าวและความชัดเจนในการรับสัญญาณ ระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกพิจารณา รายมิติ 3 ด้าน และการเสนอแนะความคิดเห็นโดยทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการ แยกแยะความถี่ และหาค่าร้อยละ โดยที่การวิเคราะห์ทางสถิติตัวแปรระดับทัศนคติ (โดยรวม) แบ่งช่วงคะแนน ดังนี้

คะแนน	107-140	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน	71-106	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน	35- 70	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ไม่ดี

การวิเคราะห์ทางสถิติตัวแปรระดับทัศนคติ มิติด้านรูปแบบการนำเสนอรายการ
ข่าวภาคค่ำ แบ่งช่วงคะแนนดังนี้

คะแนน	44-56	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน	29-43	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน	14-28	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ไม่ดี

การวิเคราะห์ทางสถิติตัวแปรระดับทัศนคติ มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือใน
เนื้อหาสาระ แบ่งช่วงคะแนนดังนี้

คะแนน	56-72	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ดี
คะแนน	37-55	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ปานกลาง
คะแนน	18-36	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ไม่ดี

การวิเคราะห์ทางสถิติตัวแปรระดับทัศนคติ มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ แบ่ง
ช่วงคะแนนดังนี้

คะแนน	9-12	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ดี (เหมาะสม)
คะแนน	6-8	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ปานกลาง (เห็นด้วย)
คะแนน	3-5	หมายความว่า	มีทัศนคติอยู่ในระดับ	ไม่ดี (ไม่เหมาะสม)

ส่วนการนำเสนอผลการทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ ได้ใช้สถิติวิเคราะห์ ดังนี้

- ใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม แบบทีเทสต์ (T-test) ทั้งด้านระดับทัศนคติโดยรวม และแยกพิจารณาเปรียบเทียบระดับทัศนคติในแต่ละมิติ (สมมติฐานที่ 1 และ 2)
- ใช้สถิติทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม แบบเอฟเทสต์ (F-test) ทั้งด้านทัศนคติโดยรวม และพิจารณาเปรียบเทียบระดับทัศนคติในแต่ละมิติ และพิจารณาค่าเฉลี่ยภายในระหว่างกลุ่มภายหลังการทดสอบความแปรปรวน โดยวิธี Scheffe (สมมติฐานที่ 3 .4 และ 5)
- ใช้สถิติทดสอบหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlations Coefficient) โดยพิจารณาจากระดับทัศนคติ (โดยรวม) (สมมติฐานที่ 6 และ 7)

5.2 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ของนักศึกษา และอาจารย์สถาบัน-
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ จำนวน 569 ราย ปรากฏลักษณะของข้อมูลด้านปัจจัยอิทธิพล ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงโดยมีจำนวน 293 ราย หรือ คิดเป็นร้อยละ
51.5 เพศชายมีจำนวน 276 ราย คิดเป็น ร้อยละ 48.5

อายุของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เกาะกลุ่มที่อายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 29.3
อายุระหว่าง 20-25 ปี ร้อยละ 27.1 และอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 24.1 ตามลำดับ
รองลงมา คือ อายุระหว่าง 41-19 ปี ร้อยละ 12.5 และน้อยที่สุด อายุ 50 ปี ขึ้นไปร้อยละ
7.0

ส่วนในเรื่องของการศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาระดับปริญญาตรีจะมีจำนวน
มากที่สุด ร้อยละ 82.6 รองลงมา สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 16.2 และไม่ได้ระบุระดับ
การศึกษา ร้อยละ 1.2 และกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักศึกษามีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ
87.5 ส่วนอาจารย์ ร้อยละ 12.5

สำหรับรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนมากที่สุด จะมีรายได้ระหว่าง 5.001-
10.000 บาท ร้อยละ 28.6 รองลงมา จะมีรายได้อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน คือ ระหว่าง
10.001 - 15.000 บาท ร้อยละ 20.6 รายได้สูงกว่า 20.000 บาท ร้อยละ 19.5
และรายได้ต่ำกว่า 5.000 บาท ร้อยละ 17.6 ส่วนจำนวนน้อยที่สุด จะมีรายได้ระหว่าง
15.001 - 20.000 บาท ร้อยละ 9.0 โดยไม่ได้ระบุระดับรายได้ร้อยละ 4.7

ในเรื่องของอาชีพกลุ่มตัวอย่าง สามารถแบ่งออกได้ 3 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน โดย
จำนวนมากที่สุด คือ กลุ่มข้าราชการ ร้อยละ 34.8 กลุ่มรองลงมาคือ กลุ่มนักศึกษา ร้อยละ
26.2 กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 16.2 กลุ่มลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน ร้อยละ
15.6 ตามลำดับ และกลุ่มน้อยที่สุด คือ กลุ่มประกอบอาชีพส่วนตัว ร้อยละ 4.0 กลุ่ม
นักบริหารภาคเอกชน ร้อยละ 1.6 กลุ่มประกอบอาชีพอื่นๆ (อิสระ) ร้อยละ 1.1 ตามลำดับ
โดยไม่ได้ระบุถึงสถานะอาชีพ ร้อยละ 0.5

สำหรับสถานภาพการสมรส กลุ่มตัวอย่างอยู่ในสถานภาพโสด มากที่สุด ร้อยละ 66.4 รองลงมาคือ สมรสอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 29.7 น้อยที่สุดคือ สมรส(แยกกันอยู่) ร้อยละ 1.9 และหย่าร้าง ร้อยละ 1.2 ตามลำดับ โดยไม่ได้ระบุสถานภาพ ร้อยละ 0.7 นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่าง นับถือศาสนาพุทธมากที่สุด ร้อยละ 95.8 รองลงมาคือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 3.0 และ ศาสนาอิสลาม ร้อยละ 1.2 (ตารางที่ 5.1)

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนร้อยละข้อมูลพื้นฐานของนักศึกษาและอาจารย์

1.เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	276	48.5
หญิง	<u>293</u>	<u>51.0</u>
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>
2.อายุ	จำนวน	ร้อยละ
20-25 ปี	154	27.1
26-30 ปี	137	24.1
31-40 ปี	167	29.3
41-49 ปี	71	12.5
50 ปี ขึ้นไป	<u>40</u>	<u>7.0</u>
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>
3.ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	470	82.6
สูงกว่าปริญญาตรี	92	16.2
ไม่ระบุ	<u>7</u>	<u>1.2</u>
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

4.สถานภาพของบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
นักศึกษา	500	87.5
อาจารย์	69	12.5
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

5.รายได้ทางการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	100	17.6
5,001 -10,000 บาท	163	28.6
10,001-15,000 บาท	117	20.6
15,001-20,000 บาท	51	9.0
สูงกว่า 20,000 บาท	111	19.5
ไม่ระบุ	27	4.7
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

6.อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ	198	34.8
พนักงานรัฐสาหกิจ	92	16.2
นักบริหารภาคเอกชน	9	1.6
ลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน	89	15.6
อาชีพส่วนตัว	23	4.0
นักศึกษา	149	26.2
อาชีพอื่นๆ	6	1.1
ไม่ระบุ	3	0.5
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

7.สถานภาพการสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	378	66.4
สมรส(อยู่ด้วยกัน)	169	29.7
สมรส(แยกกันอยู่)	11	1.9
หย่าร้าง	7	1.2
ไม่ระบุ	4	0.7
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

8.ศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธ	545	95.8
คริสต์	17	3.0
อิสลาม	7	1.2
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

5.3 ความชอบในการรับชมรายการข่าว และความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-ศาสตร์ ในเรื่องความชอบในการรับชมรายการข่าว และความชัดเจนในการรับสัญญาณของ ช่อง 9 พบว่า

ความชอบในการรับชมรายการข่าวของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ส่วนใหญ่มีความชอบอยู่ในระดับมาก จำนวน 218 ราย ร้อยละ 38.3 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 173 ราย ร้อยละ 30.4 และระดับมากที่สุด จำนวน 106 ราย ร้อยละ 18.6 และมีความชอบอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด จำนวน 44 ราย ร้อยละ 7.7 และ จำนวน 16 ราย ร้อยละ 2.8 ตามลำดับ โดยไม่ระบุ จำนวน 12 ราย ร้อยละ 2.1 (ตารางที่ 5.2)

ตารางที่ 5.2 แสดงจำนวนร้อยละ ระดับความชอบในการรับชมรายการข่าว ของช่อง 9 (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์

ระดับความชอบ	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	106	18.6
มาก	218	38.3
ปานกลาง	173	30.4
น้อย	44	7.7
น้อยที่สุด	16	2.8
ไม่ระบุ	<u>12</u>	<u>2.1</u>
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

สำหรับความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 แบ่งเป็น 2 ด้าน คือความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียง พบว่า

ด้านความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่มีความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ อยู่ในระดับมาก จำนวน 202 ราย ร้อยละ 35.5 รองลงมา คือระดับปานกลาง จำนวน 165 ราย ร้อยละ 29.0 อยู่ในระดับน้อย จำนวน 84 ราย ร้อยละ 14.8 ตามลำดับ และความชัดเจนอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 66 ราย ร้อยละ 11.6 และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 48 ราย ร้อยละ 8.4 โดยไม่ได้ระบุ จำนวน 4 ราย ร้อยละ 0.7 (ตารางที่ 5.3)

ส่วนความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่มีความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียง อยู่ในระดับมาก จำนวน 247 ราย ร้อยละ 43.4 รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 161 ราย ร้อยละ 28.3 ระดับมากที่สุด จำนวน 79 ราย ร้อยละ 13.9 ตามลำดับ มีความชัดเจนอยู่ในระดับน้อย จำนวน 56 ราย ร้อยละ 9.8 ระดับน้อยที่สุด จำนวน 22 ราย ร้อยละ 3.9 โดยไม่ระบุ จำนวน 4 ราย ร้อยละ 0.7 (ตารางที่ 5.3)

ตารางที่ 5.3 แสดงจำนวนร้อยละ ระดับความชัดเจนในการรับรู้คุณภาพและความชัดเจนในการรับรู้ความเสี่ยง

1. ความชัดเจนในการรับรู้คุณภาพของช่อง 9

ระดับความชัดเจน	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	66	11.6
มาก	202	35.5
ปานกลาง	165	29.0
น้อย	84	14.8
น้อยที่สุด	48	8.4
ไม่ระบุ	4	0.7
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

2. ความชัดเจนในการรับรู้ความเสี่ยงของช่อง 9

ระดับความชัดเจน	จำนวน	ร้อยละ
มากที่สุด	79	13.9
มาก	247	43.4
ปานกลาง	161	28.3
น้อย	56	9.8
น้อยที่สุด	22	3.9
ไม่ระบุ	4	0.7
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

5.4 ข้อมูลระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกรายมิติ

จากการรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับระดับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบัน-
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 พบว่า

ระดับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ (โดยรวม) ส่วนใหญ่ อยู่ในระดับปานกลาง
จำนวน 385 ราย ร้อยละ 88.1 รองลงมา อยู่ในระดับไม่ดี จำนวน 43 ราย ร้อยละ
9.8 และยอมรับว่า อยู่ในระดับดี จำนวนเพียง 9 ราย ร้อยละ 2.1 เท่านั้น

จากตารางเดียวกัน เมื่อพิจารณาถึงระดับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ โดย
แยกในแต่ละมิติแล้วพบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของ 9 ส่วนใหญ่มี
ทัศนคติอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 454 ราย ร้อยละ 91.0 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ระดับ
ไม่ดี จำนวน 37 ราย ร้อยละ 7.4 และทัศนคติอยู่ระดับดีจำนวนเพียง 8 ราย ร้อยละ 1.6

ส่วนมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสาระ ในการนำเสนอรายการ
ข่าวภาคค่ำของ 9 พบว่า นักศึกษาและอาจารย์ ส่วนใหญ่ยังมีทัศนคติในระดับปานกลาง จำนวน
410 ราย ร้อยละ 87.6 รองลงมา ทัศนคติอยู่ระดับไม่ดี จำนวน 31 ราย ร้อยละ 6.6
และมีทัศนคติอยู่ระดับดี จำนวน 27 ราย ร้อยละ 5.8

สำหรับมิติสุดท้าย คือ มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของ
ช่อง 9 พบว่า มีความแตกต่างจากทั้งระดับทัศนคติโดยรวมและระดับทัศนคติในแต่ละมิติทั้ง 3
ด้าน นั่นคือ นักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ มีทัศนคติอยู่ระดับไม่ดี จำนวน 346 ราย ร้อยละ
64.8 รองลงมา มีทัศนคติอยู่ระดับปานกลาง จำนวน 178 ราย ร้อยละ 33.3 และ
สุดท้ายมีทัศนคติอยู่ระดับดี จำนวน 10 ราย ร้อยละ 1.9 (ตารางที่ 5.4)

ตารางที่ 5.4 แสดงจำนวนร้อยละ ระดับทัศนคติ (โดยรวม) และแยกรายมิติ ของนักศึกษาและอาจารย์

	ระดับทัศนคติ			
	ดี จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน(ร้อยละ)	ไม่ดี จำนวน(ร้อยละ)	รวม จำนวน(ร้อยละ)
ทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ ในการรับชมรายการข่าว ภาคค่ำของช่อง 9 (โดยรวม)	9(2.1)	385(88.1)	43(9.8)	437(100)
- มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ รายการข่าวภาคค่ำของช่อง9	8(1.6)	454(91.0)	37(7.4)	499(100)
- มิติด้านคุณภาพและความน่า เชื่อถือ ของเนื้อหาสาระ ในการนำเสนอรายการข่าว ภาคค่ำของช่อง 9	27(5.8)	410(87.6)	31(6.6)	468(100)
- มิติด้านระยะเวลาในการ นำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9	10(1.9)	178(33.3)	346(64.8)	534(100)

5.5 ความคิดเห็นโดยทั่วไปในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

จากการสอบถามความคิดเห็นโดยทั่วไป ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีต่อการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในปัจจุบันพบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีความคิดเห็นว่า มีความเหมาะสมดีแล้ว จำนวน 123 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 ส่วนประเด็นเห็นควรปรับปรุง รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงในด้านรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำเป็นอันดับแรก จำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.2 รองลงมาคือควรปรับปรุงในเรื่องคุณภาพของผู้ประกาศข่าว จำนวน 83 ราย ร้อยละ 14.6 ระยะเวลาในการออกอากาศ จำนวน 63 ราย ร้อยละ 11.1 การนำเสนอข่าวที่ถูกต้องและทันสมัยสถานการณ์เสมอ จำนวน 55 ราย ร้อยละ 9.7 และควรปรับปรุงในเนื้อหาสาระและความน่าเชื่อถือของข่าว จำนวน 47 ราย ร้อยละ 8.3

ส่วนจรรยาบรรณความรับผิดชอบในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ เห็นควรปรับปรุงจำนวน 24 ราย ร้อยละ 4.2 และสิ่งที่นักศึกษาและอาจารย์ มีความเห็นควรปรับปรุงน้อยที่สุด คือ การใช้ภาษาในการรายงานข่าว ซึ่งมีจำนวน 8 ราย ร้อยละ 1.4 โดยไม่มีความคิดเห็น จำนวน 11 ราย ร้อยละ 1.9 และไม่ระบุ จำนวน 23 ราย ร้อยละ 4.0 (ตารางที่ 5.5)

ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนร้อยละ ความคิดเห็นโดยทั่วไป ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ
ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เหมาะสมดีแล้ว	123	21.6
ระยะเวลาในการออกอากาศ	63	11.1
รูปแบบการนำเสนอ	132	23.2
คุณภาพของผู้ประกาศ	83	14.6
เนื้อหาสาระและความเชื่อถือของข้อมูล	47	8.3
ภาษาที่ใช้ในการรายงานข่าว	8	1.4
จรรยาบรรณในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ	24	4.2
การเสนอข่าวที่ถูกต้องและทันสถานการณ์	55	9.7
ไม่มีความคิดเห็น	11	1.9
ไม่ระบุ	<u>23</u>	<u>4.0</u>
<u>รวม</u>	<u>569</u>	<u>100.0</u>

5.6 ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ทักษะต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.6 แสดงระดับทัศนคติ(โดยรวม)ของนักศึกษาและอาจารย์

กลุ่ม	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
นักศึกษา	395	93.1215	11.647		
อาจารย์	41	94.2927	6.860	0.63	0.529
รวม	436				

จากตารางที่ 5.6 ตารางเปรียบเทียบระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อแยกการเปรียบเทียบระดับทัศนคติ เป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือในเนื้อหาของรายการข่าว ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติในการรับชม ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.7)

สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ปรากฏว่า มีทัศนคติในการรับชมรายการข่าว แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.7) เป็นไปตามสมมติฐาน (โดยรวม) ที่ตั้งไว้

ตารางที่ 5.7 แสดงระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ) ของนักศึกษาและอาจารย์

1. มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

กลุ่ม	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
นักศึกษา	447	37.8389	4.637		
อาจารย์	51	38.3137	2.936	0.71	0.475
รวม	498				

2. มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในด้านเนื้อหาสาระ รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

กลุ่ม	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
นักศึกษา	421	46.8599	6.889		
อาจารย์	46	47.4783	4.501	0.59	0.552
รวม	467				

3. มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

กลุ่ม	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
นักศึกษา	475	8.4926	1.392		
อาจารย์	58	8.1034	1.334	-2.02	0.044
รวม	533				

สมมุติฐานที่ 2 ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.8 แสดงระดับทักษะคิด(โดยรวม)ของนักศึกษาและอาจารย์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง

เพศ	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
ชาย	221	92.3348	12.159		
หญิง	215	94.1535	10.309	-1.68	0.093
รวม	436				

จากตารางที่ 5.8 แสดงตารางเปรียบเทียบระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

และเมื่อแยกการเปรียบเทียบระดับทัศนคติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง เป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า

มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือฯ นักศึกษาและอาจารย์ ทั้งเพศชายและเพศหญิงมีระดับทัศนคติ ไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 นักศึกษาและอาจารย์ ทั้งเพศชายและหญิง มีระดับทัศนคติในการรับชม เป็นไปตามสมมติฐานคือ แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.9)

ตารางที่ 5.9 แสดงระดับทัศนคติ(แยกรายมิติ) ของนักศึกษาและอาจารย์ เปรียบเทียบระหว่างเพศชายและเพศหญิง

1. มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

เพศ	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T Value	2-tail Prob.
ชาย	246	37.8049	4.825		
หญิง	252	37.9683	4.149	0.41	0.685
รวม	498				

2. มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือด้านเนื้อหาสาระของรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9

เพศ	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T	2-tail
				Value	Prob.
ชาย	233	46.4249	7.122		
หญิง	234	47.4145	6.208	-1.60	0.110
รวม	467				

3. มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

เพศ	จำนวน(คน)	Mean	S.D.	T	2-tail
				Value	Prob.
ชาย	262	8.2901	1.425		
หญิง	271	8.6052	1.340	-2.63	0.009
รวม	533				

สมมุติฐานที่ 3 ทักษะติดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.10 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	721.4431	180.3608	1.4076	0.2305
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	432	55353.9115	128.1341		
รวม	436	56075.3547			

จากตารางที่ 5.10 การทดสอบความแตกต่าง ของระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ระหว่างกลุ่มอายุ พบว่านักศึกษาและอาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อแยกการเปรียบเทียบระดับสถิติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ระหว่างกลุ่มอายุเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า

มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าว และมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระฯ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.11) ไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอฯ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.11) เป็นไปตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

ตารางที่ 5.11 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับทัศนคติ(แยกรายมิติ)ที่มีอายุต่างกัน

1. มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio.	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	115.9988	28.9997	1.4416	0.2191
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	494	9937.5443	20.1165		
รวม	498	10053.5431			

2. มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระของรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	133.8196	33.4549	0.7404	0.5648
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	463	20921.6227	45.1871		
รวม	467	21055.4423			

3. มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio.	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	32.7523	8.1881	4.3264	0.0019
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	529	1001.1728	1.8926		
รวม	533	1033.9251			

สมมติฐานที่ 4 ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.12 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6	1770.0356	295.0059	2.3499	0.0303
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	429	53850.5676	125.5375		
รวม	435				

จากตารางที่ 5.12 การทดสอบความแตกต่างของระดับทัศนคติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยภายในกลุ่ม ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีต่อทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 พบว่า กลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยภายในกลุ่มสูงที่สุด คือ กลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มข้าราชการโดยมีค่าเฉลี่ย 95.4462 และ 95.1419 ตามลำดับ รองลงมา คือ กลุ่มอาชีพอื่นๆ (ไม่ระบุ) ค่าเฉลี่ย 94.0000 กลุ่มนักบริหารภาคเอกชน ค่าเฉลี่ย 92.0000 และ กลุ่มอาชีพส่วนตัวและกลุ่มนักศึกษาโดยมีค่าเฉลี่ย 91.6818 และ 91.5667 ตามลำดับ สำหรับกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กลุ่มลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน โดยมีค่าเฉลี่ย 90.5072 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 93.2317 (ตารางที่ 5.13)

ตารางที่ 5.13 แสดงค่าเฉลี่ยภายในกลุ่ม ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ

กลุ่มอาชีพ	จำนวน(คน)	Mean	S.D.
ข้าราชการ	148	95.1419	11.6192
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	95.4462	10.4852
นักบริหารภาคเอกชน	7	92.0000	10.8474
ลูกจ้างในบริษัท ห้างร้านและโรงงาน	69	90.5072	10.1091
อาชีพส่วนตัว	22	91.6818	11.0556
นักศึกษา	120	91.5667	11.8128
อื่นๆ(ไม่ระบุ)	5	94.0000	6.0415
รวม	436	93.2317	11.3082

และเมื่อแยกการเปรียบเทียบระดับทัศนคติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ เป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า

มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าว นักศึกษาและอาจารย์ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.14) ส่วนมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาของรายการข่าว นักศึกษาและอาจารย์ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.14) ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทัศนคติ (โดยรวม) ที่ได้ตั้งไว้

สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าว นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.14)

ตารางที่ 5.14 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนระดับทัศนคติ (แยกรายมิติ) ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มอาชีพ

1. มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6	258.2810	43.0468	2.1644	0.0452
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	490	9745.2321	19.8882		
รวม	496	10003.5131			

2. มิติต้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระของรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6	536.5295	92.7549	2.0967	0.0524
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	459	20305.5327	44.2386		
รวม	465	20862.0622			

3. มิติต้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	6	39.5202	6.5867	3.4993	0.0021
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	525	988.2091	1.8823		
รวม	531	1027.7293			

สมมติฐานที่ 5 ทักษะต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน แตกต่างกัน

ตารางที่ 5.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้แตกต่างกัน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	494.3496	123.5874	0.9560	0.3415
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	413	53388.0332	129.2688		
รวม	417	53882.3828			

จากตารางที่ 5.15 การทดสอบความแตกต่างของระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ระหว่างผู้ที่มีรายได้ต่างกัน พบว่าทั้งกลุ่มนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาการเปรียบเทียบระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มรายได้เป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า

ทั้ง 3 มิติคือ มิติด้านรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวฯ มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาของรายการข่าวฯ และมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวฯ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 (ตารางที่ 5.16) ซึ่งมีความสอดคล้องกับระดับทัศนคติ(โดยรวม) ตามสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้

ตารางที่ 5.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน ระดับทัศนคติ(แยกรายมิติ) ที่มีรายได้ต่างกัน

1. มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	55.2292	13.8073	0.6797	0.6063
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	474	9629.1675	20.3147		
รวม	478	9684.3967			

2. มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระของรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	230.1860	57.5465	1.2862	0.2745
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	441	19730.6593	44.7407		
รวม	445	19960.8453			

3. มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F Ratio	F Prob.
ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม	4	11.7129	2.9282	1.4984	0.2014
ความแตกต่างภายในกลุ่ม	505	986.9224	1.9543		
รวม	509	998.6353			

สมมติฐานที่ 6 ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

ตารางที่ 5.17 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่าง ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 (โดยรวม) กับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์

Correlations	ทัศนคติ(โดยรวม)
ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 (โดยรวม)	0.2079**
จำนวน 436 ราย	2-tailed Signif. : ** = 0.001

จากตารางที่ 5.17 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 (โดยรวม) กับระดับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ พบว่าความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ(โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ อยู่ในระดับต่ำและในทิศทางปฏิฐาน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

และเมื่อแยกพิจารณา เพื่อทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 กับทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ พบว่า ทั้งความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 มีความสัมพันธ์ต่อทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 อยู่ในระดับต่ำและในทิศทางปฏิฐานเช่นเดียวกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.001 ทั้งสองด้าน (ตารางที่ 5.18)

ตารางที่ 5.18 แสดงค่าความสัมพันธ์(แยกพิจารณา) ระหว่างความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียง กับทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์

Correlations			ทัศนคติ(โดยรวม)
ด้านความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ			0.1933**
ด้านความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียง			0.1984**
จำนวน	431	ราย	2-tailed Signif. : ** = 0.001

สมมติฐานที่ 7 ความชอบในการรับชมรายการข่าว ของนักศึกษาและอาจารย์ จะมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

ตารางที่ 5.19 แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างความชอบในการรับชมรายการข่าว ของนักศึกษาและอาจารย์ กับทัศนคติ(โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ 9

Correlations		ทัศนคติ (โดยรวม)
ความชอบในการรับชมรายการข่าว		0.3369**
จำนวน	431 ราย	2-tailed Signif. : ** = 0.001

จากตารางที่ 5.19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความชอบในการรับชมรายการข่าวของนักศึกษาและอาจารย์ กับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 พบว่า ความชอบในการรับชมรายการข่าวของนักศึกษาและอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 อยู่ในระดับปานกลางและในทิศทางบวก โดยมีความสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.001 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

การคำนึงถึงบทบาทภาระหน้าที่แห่งความเป็นสื่อมวลชนของรัฐ ทำให้การนำเสนอข้อมูลข่าวสารของสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 จึงต้องมีความชัดเจน ตรงไปตรงมา มีความน่าเชื่อถือ เพราะหัวใจ เกียรติภูมิ ศักดิ์ศรี ด้านงานสื่อสารมวลชนของรัฐนั้น ก็คือ“ข่าว” การทำหน้าที่จึงควรมีเป้าหมายมุ่งหวังว่า ท้าย่างไรจึงจะทำให้ข้อมูลข่าวสารที่ออกไปเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ตามวัตถุประสงค์หลักในการก่อตั้ง อ.ส.ม.ท. (ฉวล์ยัศศักดิ์ สุชะวรรณ, 2535:22)

การวิจัยเรื่อง " ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9): ศึกษากรณีนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์" เป็นการวิจัยเกี่ยวกับผู้รับชมกลุ่มหนึ่งของช่อง 9 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงระดับทัศนคติ และปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. (ช่อง 9) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ ในการตัดสินใจรับชมรายการข่าว และความชอบในการรับชมรายการข่าว (ช่อง 9) โดยจะนำผลการศึกษาที่ได้มากำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ให้มีคุณภาพและมีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มประชาชน ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการทำหน้าที่สื่อมวลชนของรัฐ

โดยการสุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ กลุ่มอาจารย์ ได้ทำการทดสอบแบบสอบถามไปอย่างทั่วถึงจำนวน 180 ราย โดยขอความร่วมมือจากเลขานุการ คณะของแต่ละคณะในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ซึ่งมีผู้ตอบและคืนแบบสอบถามรวม 69 ราย ส่วน กลุ่มนักศึกษา ได้ใช้ 2 วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม คือ แบบเจาะจง (Purposive Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยตรวจสอบเวลาเรียนของนักศึกษาทุกคณะ และขอเข้าทำการทดสอบแบบสอบถามเพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างครบตามที่ได้กำหนดไว้ จำนวน 500 ราย รวมผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 569 ราย

แบบสอบถามทั้งหมดมี 4 ส่วน ซึ่งมีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 54 ข้อ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 9 ข้อ ส่วนที่ 2 เป็นการสำรวจสภาพทั่วไปของการรับชมรายการโทรทัศน์ของช่อง 9 โดยรวมจำนวน 9 ข้อ ส่วนที่ 3 เป็นการสำรวจทัศนคติต่อการชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 35 ข้อ แบ่งเป็นทัศนคติต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 14 ข้อ ทัศนคติต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อสาระของการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 18 ข้อ และทัศนคติต่อระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 3 ข้อ ส่วนที่ 4 เป็นการสำรวจความคิดเห็นโดยทั่วไปที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในประเด็นของความเหมาะสมและการปรับปรุงจำนวน 1 ข้อ

หลังจากสร้างแบบสอบถามแล้ว ให้นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไข แล้วจึงนำไปตรวจสอบหาความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามและข้อคำถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาซึ่งมีค่าระดับความเที่ยงที่ 0.87 และวิเคราะห์หาความสอดคล้องภายในของคำถามโดยวิธีการ Pearson Correlations แล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลที่ได้รับมาทั้งหมดนี้ได้นำมาวิเคราะห์ โดยใช้เครื่องมือประมวลผลทางสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ SPSS ในการหาค่าร้อยละ(Percentage) วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย(Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Diviation) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้ค่าสถิติทีเทสต์ (T-test) เอฟเทสต์ (F-test) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlations) ในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.001 ตามลำดับ

6.1 สรุปผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างจำนวน 569 ราย เป็นเพศหญิง 293 ราย และเพศชาย 276 ราย โดยเป็นอาจารย์ 69 ราย นักศึกษา 500 ราย

ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 31-40 ปี และ 20-25 ปี รองลงมา ระหว่าง 26-30 ปี และ 47-49 ปี น้อยที่สุด คือ อายุ 50 ปีขึ้นไป

สำหรับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีมากที่สุด 470 ราย สูงกว่าปริญญาตรี 92 ราย ส่วนรายได้ กลุ่มตัวอย่างอยู่ในช่วง 5,001-10,000 บาท มากที่สุด และน้อยที่สุด คือ กลุ่มระหว่าง 15,001-20,000 บาท

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพข้าราชการและเป็นนักศึกษา รองลงมาคือ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างในบริษัทฯ และประกอบอาชีพส่วนตัว น้อยที่สุดคือ นักบริหารภาคเอกชน และประกอบอาชีพอื่นๆ

ส่วนที่ 2 ความชอบในการรับชมรายการข่าวและความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และเสียงของช่อง 9

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบชมรายการข่าวของช่อง 9 อยู่ในระดับมาก จำนวน 218 ราย รองลงมา อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 173 ราย อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 106 ราย และอยู่ในระดับน้อย 44 ราย น้อยที่สุด 16 ราย

ส่วนในเรื่องของความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 แบ่งเป็นการรับสัญญาณภาพ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับสัญญาณภาพอยู่ในระดับชัดเจนมาก จำนวน 202 ราย อยู่ในระดับปานกลาง 165 ราย อยู่ในระดับน้อย 84 ราย ระดับมากที่สุด จำนวน 66 ราย และระดับน้อยที่สุด 48 ราย ตามลำดับ สำหรับการรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 ส่วนใหญ่ยังคงรับสัญญาณอยู่ในระดับชัดเจนมากจำนวน 247 ราย อยู่ในระดับปานกลาง 161 ราย ระดับมากที่สุด 79 ราย ระดับน้อยจำนวน 56 ราย และระดับน้อยที่สุด 22 ราย

ส่วนที่ 3 ทักษะดีของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 (โดยรวม และแบ่งแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน)

กล่าวถึงทักษะดี(โดยรวม)ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทักษะดีอยู่ในระดับ "ปานกลาง" จำนวน 385 ราย รองลงมาอยู่ในระดับ "ไม่ดี" จำนวน 43 ราย อยู่ในระดับ "ดี" จำนวน 9 ราย และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน

พบว่า มีมิติด้านรูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 454 ราย รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี จำนวน 37 ราย และมีทัศนคติอยู่ในระดับดี จำนวน 8 ราย

มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสาระฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ยังคงมีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 410 ราย รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี จำนวน 31 ราย และ มีทัศนคติอยู่ในระดับดี จำนวน 27 ราย เช่นเดียวกัน

สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความแตกต่างไปจากทัศนคติโดยรวม และทัศนคติรายมิติทั้ง 3 ด้าน คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีทัศนคติอยู่ในระดับไม่ดี จำนวนถึง 346 ราย รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 178 ราย และมีทัศนคติอยู่ในระดับดี จำนวน 10 ราย

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นโดยทั่วไปต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความเหมาะสมดีแล้ว จำนวน 123 ราย ส่วนประเด็นการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุงในเรื่องรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นอันดับแรก จำนวน 132 ราย รองลงมา ควรปรับปรุงคุณภาพของผู้ประกาศ จำนวน 83 ราย ระยะเวลาในการนำเสนอ จำนวน 63 ราย การนำเสนอข่าวที่ถูกต้อง/ทันสถานการณ์ จำนวน 55 ราย และการปรับปรุงเนื้อหาสาระและความน่าเชื่อถือในการนำเสนอ จำนวน 47 ราย ตามลำดับ

6.2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1

ทัศนคติ (โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน แล้ว พบว่า

มิติด้านรูปแบบการนำเสนอและมิติด้านความเชื่อถือในคุณภาพและเนื้อหาสาระ ของรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติ ไม่แตกต่างกันทั้ง 2 ด้าน ส่วนมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าว พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์มีทัศนคติแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 2

นักศึกษาและอาจารย์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติ(โดยรวม) ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน แล้วพบว่า

มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือในสาระฯ นักศึกษาและอาจารย์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน สำหรับมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าว นักศึกษาและอาจารย์ ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3

นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติ (โดยรวม) ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และ มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือฯ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน ส่วนมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการรับชม แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 4

นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติ(โดยรวม) ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ส่วนค่าเฉลี่ยภายในกลุ่ม ที่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอาชีพสูงสุด คือ กลุ่มข้าราชการและกลุ่มพนักงานรัฐวิสาหกิจ รองลงมาได้แก่ กลุ่มอาชีพอื่นๆ (ไม่ระบุ) กลุ่มนักบริหารภาคเอกชน กลุ่มประกอบอาชีพส่วนตัวและกลุ่มนักศึกษา ตามลำดับ ส่วนกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ กลุ่มลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน โดยทุกกลุ่มมีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อแยกพิจารณาระดับทัศนคติเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในมิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แตกต่างกัน มีเพียงมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือฯ ด้านเดียวที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกันมีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5

นักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติ(โดยรวม) ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

และเมื่อแยกพิจารณาทัศนคติเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติทั้ง 3 ด้านคือ มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ มิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระ และมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกันมีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 ไม่สอดคล้องตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 6

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ความชัดเจนในการรับสัญญาณ(โดยรวม) คือความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียง ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์กันที่สถิติ (โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ที่ 0.2079

และเมื่อแยกพิจารณาถึงความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ และความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 แล้ว พบว่า ทั้ง 2 ด้านมีความสัมพันธ์กับทัศนคติ(โดยรวม)ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เช่นเดียวกัน และอยู่ในระดับใกล้เคียงกันโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ ที่ 0.1933 และ 0.1984 ตามลำดับ ทั้งนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียง กับทัศนคติ(โดยรวม) อยู่ในระดับต่ำและในทิศทางบวก

สมมติฐานที่ 7

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่า ความชอบในการรับชมรายการข่าว ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ(โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ 0.3396 ซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง และในทิศทางบวก

6.3 การอภิปรายผลการศึกษา

ประเด็นต่าง ๆ ของผลการวิจัย จะนำมาอภิปราย ดังนี้

ส่วนที่ 1 ทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

กลุ่มตัวอย่าง มีทัศนคติ (โดยรวม) ต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 อยู่ในระดับ "ปานกลาง" มากที่สุด รองลงมา กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติ(โดยรวม) อยู่ในระดับ "ไม่ดี" ในขณะที่มีทัศนคติ(โดยรวม) อยู่ในระดับ "ดี" น้อยที่สุดคือร้อยละ 88.1 ร้อยละ 9.8 และ 2.1 ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในปัจจุบันช่องทางการรับรู้ข่าวสารของสังคมไทย โดยเฉพาะสังคม

เมืองซึ่งมีการเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลาและต่อเนื่องจากหลายๆ ช่องทาง ทำให้กลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสารได้อย่างกว้างขวาง โดยไม่ได้เจาะจง หรือนั้นแหล่งใดแหล่งหนึ่งเป็นพิเศษ ในขณะที่เดียวกันความหลากหลายจากแหล่งข้อมูลข่าวสารนี้เองทำให้เกิดการเปรียบเทียบในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นความน่าเชื่อถือ การนำเสนอการสรุป หรือการวิเคราะห์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล พรหมกบุตร (2537) ซึ่งพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชน ที่ประชาชนจำนวนมากที่สุดได้รับประโยชน์จากการติดตามข่าวสารข้อมูลประจำวัน รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์และวิทยุ แต่มองทางด้านอัตรประโยชน์แล้วพบว่า โทรทัศน์กลับถูกนำมาตอบสนองของความบันเทิง หรือ การพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนพอๆ กับการใช้ติดตามรายงานข่าวความเคลื่อนไหว

และเมื่อแยกการพิจารณาออกเป็นรายมิติทั้ง 3 ด้านแล้ว มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสาระในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มิทัศนคติอยู่ในระดับปานกลาง คือร้อยละ 51.1 อาจเป็นเพราะปัจจุบันรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ ทางโทรทัศน์ในประเทศไทยทั้ง 5 ช่อง มีลักษณะคล้ายคลึงกันเกือบจะแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นภาพข่าว หรือเนื้อหาในการรายงานข่าว ทำให้มีความคิดและรู้สึกว่ ไม่ว่าจะเป็นชมจากช่องใดก็ไม่มี ความแตกต่างกัน รูปแบบที่ ทำให้แต่ละช่องมีความแตกต่างได้ชัดมากที่สุด เป็นการนำเสนอข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่วิเคราะห์เจาะลึก แล้วนำเสนอในลักษณะ "สื่อบุพิเศษ" ว่าผลออกมาและมีแง่มุมที่น่าสนใจมากน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตาม กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติทั้ง 2 ด้านในอันดับรองลงมา อยู่ในระดับ "ไม่ดี" มากกว่า ทัศนคติที่ "ดี" โดยมีสัดส่วนที่แตกต่างกันชัดเจนคือ ร้อยละ 7.4 และ 1.6 ตามลำดับ ซึ่งประเด็นที่น่าสนใจมาจากคะแนนเฉลี่ยรายชื่อที่ค่อนข้างไปทางลบ ระบุว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นด้วยที่รูปแบบรายการข่าวภาคค่ำ มีความหลากหลายกว้างเกินไปจนขาดความน่าสนใจ ร้อยละ 68.9 และคิดว่ารายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 น่าเบื่อหน่าย เสียเวลาในการรับชม ร้อยละ 67.1 ผู้ประกาศข่าวบางส่วน ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายในการรับชม ร้อยละ 59.9 และ ร้อยละ 58.7 มีความเห็นว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างจากช่องอื่นๆ ในการรับชม สำหรับมิติคุณภาพและความน่าเชื่อถือฯ มีสัดส่วนที่แตกต่างกันเล็กน้อย

มีทัศนคติอยู่ในระดับ"ปานกลาง" ร้อยละ 87.6 และรองลงมาอยู่ในระดับ"ไม่ดี" ร้อยละ 6.6 และ "ดี" ร้อยละ 5.8 ซึ่งเมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรายชื่อที่ตอบทางลบที่ระบุว่า เห็นด้วยที่มักเลือกชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นช่องสุดท้าย ร้อยละ 51.0 และมีความเห็นว่า รายงานข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มักไม่ค่อยมีความจำเป็นในการนำเสนอข่าว และขาดความน่าสนใจ ร้อยละ 54.3

ส่วนมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่แตกต่างอย่างชัดเจนกับทัศนคติ(โดยรวม)และ 2 มิติแรก คืออยู่ในระดับ "ไม่ดี"มากที่สุด รองลงมามีทัศนคติอยู่ในระดับ"ปานกลาง" ร้อยละ 64.8 และ 33.3 ตามลำดับ และมีทัศนคติอยู่ในระดับ"ดี" น้อยที่สุด เพียงร้อยละ 1.9 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ปัจจุบันการทำอาชีพของบุคคลในสังคมเมืองมีความเร่งรีบ ต้องแข่งขันกับเวลาอยู่อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเดินทาง การตัดสินใจแก้ปัญหาทั้งเรื่องงานหรือเรื่องส่วนตัวในชีวิตประจำวัน หรือด้านอื่นๆ ซึ่งรวมไปถึงการบริโภคข้อมูลข่าวสารด้วย ที่ต้องกระชับ รวดเร็ว และตรงประเด็นมากที่สุด ถึงแม้จะเป็นการนำเสนอข่าว หรือเหตุการณ์ที่กำลังได้รับความสนใจอยู่ในเวลานั้นก็ตาม ซึ่งระยะเวลารายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เสนอตั้งแต่เวลา 19.00-20.45 น.รวมเวลาถึง 1 ชั่วโมง 45 นาที เป็นช่วงเวลาที่นานที่สุดในบรรดาการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง ซึ่งหลังจากการนำเสนอข่าวแล้ว ทุกช่องจะนำเสนอรายการด้านบันเทิงต่อทันทีและจากงานวิจัยของหลายท่าน อาทิ รัชจวน มินประคิษฐ์ (2513) ทศนิยม ยาสมาน (2519)และวรพล ฯ(2537) ได้ชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่า โทรทัศน์ในทัศนะของประชาชนในประเทศไทยถูกนำมาใช้ประโยชน์ทางด้านความบันเทิงเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ และคลายเครียดจากภาระกิจในชีวิตประจำวันมากที่สุด และมากกว่าการติดตามเหตุการณ์ข่าวสารประจำวัน โดยเฉพาะในสังคมเมือง

อย่างไรก็ตาม ช่วงเวลาดังกล่าวถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาที่มีความเหมาะสมมากที่สุดในการติดตามชมรายการข่าวภาคค่ำของ 9 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งตรงกับการงานวิจัยของอนันต์ธนา อังกนันท์ (2517) และทศนิยม ยาสมาน (2519) ซึ่งพบว่า 18.00-21.00 น.เป็นช่วงที่ประชาชนส่วนใหญ่ทั้งในเมืองและต่างจังหวัด ชอบที่ชมรายการต่างๆ ทางโทรทัศน์มาก

ที่สุดอันมีผลทำให้ การนำเสนอรายการในช่วงเวลาดังกล่าว จัดอยู่ในช่วง Prime Time ของทางสถานีโทรทัศน์ ที่มีอัตราค่าตอบแทนในการโฆษณาสูงมากช่วงหนึ่งซึ่งทำให้รายได้ของสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ช่อง 9 ได้รับสูงเพิ่มมากขึ้นด้วย

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นโดยทั่วไปต่อการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

จากงานวิจัยครั้งนี้พบว่า ทิศนคติ เป็นตัวแปรที่สำคัญยิ่งที่มีผลต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 และมีบทบาทมากกว่าตัวแปรอิสระอื่นๆ ในการวิจัยครั้งนี้ จึงน่าที่จะพิจารณาถึงรายละเอียดของความคิดเห็นในด้านต่างๆของการผลิตและการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ด้วย เพื่อพิจารณาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทั้งลักษณะและวิธีการในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ให้มีผลต่อทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างในทางที่ดีขึ้นและยอมรับมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็นควรปรับปรุงที่ได้รับเลือกจากกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด 5 ข้อ

ประเด็นแรก กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ควรปรับปรุง ในเรื่องรูปแบบการนำเสนอมากที่สุด รองลงมา คือคุณภาพและมาตรฐานของผู้ประกาศข่าว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในปัจจุบัน โทรทัศน์ทุกช่องได้พยายามนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของแต่ละช่อง ให้มีความน่าสนใจดึงดูดผู้ชมให้มากที่สุด โดยใช้วิธีการหลากหลาย เช่น การใช้เทคนิคด้านภาพทั้งของจริง และในลักษณะภาพกราฟฟิก การรายงานข่าวให้กระชับ รวดเร็ว และตรงประเด็นมากที่สุด หรือภาพพจน์ของผู้ประกาศข่าว ทั้งในด้านของรูปร่างหน้าตาที่น่าสนใจหรือการอ่านที่ถูกต้อง ชัดเจน ราบรื่นตามหลักการอ่านของภาษาไทย

ประเด็นที่สอง ความคิดในอันดับที่ 3 และอันดับที่ 4 คือ ควรปรับปรุงในเรื่องระยะเวลาในการออกอากาศ และการนำเสนอข่าวที่ถูกต้องและทันสถานการณ์เสมอ อาจเนื่องจากความเร่งรีบในเรื่องเวลาของกลุ่มตัวอย่างที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง ที่มีการแข่งขันสูงทำให้มีผลต้องการความรวดเร็ว กระชับ เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินชีวิตในทุกๆด้านตามไปด้วย รวมทั้งการบริโภคข้อมูลข่าวสาร ที่กลุ่มตัวอย่างถือว่าเป็นกลุ่มที่มีอัตราการบริโภคข่าวสารสูงกลุ่มหนึ่ง ทั้งการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการสอน การศึกษา และการค้นคว้า จึงต้องมีความรวดเร็วและสรุปอย่างรัดกุม เพื่อสะดวกในการติดตามและทำความเข้าใจ

ประเด็นสุดท้าย ควรปรับปรุงในเรื่องของเนื้อหาสาระ และความน่าเชื่อถือของ ข่าวในการนำเสนอ โดยอาจมีสาเหตุจากช่องทางการได้รับข้อมูลข่าวสารของสังคมเมืองมีอยู่มากจากหลายๆ ทาง และขณะที่ประเทศมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาในทุกๆ ด้าน ทำให้เกิดการไหลเวียนของข่าวด้านต่างๆ ในปริมาณที่สูง ขณะเดียวกันก็ต้องมีการนำเสนอกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ทันสถานการณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความรีบเร่งที่เกิดขึ้นในการนำเสนอข้อมูลอาจก่อให้เกิดการละเลยความละเอียดในการตรวจสอบข้อมูลที่ติดต่อ และอาจก่อให้เกิดความคลุมเครือหรือพลาดในการนำเสนอข้อมูลขึ้นมาได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรพล พรหมิกบุตร(2537) ที่ว่า ข้อบกพร่องที่โทรทัศน์ควรปรับปรุงมากที่สุดในสายตาของประชาชนไทย คือ การรายงานสิ่งต่างๆ ให้ตรงกับข้อเท็จจริง และมีความละเอียดถี่ถ้วนในการนำเสนอข้อมูลเป็นธรรมชาติทุกฝ่าย

ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่นำเสนอมาทั้งหมด ในการปรับปรุงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 อาจนับได้ว่า เป็นผลพวงที่เกิดจากการประเมิน และการเปรียบเทียบรายการข่าวภาคค่ำของทุกๆ ช่อง ในช่วงเวลาเดียวกัน (ที่มีการแข่งขันในเชิงธุรกิจ เพื่อแย่งชิงกลุ่มผู้รับชมที่นโยบายของแต่ละสถานีได้คาดหวังไว้ให้มากที่สุด) และเป็นภาพสะท้อนว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าการผลิตรายการและการนำเสนอข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ก่อนข้างมีอิสระเสรีและปลอดจากการแทรกแซงทางการเมืองในการดำเนินงาน ที่สอดคล้องกับทฤษฎีสื่อมวลชนแบบอิสระภานิยม (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529) อันเป็นประเด็นที่สำคัญในการที่ฝ่ายข่าวโทรทัศน์ สังกัดข่าวไทย และอ.ส.ม.ท. จะนำความคิดเห็นดังกล่าวไปประเมินเพื่อปรับปรุงแนวทางในการผลิต และการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการทำหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ในการเผยแพร่ข่าวสาร ที่ได้กำหนดไว้ในของ อ.ส.ม.ท. ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ได้เน้นในประเด็นการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ ซึ่งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่ เป็นการศึกษาการรับชมรายการของสถานีวิทยุโทรทัศน์ในระดับกว้างของผู้รับชมโดยไม่เน้นรายการประเภทใดประเภทหนึ่ง แต่มีการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ อันมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ จึงขอนำมาเป็นแนวทางการอ้างอิงเปรียบเทียบดังนี้

สมมติฐานที่ 1

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติ(โดยรวม) ของนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยกลุ่มอาจารย์มีทัศนคติอยู่ในระดับที่สูงกว่ากลุ่มนักศึกษา ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าเงื่อนไขการเปิดรับชมและการนำข้อมูลไปใช้มีความแตกต่างกันในบางด้าน ดังข้อเสนอแนะบางประเด็น เช่น อาจารย์ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการนำเสนอรายการ มีระยะเวลาานกว่าช่องอื่น ทำให้สามารถนำเสนอข่าวได้หลากหลาย และอยู่ในลักษณะการรายงานข่าวไปเรื่อยๆ มากกว่าการวิเคราะห์หรือเจาะลึก ในขณะที่นักศึกษาส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเป็นเพราะใช้การติดตามข้อมูลข่าวสารที่ไม่มีความแตกต่างจากช่องอื่น แต่ขาดความน่าสนใจอย่างยิ่งในการนำเสนอ หรือ ขวนคิดตาม ที่เห็นเด่นชัดที่สุดในการกระตุ้นความน่าสนใจ คือช่วงพจนานุกรม ส่วนใหญ่ผู้รับชมคิดว่าได้รับความรู้รอบตัวดี

และแยกพิจารณาเป็นรายมิติแล้วพบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสาระ ทัศนคติในการรับชม ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ เหตุผลที่คล้ายคลึงกับทัศนคติ(โดยรวม) แต่มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ พบว่า ทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ถึงแม้งานวิจัยส่วนใหญ่ จะเข้าไปในทิศทางเดียวกันว่า ช่วงเวลาระหว่าง 18.00-21.00 น. เป็นช่วงการนำเสนอรายการที่จะมีผู้รับชมมากที่สุด(รัฐจวน มินประสิทธิ์ : 2513 ,อนันต์ อังกินันท์ : 2517, ทศนีย์ ยาสมาน : 2519 และวีระบุตธ บุญะไวโรจน์ : 2528) แต่เนื่องจากในปัจจุบัน สภาพทางสังคมเมืองได้มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน ก่อให้เกิดเวลาที่จำกัด

และเกิดความเครียดได้ง่าย ความรู้สึกลงในการอยากผ่อนคลายเมื่อมีเวลาพักผ่อนจึงมีมากและ
โทรทัศน์ถือว่าเป็นสิ่งที่ตอบสนองได้ดีที่สุดในด้านการเน้นทางด้านบันเทิงเป็นหลัก (สุรัตน์ เมธิกุล
: 2515 ,อนันต์ธนาฯ : 2517 ,บรรณา เจียรตันศิริกุล : 2531 และ วรพล พรหมกบุตร :
2537) ดังนั้น ระยะเวลาที่ยาวนานเกินไปขาดความกระชับ ในขณะที่รายการของช่องอื่น น่า
เสนอความบันเทิงในเวลาใกล้เคียงกัน จึงมีผลต่อการไม่สนใจติดตามรับชมรายการข่าวอันมีสาระ
ที่หนักและต้องใช้ความคิดในการติดตามชมด้วย

ในขณะที่เดียวกัน ระดับทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ที่กล่าวมาทั้งหมด ทำให้สา-
มารถเห็นภาพการทำหน้าที่สื่อมวลชนของรัฐ ที่มีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างแห่งอำนาจเบื้องบน
(ชุดวิชา "การสื่อสาร" มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2532) ของ อ.ส.ม.ท. ที่อยู่กึ่ง
กลางระหว่างสื่อมวลชนรูปแบบอิสระภาพนิยม คือ การแจ้งข่าวสาร ให้ความบันเทิง ส่งเสริม
การค้า โฆษณาสินค้า และสื่อมวลชนแบบรับผิดชอบทางสังคม คือ การนำเสนอปัญหาความขัด
แย้งของฝ่ายต่าง ๆ เข้าสู่การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสาธารณชนภายใต้พันธะความ
รับผิดชอบต่อสังคม แต่ในขณะที่เดียวกันการทำหน้าที่ในการสนับสนุนและส่งเสริมนโยบาย หรือ
รับใช้รัฐ จึงแฝงด้วยรูปแบบของอำนาจนิยมอยู่กลายๆ ที่จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับยุคสมัยของผู้-
ปกครอง ทำให้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการวิเคราะห์และการแยกแยะปัญหายู่ในระดับสูง มีแนว
โน้มที่จะพากันเชื่อว่า การทำหน้าที่สื่อมวลชนของ อ.ส.ม.ท. ยังไม่มีความเป็นอิสระอย่างแท้
จริง หรือปลดการแทรกแซงจากกลุ่มอำนาจภายนอกโดยสิ้นเชิง

สมมติฐานที่ 2

ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างของทัศนคติ(โดยรวม) กับการรับชมรายการ
ข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ระหว่างเพศชายและเพศหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
(2522) ซึ่งพบว่า นักเรียนชายและหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีความสนใจต่อการดูรายการโทร
ทัศน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ และในขณะที่เดียวกันก็ขัดแย้งกับงานวิจัยของวันชาติ ศิลาน้อย
(2528) ที่พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ของนักเรียนระดับ

ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 สาขาพาณิชยกรรม คือเพศ รวมทั้งงานวิจัยของ Walker (1984) พบว่า เพศเป็นตัวทำนายการเปิดรับสื่อและรายการต่างๆ ของสื่ออย่างมีนัยสำคัญบ่อยครั้งที่สุด อย่างไรก็ตาม ผลของการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริสา ปลายบัว (2532) ซึ่งพบว่า นักศึกษาชายและหญิง เปิดรับเนื้อหาประเภทรายการข่าวจากโทรทัศน์ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และตรงกับข้อค้นพบของ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2522) ที่พบว่า นักเรียนชายและหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6, 7 มีความสนใจต่อการรับชมรายการโทรทัศน์ไม่แตกต่างกัน

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติแล้ว พบว่า มิติด้านรูปแบบ และมิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือ ในการนำเสนอรายการฯ ระหว่างเพศชายและเพศหญิง มีทัศนคติต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่สำหรับ มิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอ ทั้งเพศชายและเพศหญิง กลับมีทัศนคติที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านเวลาในระบบการเรียนการสอน ที่ค่อนข้างหนักตามหลักสูตรของสถาบัน และการเสียเวลาหรือเหน็ดเหนื่อยจากการเดินทาง ทำให้ห้อยากมีเวลาพักผ่อนที่มากขึ้นในขณะเดียวกันก็ต้องติดตามข้อมูลข่าวสารในแต่ละกลุ่มด้วย จึงต้องการรูปแบบที่กระชับและรวดเร็ว เพื่อสะดวกแก่การติดตามชมและรับทราบข้อมูลข่าวสาร

สมมติฐานที่ 3

ผลการวิจัยพบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติ(โดยรวม)ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของวันชาติ ศิลา น้อย (2528) ที่พบว่าอายุ เป็นตัวแปรที่มีส่วนสำคัญอันดับที่ 2 ในการรับชมรายการโทรทัศน์ประเภทต่างๆ ที่ระดับความมีนัยสำคัญ 0.01 ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 2 ประเภทวิชาพาณิชยกรรมจากรองเรียนรัฐบาลและเอกชน หากเปรียบเทียบอายุที่มากขึ้นคล้ายกับประสบการณ์ที่เพิ่มพูนขึ้น อาจจะอธิบายได้ว่า ทัศนคติที่มีต่อสิ่งต่างๆ เกิดจากประสบการณ์ และการเรียนรู้ การรับรู้ ทัศนคติต่อสิ่งใดจะมีรากฐานมาจากผลรวมของประสบการณ์ของบุคคลด้วยเช่นกัน (สุนีย์ ชุ่มจิต, 2523) ซึ่งมีทั้งประสบการณ์ตรงที่แต่ละคนได้รับมา และประสบการณ์ทางอ้อม อันได้รับอิทธิพล

ความเกี่ยวข้องกับสถาบัน (Institutional Factors) เช่น วัด โรงเรียน หรือสถานที่ทำงานต่างๆ ซึ่งสถาบันเหล่านี้จะเป็นแหล่งที่มา และสนับสนุนให้คนเกิดทัศนคติบางอย่างขึ้นได้ และจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอย่างยิ่งหากได้ฝังรากลึกอย่างเหนียวแน่น (Likert, 1967)

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติด้านรูปแบบฯ และ มิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือฯ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุแตกต่างกัน มีทัศนคติไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นเดียวกับทัศนคติ(โดยรวม) แต่มิติด้านระยะเวลาฯ บปรากฏว่า ทัศนคติต่อการรับชม ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอายุต่างกัน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมิติด้านระยะเวลาฯ ยังเป็นเงื่อนไขที่สะท้อนถึงความจำกัดในเรื่องของเวลาอันส่งผลต่อพฤติกรรมในชีวิตประจำวัน ที่ต้องการใช้คุ้มค่ามากที่สุดของกลุ่มตัวอย่าง สื่อมวลชนที่ทาหน้าทีเผยแพร่ข่าวสารจึงควรสร้างความเชื่อถือของแหล่งข่าวสาร (Source Credibility) ในด้านความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง (Dynamism) มีความไว้วางใจ ไม่น่าเบื่อ (David K. Berlo and other, 1970)

อย่างไรก็ตาม ทัศนคติถึงแม้จะมีความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์แต่ทัศนคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ หากบุคคลผู้นั้นมีการยอมรับในสิ่งที่มีอิทธิพลเหนือกว่าอันเนื่องมาจากสิ่งนั้นตรงกับความต้องการภายในหรือสอดคล้องกับค่านิยมที่บุคคลนั้นถืออยู่เดิม (Herbert C. Kelman, 1967) ซึ่งงานที่นี้คือการใช้อิทธิพลของสื่อให้เกิดศักยภาพสูงที่สุด จนสามารถสร้างทัศนคติให้เกิดการยอมรับมากที่สุด

สมมติฐานที่ 4

ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติ(โดยรวม) ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน มีลักษณะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ David O. Sears and Jonathan L. Freedom (1967) ที่พบว่า อาชีพที่อยู่ในแต่ละระดับขั้นของสังคม เป็นหนึ่งในตัวแปรทางด้านบุคคล ที่สามารถเป็นตัวทำนายพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนที่ดีที่สุดรองจากระดับการศึกษา

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติ 3 ด้าน พบว่า มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ และมิติด้านระยะเวลาฯ ปรากฏว่า ทักษะการรับรู้ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ มีเพียงมิติด้านคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระฯ ด้านเดียวเท่านั้น ที่ทักษะการรับรู้ ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีอาชีพต่างกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานของทักษะการรับรู้(โดยรวม)ที่ได้ตั้งไว้ อาจอธิบายได้ว่า เป็นประสบการณ์ของแต่ละบุคคลแต่ละกลุ่มอาชีพทำให้มุมมองหลากหลาย อันเป็นการแสดงออกถึงค่านิยม(Value Expression) ที่มาจากทัศนคติทั้งในเชิงบวก (ให้การสนับสนุน) หรือ เชิงลบ(ไม่มีความเชื่อถือ) (J.T. Klapper, 1960)

สมมติฐานที่ 5

ผลการวิจัย พบว่า ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ ที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติ(โดยรวม)ต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ พัชรา นันทวิมล(2533) ที่พบว่า รายได้มีความสัมพันธ์กับทัศนคติของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพฯ ในการรับชมรายการโทรทัศน์ และไม่ตรงกับงานวิจัยของ Bradley S.Greenbery and Hideya Kumara (1968) ที่พบว่า ระดับการศึกษาและระดับรายได้มีความสัมพันธ์กับเวลา ที่ใช้ในการรับฟังสื่อประเภทวิทยุของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาใน 5 ประเทศคือ ฟินแลนด์ ญี่ปุ่น คอสตาริกา สหรัฐอเมริกา และเม็กซิโก รวมทั้งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Charles C. Self (1988) ที่ยืนยันว่า รายได้เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรม ในการเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อประเภทต่างๆ

และเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายมิติแล้ว พบว่า มิติทั้ง 3 ด้าน คือ มิติด้านรูปแบบในการนำเสนอ มิติด้านคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระ และมิติด้านระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ มีทัศนคติในการรับชมเช่นเดียวกับ ทักษะการรับรู้ (โดยรวม) คือ ไม่แตกต่างกัน ทั้ง 3 มิติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อันเป็นการปฏิเสธว่า ระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

สมมติฐานที่ 6

ผลการวิจัย พบว่า ความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงช่อง 9 ของนักศึกษาและอาจารย์ มีความสัมพันธ์กับทัศนคติ(โดยรวม)ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ตามค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlations) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยความชัดเจนในการรับสัญญาณเสียงมีความสัมพันธ์กับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าความชัดเจนในการรับสัญญาณภาพ คือ 0.1984 และ 0.1933 ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ David K. Berlo ที่ว่า องค์ประกอบของการสื่อสาร 4 ด้าน คือ แหล่งสาร สาร ช่องทางสาร ผู้รับสาร มีความสัมพันธ์มีผลกระทบซึ่งกันและกันกล่าว คือ หากผู้ส่งสารมีประสิทธิภาพแต่เลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่ไร้ประสิทธิภาพ พฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารย่อมไม่สามารถเกิดขึ้นได้ (บุญเลิศ สุภคิลล ,2523)เช่นเดียวกับแนวคิดของ ชวัญเรือน กิตติวัฒน์ (2531) ที่ว่าการเลือกสื่อที่เหมาะสมหากสามารถเข้าปสู่ระบบการรับรู้ของผู้รับสารโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทั้งทางใดทางหนึ่งหรือมากกว่า 2 ทางในเวลาเดียวกัน ย่อมทำให้ข้อมูลข่าวสารไปถึงผู้รับได้ตามวัตถุประสงค์

อาจอธิบายได้ว่า ความชัดเจนทั้งภาพและเสียงในการรับชมนับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ ทำให้กลุ่มตัวอย่าง มีความสนใจที่จะติดตามรับชม ที่นอกเหนือจากความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร อาจเป็นเพราะ เมื่อพิจารณาถึงกลุ่มตัวอย่างบางแห่งของปัจจัยย่อยของผู้รับสารแล้ว จะเห็นว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะในการสื่อสารอยู่ในระดับสูง คือ มีความสามารถในการอ่าน การฟัง พูด เขียนได้เป็นอย่างดีและมีความต้องการข้อมูลข่าวสารที่มีความชัดเจน รวดเร็ว การเสาะแสวงหาข้อมูลข่าวสารจึงมีอยู่ค่อนข้างสูงและข้อมูลที่ได้รับนั้นไม่ได้เกิดจากการยัดเยียดให้ อ่าน รับชมรับฟัง ดังนั้น หากไม่ได้รับการตอบสนองตามที่ปรารถนา ก็สามารถที่จะหลบลีกหาทางเลือกอื่นที่อาจตอบสนองความต้องการของตนเองได้(Needs of Orientation) (เสรี วงษ์มณฑา , 2523) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางเลือกของช่องทางการสื่อสารมวลชนในปัจจุบัน ที่มีการแข่งขันสูงยิ่งทั้งจำนวนช่องทางของสื่อ และรูปแบบในการนำเสนอ อันเป็นการสะท้อนว่า ในขบวนการสื่อสารจะขาดซึ่งศักยภาพขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ เพราะ แต่ละองค์ประกอบมีความสำคัญเท่าเทียมกันต่อความสำเร็จของการสื่อสาร (Denis Mcguail, 1969)

สมมติฐานที่ 7

ผลการวิจัยพบว่า ความชอบในการรับชมรายการข่าว ของนักศึกษาและอาจารย์ มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลางและในทิศทางบวกกับทัศนคติ ในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ตามค่าสัมประสิทธิ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlations) คือ 0.3369 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ วรรณา เจียรตนศิริกุล (2531) ที่พบว่าประชากรที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ชอบรับชมรายการข่าวมากกว่าประชากรในระดับการศึกษาอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.001 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธรา เกียรตินันท์วิมล (2533) ที่พบว่าความชอบในการรับชมรายการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นตัวแปรอันดับที่สอง ที่มีอิทธิพลต่อความถี่ในการรับชมรายการต่างๆ ของช่อง 11 นอกจากนี้ งานวิจัยของ วรพล พรหมิกบุตร (2537) ยังได้ชี้ชัดเจนนว่า ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศสภาทองทั้งเพศชายและเพศหญิง อายุระหว่าง 9 ขวบ ถึงวัยชรา 85 ปี ยังคงใช้สื่อโทรทัศน์เป็นช่องทางหรือใช้ประโยชน์ในการติดตามข้อมูลข่าวสารประจำวันมากกว่าสื่อประเภทอื่นๆ

อาจจะอธิบายได้ว่า ทัศนคติเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และมีผลต่อพฤติกรรมหรือการแสดงออกถึงความชอบ ไม่ชอบของบุคคล ที่มีลักษณะเป็นอัตวิสัย (Subjective) (จิตติยา กรรณสูตร, 2516) ทำให้เกิดความโน้มเอียงในการประเมินค่าสิ่งต่างๆ ที่สามารถเป็นได้ทั้งทางบวกและทางลบและมีความสัมพันธ์อารมณ์ภายในจิตใจได้ (เสรี วงษ์มณฑา, 2529) ผลการวิจัย แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันของอนุระบบการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสาร (ช่อง 9) ที่พยายามใช้สื่อ (โทรทัศน์) ในการนำเสนอ (ข้อมูลข่าวสาร) ที่ต้องการนำเสนอหรือเพื่อจูงใจให้ผู้รับสาร (นักศึกษาและอาจารย์) ให้หันมาติดตามรับชม และมีทัศนคติที่ดีต่อการทำหน้าที่ในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) และผู้รับสาร (นักศึกษาและอาจารย์) เปรียบเสมือนผู้ซื้อที่สามารถเลือกสิ่งทีสอดคล้องกับความรู้ ค่านิยม ความเชื่อ และทัศนคติของตนเองที่มีความเป็นปัจเจกบุคคล สามารถกำหนดความต้องการของตนเองได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า จะนำข้อมูลข่าวสารไปใช้ประโยชน์และตอบสนองความต้องการด้านใดในแต่ละบุคคล โดยกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ต้องการรับชมข้อมูลข่าวสาร เพื่อติดตามความเคลื่อนไหวในเหตุการณ์ประจำวัน

ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคม และต้องการความรวดเร็ว มีความกระชับในการติดตามรับชมด้วย และกลุ่มตัวอย่างได้มีความเห็นว่า รูปแบบในการนำเสนอรายการข่าวจากทุกช่องแทบจะไม่มี ความแตกต่างกัน ซึ่งข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ได้คาดหวังว่า ควรมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเทคนิค วิธีการในการนำเสนอรายการข่าวอีกครั้งหนึ่ง หลังจากได้เปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงทางรายการข่าวครั้งสำคัญ เมื่อครั้งที่ ดร. สมเกียรติ อ่อนวิมล (บริษัทบริษัท อินเทอร์เน็ต คอมมิวนิเคชั่น จำกัด) เข้าทำการผลิตรายการข่าวให้แก่ช่อง 9 ที่ อ.ส.ม.ท. ได้เปิดให้มีการประมูลจากภาคเอกชนในอดีต (พ.ศ. 2527-ผู้วิจัย) ซึ่งได้ทิ้งช่วงการพัฒนาปรับปรุงแบบ การนำเสนอรายการข่าวมาเป็นเวลานานแล้ว

อย่างไรก็ตาม ทศนคติเป็นสิ่งที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับว่า ทางผู้ผลิตรายการข่าวของช่อง 9 จะมีวิธีการสร้างการยอมรับให้เกิดขึ้นแก่กลุ่มตัวอย่างได้หรือไม่ ทั้งนี้การยอมรับดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของความต้องการที่อยากเปลี่ยน (Internalization) ของบุคคล ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อบุคคลได้ยอมรับเนื่องจากสิ่งนั้นหรือข้อมูลข่าวสารนั้น ตรงกับความ ต้องการภายใน หรือมีความสอดคล้องในค่านิยมที่มีอยู่เดิม อันก่อให้เกิดความพึงพอใจตามมาในที่สุด (Herbert C. Kelman, 1967) โดยเฉพาะในปัจจุบันช่องทางการติดตามรับทราบข่าวสารในประเศไทย รวมทั้งสภาพสังคมที่มีความเป็นเมืองสูงดังเช่น กรุงเทพมหานคร ที่เป็นพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีอยู่หลากหลายทั้งช่องทางและรูปแบบการนำเสนอ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ เคเบิลทีวี จานรับดาวเทียม การปรับตัวขององค์กรที่รับผิดชอบสื่อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อมวลชนของรัฐ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องติดตาม เอาใจใส่ต่อความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ ของประชาชนในชาติ ทั้งนี้เพราะการสื่อสารมิใช่เป็นเพียงเรื่องสิทธิของผู้ให้ อย่างสื่อมวลชนเท่านั้น หากยังหมายถึงสิทธิของฝ่ายผู้รับ ซึ่งเป็นกลุ่มชนส่วนใหญ่ (ประชาชน) แต่ทว่าไม่อยู่ในฐานะที่จะรวมตัวเป็นกลุ่มเป็นก้อน ที่จะเรียกร้องความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนได้ (เสน่ห์ จามริก, 2527)

6.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอฯ ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ถึงแม้จะพยายามทบทวนที่สื่อมวลชนของรัฐที่ดี โดยการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในปริมาณมากให้ครอบคลุมทุกด้าน แต่กลับเป็นสิ่งที่ทำให้รายการขาดความน่าสนใจ เพราะมีความหลากหลายกว้างมากเกินไป ไม่ดึงดูดให้ติดตามรับชม ทำให้ดูเหมือนว่า เป็นการรายงานไปเรื่อยๆว่าในแต่ละวันได้เกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นมาเท่านั้น

นอกจากนี้ความโดดเด่นของรายการฯ ยังขาดเอกลักษณ์ที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ประกอบการรายงานข่าว ที่ยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างเต็มที่ หรือผู้ประกาศข่าวบางรายที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความว่า ไม่มีความเหมาะสมในการเป็นผู้ประกาศที่ดี ทำให้บรรยากาศในการติดตามรับชมรายการฯ ค่อยความน่าสนใจติดตามชมไปอย่างน่าเสียดาย แต่การนำเสนอ "พจนานุกรม - วิถีชน" ในช่วงก่อนและหลังรายการข่าวในแต่ละช่วง ทำให้กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเกิดความสนใจ มากกว่าการรายงานข่าวในรายการข่าวภาคค่ำ

ในขณะที่ในสังคมข่าวสารของไทย โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์มีการแข่งขันที่สูงยิ่ง ทั้งรูปแบบการนำเสนอ เทคนิค ข้อมูลเชิงวิชาการ ทีมผู้ผลิตรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จึงน่าจะปรับปรุงรูปแบบของรายการฯ ให้มีความน่าสนใจและโดดเด่น จนสามารถดึงดูดความคิดและความรู้สึกของผู้ชม ให้เกิดการยอมรับในคำว่า ประสิทธิภาพ ในฐานะสื่อสารมวลชนของรัฐให้มากกว่าเดิม

2. ส่วนประเด็นของคุณภาพ/ความน่าเชื่อถือ ของรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ได้รับความชื่นชมจากกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่ที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทางรายการฯ ควรทำการปรับปรุงอย่างยิ่ง คือ ในเรื่องของความฉับไว ความรวดเร็วในการรายงานข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่า อ.ส.ม.ท. ถือได้ว่าเป็นองค์กรด้านสื่อสารมวลชนที่อาจเรียกได้ว่า มีความเพียบพร้อมทั้งด้านบุคลากรที่มีความสามารถ และเทคโนโลยีที่ล้ำหน้าทันสมัย รวมทั้งช่องทางการเผยแพร่ข่าวสารที่มากที่สุดองค์กรหนึ่งของประเทศ ดังนั้น การนำเสนอข้อมูลข่าว

สารจึงมีควรรวดเร็ว และมีความลุ่มลึกในการนำเสนอข้อมูลมากกว่าที่เป็นอยู่ อันรวมถึง ความแม่นยำ/เที่ยงตรงของข้อมูลข่าวสารด้วย

นอกจากนี้ ทางรายการฯ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องสัดส่วนของการรายงานข่าวในแต่ละด้านด้วย เนื่องจากรายงานข่าวด้านการเมืองและด้านเศรษฐกิจของช่อง 9 ในปัจจุบันมีสัดส่วนที่มากจนเกินไป หากเปรียบเทียบกับปริมาณความหลากหลายของรายการข่าวทั้งหมด ควรเพิ่มและให้ความสำคัญในด้านสังคม โดยเฉพาะด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่นับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ให้มีสัดส่วนที่มากขึ้นเป็นการสร้างความสมดุลในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

3. ควรมีการปรับปรุงรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวให้มีความกระชับ รวดเร็ว สอดคล้องกับเงื่อนไขด้านเวลาในสภาพสังคมปัจจุบัน ที่ต้องการใช้เวลาให้คุ้มค่ามากที่สุดในขณะที่เดียวกันทีมงานผู้ผลิตรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 สำนักข่าวไทย หรือ อ.ส.ม.ท. ควรอาศัยความได้เปรียบของการดำเนินงานในรูปแบบรัฐวิสาหกิจที่สามารถแสวงหากำไรในเชิงธุรกิจ ได้เร่งพัฒนาขีดความสามารถในการเป็นผู้นำด้านข้อมูลข่าวสาร ที่สามารถนำเสนอแล้วประชาชนผู้รับชมสามารถทำความเข้าใจได้ว่า ข้อมูลข่าวสารนั้นๆ ทั้งในด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม และด้านอื่นๆ มีผลกระทบต่อเขาอย่างไร และจะนำไปใช้ประโยชน์ในด้านใดได้บ้าง นอกเหนือจากการรายงานข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน ทั้งนี้ เพราะในฐานะสื่อมวลชนของ"รัฐ" (อันหมายถึงประเทศชาติและประชาชน) อ.ส.ม.ท. นับเป็นหน่วยงานที่มีศักยภาพในเรื่องของแหล่งข้อมูลข่าวสารอย่างสูงยิ่ง การทำหน้าที่ในการสังเคราะห์ข้อมูลข่าวสารทุกด้านที่ปรากฏขึ้นในสังคมทั้งในและนอกประเทศ เพื่อคาดคะเนสภาพการณ์ต่างๆ ในอนาคตที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบแล้วนำเสนอแก่ประชาชน จึงเป็นบทบาทสำคัญที่พึงกระทำอันสามารถเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยอนาคต

1. ควรมีการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีวิธีการเรียน การสอนระดับเดียวกันกับการวิจัยครั้งนี้ในสถาบันการศึกษาอื่นๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เพื่อถึงทัศนคติว่ามีทิศทางอย่างไร จะมีความสอดคล้องหรือปฏิเสธผลการวิจัยครั้งนี้หรือไม่ และควรทำการเปรียบเทียบระหว่างส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ว่ามีความแตกต่างหรือไม่ อย่างไร และในประเด็นใด
2. ควรศึกษาความคิดเห็นหรือทัศนคติในกลุ่มผู้บริหารระดับสูง ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน อันมีบทบาทที่สำคัญต่อการนำข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ ไปประกอบการตัดสินใจตามภาระกิจหน้าที่แต่ละบุคคลและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ
3. ควรได้มีการปรับปรุงแบบสอบถามในมิติต่าง ๆ ทั้งในด้านกว้างและลึกมากยิ่งขึ้น และควรมีคำถามเพิ่มเติมในประเด็น สาเหตุของการรับชม หรือไม่รับชม รายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9 ที่กลุ่มเป้าหมายสามารถตอบคำถามได้อย่างอิสระ

ภาคผนวก ข

อัตราโฆษณาในรายการช่อง 9-อ.ส.ม.ท.
เดือน ตุลาคม 2537

MARKETING

ประเภทรายการ	วันออกอากาศ	เวลา	อัตรา บาท/นาที	ส่วนลด	หมายเหตุ
1. ช่อง 9 การ์ตูน	วันเสาร์, วันอาทิตย์	08.30-10.30	50,000.-	15%	เซเลอร์ มน เทพบุตรแห่งทอง ฟังก์ แพนเธอร์ รันมา ไอ้หนุ่มกังฟู จินปุย สหายน้อย
2. ทวี 9 แฟมิลี แอปปี ลูกผู้ชายหัวใจไม่เคยนั่ง สลับ สลับ แบบเทนนิส วัยร้อน วัยรัก	ทุกวันศุกร์ ศุกร์ที่ 7 ศุกร์ที่ 14 ศุกร์ที่ 21 ศุกร์ที่ 28	23.00-01.00	98,000.-	15%	ซื้อ 1 แคม 1
3. ตรงประเด็น	ทุกวันจันทร์	21.00-22.00	82,000.-	20%	ซื้อ 1 นาทีทุก -สัปดาห์ทั้งเดือน รับส่วนลด 30%
4. อุลทรามิทัน	จันทร์ - ศุกร์	09.30-10.00 14.25-14.30 16.00-16.05	20,000.-	15%	ซื้อ 4 แคม 1
5. ข่าวประจำวัน	ทุกวัน	19.00-20.45	82,000.-	15%	แถม 1:1 ข่าวรับอรุณ , ข่าวเที่ยงวัน, หรือข่าวเที่ยงคืน
6. ข่าวภาคเช้ารับอรุณ	จันทร์ - ศุกร์	06.00-07.00	20,000.-	15%	-
7. ข่าวภาคกลางวัน	จันทร์ - ศุกร์	12.00-12.30	20,000.-	15%	-
8. ข่าวภาคเที่ยงคืน	ทุกวัน	24.00-24.30	20,000.-	15%	-
9. ข่าวสั้นทันโลก	ทุกวัน จันทร์ - เสาร์ เสาร์ - อาทิตย์ " "	23.00 น. 16.00 น. 13.00, 14.00 15.30, 17.30	50,000.-	15%	ไม่ขายโฆษณาข่าว -ทันโลกที่อยู่กลาง รายการอื่น
10. สถานีวิทยุ F.M. 100.5 MHz.	ทุกวัน	05.00-02.00	13,500.- (18 สปอต/วัน)	15%	ซื้อ 1 สปอต 750.- ลด 5%

หมายเหตุ* อัตราทั้งหมดไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

ฉบับสมบูรณ์ ปี 2536

มาตรา 1 พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า "พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย"

มาตรา 2 พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

* มาตรา 3 ในพระราชกฤษฎีกานี้

"กิจการสื่อสารมวลชน" หมายความว่า กิจการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ซึ่งใช้วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือเครื่องมือสื่อสารใด เป็นสื่อกระจายสารไปสู่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง และหมายความรวมถึงการจัดหา การผลิตและการคิดแปลงข่าว รายการสาระความรู้หรือรายการสาระบันเทิงด้วย

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

"กรรมการ" หมายความว่า กรรมการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

"ผู้อำนวยการ" หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

"พนักงาน" หมายความว่า พนักงานขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย รวมทั้งผู้อำนวยการ

"ลูกจ้าง" หมายความว่า ลูกจ้างขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

(มาตรา 3 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 3 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 4 ให้จัดตั้งองค์การขึ้นองค์การหนึ่งเรียกว่า "องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย" เรียกโดยย่อว่า "อ.ส.ม.ท." และให้ใช้ชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า "MASS COMMUNICATION ORGANIZATION OF THAILAND" เรียกโดยย่อว่า "MCOT" และให้มีตราเครื่องหมายของ "อ.ส.ม.ท." ตามที่คณะกรรมการกำหนด

/ (มาตรา 4 ...

(มาตรา 4 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 5 อ.ส.ม.ท. มีสำนักงานใหญ่อยู่ในกรุงเทพมหานคร และจะจัดตั้งสำนักงานสาขา หรือตัวแทนขึ้น ณ ที่ใด ภายในหรือภายนอกราชอาณาจักรก็ได้ แต่การจัดตั้งสำนักงานสาขาภายนอกราชอาณาจักร ต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐมนตรีก่อน

* มาตรา 6 อ.ส.ม.ท. มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ประกอบกิจการสื่อสารมวลชนทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- (2) ดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน และธุรกิจอื่นที่ต่อเนื่องหรือใกล้เคียงกัน หรือซึ่งเป็นประโยชน์แก่กิจการสื่อสารมวลชน
- (3) ใช้กิจการสื่อสารมวลชนเป็นสื่อในการเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากร ส่งเสริมคุณภาพและจริยธรรมของคนในชาติ และรักษาความมั่นคงของรัฐโดยคำนึงถึงความถูกต้อง เทียบธรรม และประโยชน์ของรัฐในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข
- (4) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสนับถือความรู้ที่ถูกต้องและรวดเร็ว ตลอดจนสาระความรู้และสาระบันเทิงที่มีประโยชน์และไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (5) ส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยทางนิเทศศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
- (6) สนับสนุนด้านการเงิน บุคลากร อุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่หน่วยราชการที่มีวัตถุประสงค์ในการประกอบกิจการสื่อสารมวลชน

(มาตรา 6 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 7 ให้ อ.ส.ม.ท. มีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในขอบแห่งวัตถุประสงค์ตาม มาตรา 6 และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

- (1) ถือกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครอง หรือมีทรัพย์สินต่าง ๆ สร้าง ซื้อ จัดหา ขาย จำหน่าย เช่า ให้เช่า เช่าซื้อ ให้เช่าซื้อ ยืม ให้ยืม แลกเปลี่ยน โอน รับโอน หรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินใด ๆ ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- (2) ผลิตหรือจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งของ หรือเครื่องใช้ในกิจการสื่อสารมวลชน ตลอดจนนำเข้ามาในและส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อจำหน่ายซึ่งอุปกรณ์ สิ่งของ หรือเครื่องใช้ดังกล่าว
- (3) ว่าจ้างหรือรับจ้างทำกิจการอันเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
- (4) ทำการค้าและให้บริการเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน ทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- (5) กู้หรือยืมเงินภายในและภายนอกราชอาณาจักร
- (6) ออกพันธบัตรหรือตราสารอื่นใดเพื่อการลงทุนหรือร่วมทุนในกิจการเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
- (7) เข้าร่วมกิจการ ร่วมทุน ถือหุ้น หรือเข้าเป็นหุ้นส่วนกับบุคคลอื่นเพื่อประโยชน์แก่กิจการของ อ.ส.ม.ท.
- (8) จัดตั้งบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด เพื่อประกอบธุรกิจเกี่ยวกับกิจการสื่อสารมวลชน
- (9) ตั้งหรือรับเป็นตัวแทน ตัวแทนค้าต่างประเทศ หรือนายหน้าเกี่ยวกับกิจการตามวัตถุประสงค์ของ อ.ส.ม.ท.
- (10) ส่งเสริม ร่วมมือ หรือดำเนินการในการฝึกอบรมและให้การศึกษาวิชาการต่าง ๆ เพื่อสร้างหรือพัฒนาบุคลากรให้ได้มาตรฐานและเพียงพอในกิจการสื่อสารมวลชน
- (11) กระทำกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับ หรือเนื่องในกิจการสื่อสารมวลชน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของ อ.ส.ม.ท. หรือตามที่กฎหมายหรือมติคณะรัฐมนตรีระบุหรือมอบหมายให้ อ.ส.ม.ท. เป็นผู้ปฏิบัติ

(มาตรา 7 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และให้ใช้ข้อความมาใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 8 ทุนของ อ.ส.ม.ท. ประกอบด้วย

- (1) เงินที่รัฐบาลจ่ายให้เป็นทุนประเดิมจำนวนสิบล้านบาท
- (2) เงินที่รัฐบาลจ่ายเพิ่มเติมให้เป็นคราว ๆ
- (3) ทรัพย์สินที่ได้รับมาตามมาตรา 38
- (4) ทรัพย์สินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ
- (5) ดอกผลของเงินและทรัพย์สินตาม (1)(2)(3) และ (4)

มาตรา 9 เงินสำรองของ อ.ส.ม.ท. ให้ประกอบด้วยเงินสำรองธรรมดา ซึ่งตั้งไว้เพื่อขาดเงินสำรองเพื่อฉุกเฉิน เงินสำรองเพื่อย้ายกิจการและเงินสำรองอื่น ๆ เพื่อความประสงค์แต่ละอย่าง โดยเฉพาะตามแต่ละคณะกรรมการจะเห็นสมควร

เงินสำรองจะนำออกมาใช้ได้ก็แต่ด้วยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

* มาตรา 10 อ.ส.ม.ท. อาจมีรายได้ดังต่อไปนี้

- (1) รายได้จากการดำเนินงานกิจการ
- (2) รายได้จากทรัพย์สินของ อ.ส.ม.ท.
- (3) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (4) รายได้จากการลงทุนหรือการร่วมทุน
- (5) รายได้อื่น

รายได้ที่ อ.ส.ม.ท. ได้รับในปีหนึ่ง ๆ ให้ตกเป็นของ อ.ส.ม.ท. สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และเมื่อได้หักค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินงาน ค่าภาระต่าง ๆ ที่เหมาะสม เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าเสื่อมราคา เงินสำรองตามมาตรา 9 เงินสมทบกองทุนสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติงานใน อ.ส.ม.ท. และครอบครัวตามมาตรา 28 เงินบำเหน็จและเงินรางวัลตามมาตรา 29 และเงินลงทุนตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการแล้ว เหลือเท่าใดให้ดำเนินการตามมาตรา 10 ทวิ แล้วให้นำส่งเป็นรายได้ของรัฐ

(มาตรา 10 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 10 ทวิ เมื่อหักค่าใช้จ่ายตามมาตรา 10 วรรคสองแล้ว ก่อนจะส่งรายได้ของ อ.ส.ม.ท. เป็นรายได้ของรัฐ ให้คณะกรรมการจัดสรรเงินจำนวนหนึ่งซึ่งต้องไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของรายได้ที่เหลือเป็นเงินอุดหนุนรายปีให้กับสถานวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยของกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

(มาตรา 10 ทวิ บัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535)

* มาตรา 11 รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ อ.ส.ม.ท. และเพื่อประโยชน์ในการนี้ รัฐมนตรีมีอำนาจเรียกประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงานหรือลูกจ้าง มาชี้แจงข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็น ให้ทำรายงานยื่น ตลอดจนมีอำนาจที่จะสั่งสอบสวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการดำเนินกิจการได้

รัฐมนตรีมีอำนาจยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อเห็นว่าการดำเนินกิจการของ อ.ส.ม.ท. หรือมติใดของคณะกรรมการขัดต่อกฎหมาย นโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี หรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของ อ.ส.ม.ท.

(มาตรา 11 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 12 ในกรณีที่ อ.ส.ม.ท. จะต้องเสนอเรื่องใด ๆ ไปยังคณะรัฐมนตรี ให้ อ.ส.ม.ท. นำเรื่องเสนอรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อไปยังคณะรัฐมนตรี ในการนี้รัฐมนตรีอาจเสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีได้

(มาตรา 12 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 4 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 13 ให้คณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า "คณะกรรมการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย" ประกอบด้วย ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ปลัดทบวงมหาวิทยาลัย เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ อธิบดีกรมบัญชีกลาง และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นกรรมการ

/ โดยตำแหน่ง ...

โดยตำแหน่ง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งอีกหกคน

ให้ผู้อำนวยการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้รัฐมนตรีเสนอรายชื่อบุคคลที่มีความรู้ความชำนาญอันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่กิจการของ อ.ส.ม.ท. เพื่อให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน โดยในรายชื่อที่เสนอนั้นอย่างน้อยต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ด้านการบริหาร ด้านสื่อสารมวลชน และด้านการวิศวกรรมโทรคมนาคมด้านละหนึ่งคน

ให้รัฐมนตรีเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งกรรมการคนหนึ่งนอกจากผู้อำนวยการเป็นประธานกรรมการ และจะเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อแต่งตั้งกรรมการอีกคนหนึ่งเป็นรองประธานกรรมการด้วยก็ได้

(มาตรา 13 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 5 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 13 ทวิ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลาย
- (2) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (3) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (4) เป็นข้าราชการการเมือง
- (5) เป็นที่ปรึกษาพรรคการเมือง กรรมการพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ในพรรคการเมือง

(มาตรา 13 ทวิ บัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา 9 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535)

มาตรา 14 ผู้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการ กรรมการ พนักงานและลูกจ้างของ อ.ส.ม.ท. ต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่กระทำกับ อ.ส.ม.ท. หรือในธุรกิจที่เป็นการแข่งขันกิจการของ อ.ส.ม.ท. ทั้งนี้ไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อม

* มาตรา 15 ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือมีการแต่งตั้งกรรมการ

/ ผู้ทรงคุณวุฒิ ...

ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ให้นำผู้ได้รับแต่งตั้งแทนหรือแต่งตั้งเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระตามวรรคหนึ่ง หากยังมิได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินการต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่ เข้ารับหน้าที่

(มาตรา 15 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 10 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 16 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออก
- (4) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 13 ทวิ

(มาตรา 16 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 6 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 17 ประธานกรรมการและกรรมการ ย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 18 เพื่อประโยชน์แห่งกิจการของ อ.ส.ม.ท. ให้คณะกรรมการมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินกิจการอย่างหนึ่งอย่างใดของ อ.ส.ม.ท. และกำหนดค่าตอบแทนอนุกรรมการได้

* มาตรา 19 คณะกรรมการมีอำนาจและหน้าที่วางนโยบาย และควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของ อ.ส.ม.ท. และอำนาจเช่นนี้ให้รวมถึง

- (1) ยับยั้งหรือสั่งการตามที่เห็นสมควร เมื่อเห็นว่าการปฏิบัติใด ๆ ของผู้อำนวยการ พนักงาน ลูกจ้าง หรือคณะกรรมการตามมาตรา 18 ขัดต่อกฎหมาย นโยบาย หรือมติของคณะกรรมการ หรือเป็นไปในทางที่อาจทำให้เสียประโยชน์ของ อ.ส.ม.ท.

- (2) เสนอแผนงานประจำปี แผนผังแสดงสัดส่วนของรายการซึ่งแสดงให้เห็นถึงรายได้ รายจ่าย และแผนปฏิบัติการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการหารายได้ และการลงทุนของ อ.ส.ม.ท. ต่อรัฐมนตรีเพื่อให้เห็นชอบ
- (3) เสนอรัฐมนตรีเพื่อให้เห็นชอบการแบ่งส่วนงาน จัดตั้งหน่วยงาน หรือยุบเลิก หน่วยงานใน อ.ส.ม.ท.
- (4) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
- (5) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานต่าง ๆ
- (6) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการประชุมและการดำเนินกิจการของคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- (7) กำหนดระเบียบหรือข้อบังคับอันจำเป็นเพื่อให้กิจการของ อ.ส.ม.ท. ดำเนินไป โดยเรียบร้อย
- (8) กำหนดข้อบังคับว่าด้วยการบรรจุ การแต่งตั้ง การถอดถอน การเลื่อนขั้น- เงินเดือน การตัดเงินเดือน การลดขั้นเงินเดือน ระเบียบวินัย การลงโทษ และการอุทธรณ์ ตลอดจนกำหนดจำนวนอัตราตำแหน่ง อัตราเงินเดือน ค่าจ้าง และเงินอื่น ๆ ของผู้อำนวยการ พนักงาน และลูกจ้าง
- (9) กำหนดอัตราดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม ค่าเช่า ค่านายหน้า ค่าดำเนินการต่าง ๆ และค่าบริการอื่น ๆ
- (10) กำหนดอัตราเงินสะสมของผู้อำนวยการ พนักงาน และระเบียบการจ่ายเงินสะสม

ระเบียบหรือข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานตาม (5) ถ้ามีข้อความจำกัดอำนาจ ผู้อำนวยการในการทำนิติกรรมไว้ประการใด ให้ประกาศข้อความเช่นนั้นในราชกิจจานุเบกษา

(มาตรา 19 ความเต็มถูกยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชน- แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

* มาตรา 20 ให้คณะกรรมการพิจารณาบุคคลซึ่งเหมาะสม มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามสำหรับ การเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยคุณสมบัติมาตรฐานสำหรับกรรมการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ

มีคุณสมบัติตามมาตรา 21 และมีความรู้และความชำนาญอันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่กิจการของ อ.ส.ม.ท. เพื่อ
เล่นรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องไม่
เกินสองวาระติดต่อกัน

(มาตรา 20 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชน-
แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 21 ผู้อำนวยการต้องไม่เป็นผู้มีส่วนได้เสียในธุรกิจที่กระทำกับ อ.ส.ม.ท. หรือในธุรกิจ
ที่เป็นการแข่งขันกับกิจการของ อ.ส.ม.ท. ทั้งนี้ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

* มาตรา 22 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา 20 หรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 21

(4) คณะกรรมการให้ออกด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี เพราะบกพร่องต่อหน้าที่
มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

มติของคณะกรรมการให้ผู้อำนวยการพ้นจากตำแหน่งตาม (4) ต้องประกอบด้วยคะแนน
เสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดที่อยู่ในตำแหน่ง แต่ไม่รวมผู้อำนวยการ

(มาตรา 22 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 8 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชน-
แห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2536 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 23 ผู้อำนวยการเป็นผู้บริหารกิจการของ อ.ส.ม.ท. ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
ระเบียบ ข้อบังคับ และนโยบายที่คณะกรรมการกำหนด และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง

ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการในการจัดการ และดำเนินกิจการของ
อ.ส.ม.ท.

มาตรา 24 ในกิจการเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการเป็นตัวแทนของ อ.ส.ม.ท. และ
ในการนี้ผู้อำนวยการอาจมอบให้บุคคลใด ๆ ปฏิบัติกิจการบางอย่างแทนในเมื่อคณะกรรมการกำหนดไว้ในข้อบังคับ
ว่าให้ปฏิบัติแทนกันได้

ในกรณีที่ข้อบังคับซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาตามมาตรา 19 กำหนดว่า
นิติกรรมใดที่ผู้อำนวยการจะกระทำก็ได้แต่โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการก่อน บรรดานิติกรรมที่ผู้อำนวยการ
ทำขึ้นโดยไม่ได้รับความเห็นชอบดังกล่าว ย่อมไม่ผูกพัน อ.ส.ม.ท. เว้นแต่คณะกรรมการจะให้สัตยาบัน

* มาตรา 25 ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจ

(1) บรรจุ แต่งตั้ง ถอดถอน เลื่อนขึ้นเงินเดือน คัดเงินเดือน หรือลดเงินเดือน
ตลอดจนลงโทษทางวินัยแก่พนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ตามข้อบังคับที่คณะกรรมการ
กำหนด

(2) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของ อ.ส.ม.ท. โดยไม่ขัดหรือแย้งต่อ
ระเบียบหรือข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

(มาตรา 25 ความเดิมถูกยกเลิกโดยมาตรา 14 แห่งพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การสื่อสาร-
มวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2535 และให้ใช้ความใหม่แทนดังที่พิมพ์ไว้)

มาตรา 26 เมื่อผู้อำนวยการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง หรือเมื่อตำแหน่ง
ผู้อำนวยการว่างลง ให้คณะกรรมการแต่งตั้งผู้รักษาการแทน

ให้ผู้รักษาการแทนผู้อำนวยการมีอำนาจและหน้าที่อย่างเดียวกับผู้อำนวยการ เว้นแต่
อำนาจและหน้าที่ของผู้อำนวยการในฐานะกรรมการของ อ.ส.ม.ท. และต้องปฏิบัติกิจการให้อยู่ภายในแผนงาน
ที่ผู้อำนวยการกำหนด

มาตรา 27 ให้พนักงานและลูกจ้างของ อ.ส.ม.ท. มีสิทธิร้องทุกข์เกี่ยวกับการลงโทษได้ตาม
ระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 28 ให้ อ.ส.ม.ท. จัดให้มีกองทุนสงเคราะห์หรือการสงเคราะห์อื่นเพื่อสวัสดิการของ
ผู้ปฏิบัติงานใน อ.ส.ม.ท. และครอบครัว ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง เจ็บป่วย ตาย ประสบอุบัติเหตุ หรือกรณีอื่น
อันควรแก่การสงเคราะห์

การจัดให้มีกองทุนสงเคราะห์ การออกเงินสมทบในกองทุนสงเคราะห์ การกำหนด
ประเภทของผู้ที่จะได้รับการสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ หลักเกณฑ์การสงเคราะห์ การจ่ายเงินสงเคราะห์
ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุนสงเคราะห์ ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการกำหนด

/ มาตรา 29 ...

มาตรา 29 ประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงานและลูกจ้าง อาจได้รับเงิน บำเหน็จหรือเงินรางวัลตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 30 ให้ อ.ส.ม.ท. เปิดบัญชีเงินฝากไว้กับกระทรวงการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือธนาคารอื่นตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 31 ให้ อ.ส.ม.ท. จัดทำงบประมาณประจำปีโดยจำแนกเงินที่ได้รับในปีหนึ่ง ๆ และ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ให้แยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ งบลงทุนนั้นให้นำ เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ส่วนงบทำการให้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อทราบ

มาตรา 32 ให้ อ.ส.ม.ท. วางและรักษาไว้ซึ่งระบบการบัญชีอันถูกต้อง แยกตามประเภทงาน ส่วนที่สำคัญ ๆ มีการสอบบัญชีภายในเป็นประจำ และมีสมุดบัญชีลงรายการ

(1) รายรับและรายจ่ายเงิน

(2) สินทรัพย์และหนี้สิน

ซึ่งแสดงการงานที่เป็นอยู่ตามความจริงและตามที่ควรตามประเภทงาน พร้อมด้วย ข้อความอันเป็นเหตุที่มาของรายการนั้น ๆ

มาตรา 33 ทุกปีให้สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบและตรวจบัญชีและการเงิน

มาตรา 34 ผู้สอบและตรวจบัญชีมีอำนาจตรวจสอบสรรพสมุด บัญชี และเอกสารหลักฐานของ อ.ส.ม.ท. ได้ทุกเวลาในระหว่างเวลาทำการ และเพื่อการนี้ให้มีอำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ ผู้อำนวยการ พนักงานและลูกจ้าง

มาตรา 35 ผู้สอบและตรวจบัญชีต้องทำรายงานว่าด้วยข้อความ คำชี้แจงอันควรแก่การสอบบัญชี ที่ได้รับ ตลอดจนความสมบูรณ์ของสมุดบัญชีที่ อ.ส.ม.ท. รักษาอยู่และต้องแถลงด้วยว่า

(1) งบดุลและบัญชีที่สอบนั้นถูกต้องตรงกับสมุดบัญชีหรือไม่เพียงไร

(2) งบดุลและบัญชีที่สอบนั้นแถลงการงานของ อ.ส.ม.ท. ที่เป็นอยู่ตามจริงและ ตามที่ควร ตามข้อความ คำชี้แจง และความรู้เห็นของผู้สอบบัญชีหรือไม่เพียงไร

มาตรา 36 ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันหลังจากวันสิ้นปีบัญชีของ อ.ส.ม.ท. อ.ส.ม.ท. ต้องรายงาน

/ ต่อคณะกรรมการ ...

คําคณะรัฐมนตรีและโฆษณารายงานประจำปี แสดงบุคคล บัญชีทำการและบัญชีกำไรขาดทุนเพียงสิ้นปีบัญชีพร้อมกับ
รายงานของผู้สอบบัญชี

มาตรา 37 ให้ อ.ส.ม.ท. พิจารณาบรรจุและแต่งตั้ง พนักงานและลูกจ้างของบริษัท ไทยโทรทัศน์
จำกัด ซึ่งมีอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ เป็นพนักงานของ อ.ส.ม.ท. ตามที่เห็นสมควร

มาตรา 38 ให้ส่วนราชการซึ่งเป็นผู้ถือหุ้นบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ดำเนินการมอบทรัพย์สิน
ที่ได้รับคืนตามรายงานการชำระบัญชีบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด ให้แก่ อ.ส.ม.ท. ภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้
รับคืน

มาตรา 39 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

.....

ภาคผนวก

แบบสอบถาม เรื่อง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.(ช่อง 9)

: ศึกษากรณีนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการรับชมรายการโทรทัศน์ของช่อง 9 โดยรวม แบ่งเป็น

2.1 ประเภทของรายการโทรทัศน์ของช่อง 9 ที่ชอบ จำนวน 7 ข้อ

2.2 ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9 จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบวัดทัศนคติของนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนต่อรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 แบ่งเป็น

3.1 ทัศนคติต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 14 ข้อ

3.2 ทัศนคติต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือเนื้อหาสาระ

ในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 จำนวน 18 ข้อ

3.3 ทัศนคติต่อระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำ
ของช่อง 9 จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นโดยทั่วไปของผู้ชมโทรทัศน์ต่อรายการข่าวภาคค่ำ
ของช่อง 9

จำนวน 1 ข้อ

2. แบบสอบถามนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เท่านั้น ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีคำตอบใด ถูก หรือ ผิด เพราะเป็นสภาพการณ์และความรู้สึกของแต่ละบุคคล ที่ไม่มีความจำเป็นต้องเหมือนกัน หากแต่ขอให้ท่านตอบตรงกับความรู้สึก หรือสภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ในการที่ผู้วิจัยจะสามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างแท้จริง

3. ในการตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของท่านจะถูกรักษาไว้เป็นความลับ จึงขอให้ท่านสบายใจในการตอบ

4. ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูงมาในโอกาสนี้

* กรุณาค้นแบบสอบถาม *
* ที่ งานเลขานุการคณะ *
* ภายในวันที่..... *

นางอธีรพร แห่งประสิทธิ์
นศ.คณะพัฒนาสังคม
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รหัส 530351148

แบบสอบถามการวิจัย เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จกับทัศนคติในการรับชมรายการข่าวภาคค่ำ ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อ.ล.ม.ท. (ช่อง 9)

: ศึกษากรณีนักศึกษาและอาจารย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

		ช่องนี้สำหรับเจ้าหน้าที่
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		
คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง หรือ กรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง		() () () 1-3
1.1 เพศ		
() ชาย () หญิง		() 4
1.2 อายุ ปี		() () 5-6
1.3 วุฒิกำลังศึกษาครั้งสุดท้าย		
() ปริญญาตรี () สูงกว่าปริญญาตรี		() 7
1.4 สำหรับอาจารย์ผู้สอน ท่านทำการสอนอยู่ที่คณะ (โปรดระบุ).....		() 8
1.5 สำหรับนักศึกษา ท่านทำการศึกษอยู่ที่คณะ (โปรดระบุ).....		() 9
1.6 ระบุว่ารายได้ของท่านต่อเดือน		() 10
() ต่ำกว่า 5,000 บาท () 5,001-10,000 บาท		
() 10,001-15,000 บาท () 15,001-20,000 บาท		
() 20,000 บาท ขึ้นไป		
1.7 อาชีพปัจจุบันของท่าน		
() ข้าราชการ () พนักงานรัฐวิสาหกิจ		
() นักบริหารภาคเอกชน () ลูกจ้างในบริษัท ห้างร้าน โรงงาน		
() อาชีพส่วนตัว () นักศึกษา		
() อื่น ๆ โปรดระบุ.....		() 11
1.8 สถานภาพการสมรส		
() โสด () สมรสอยู่ด้วยกัน		
() สมรสแยกกันอยู่ () หย่าร้าง		
() หม้าย		() 12
1.9 ศาสนา		
() พุทธ () คริสต์		
() อิสลาม () อื่น ๆ โปรดระบุ.....		() 13

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการรับสมัครรายการโทรทัศน์ของช่อง 9 โดยรวม

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความและข้อให้ท่านตอบตรงตามความรู้สึก หรือสภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด

2.1 ประเภทของรายการโทรทัศน์ของช่อง 9 ที่ชอบ

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ช่องนี้สำหรับเจ้าหน้าที่
1. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการกีฬา						() 14
2. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการภาพยนตร์						() 15
3. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการสารคดี						() 16
4. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการข่าว						() 17
5. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการวิเคราะห์หรือสนทนา						() 18
6. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการเพื่อการศึกษาของสถาบันต่างๆ						() 19
7. ฉันชอบที่จะรับสมัครรายการเกมโชว์						() 20
2.2 ความชัดเจนในการรับสัญญาณของช่อง 9						
1. ฉันรับสัญญาณภาพของช่อง 9 ได้ชัดเจน						() 21
2. ฉันรับสัญญาณเสียงของช่อง 9 ได้ชัดเจน						() 22

ตอนที่ 3 ทักษะคิดต่อการรับชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

คำชี้แจง : โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วละเอียดและพิจารณาให้ถ่องแท้

ขอให้ท่านตอบตรงกับความรู้สึก หรือ สภาพความเป็นจริงของท่านให้มากที่สุด

โดยเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เพื่อข้อความละ

1 คำตอบ

3.1 ทักษะคิดต่อรูปแบบการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ช่องนี้สำหรับ เจ้าหน้าที่
1. รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีการใช้ภาษาที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่ต้องตีความอีกครึ่งหนึ่ง					() 23
2. การลำดับประเด็นหัวข้อข่าว ในรายการข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9 มีความเหมาะสมดีแล้ว					() 24
3. การผลิตรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 สามารถนำ เทคนิคมาใช้ได้ดี สดงาม น่าชม					() 25
4. ภาพประกอบในระหว่างการรายงานข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9 มีความสอดคล้องกับเนื้อหาข่าวที่น่า เสนอได้อย่างดี					() 26
5. จินตนาการรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีการพัฒนารูป- แบบในการนำเสนออยู่ตลอดเวลา					() 27
6. จินตนาการคิดว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 น่าเบื่อ หน่าย เสียเวลาในการรับชม					() 28
7. จากและแสงไฟประกอบในรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความสดใส ทำให้บรรยากาศระหว่างการนำเสนอ ข่าวมีความน่าสนใจ					() 29
8. จินตนาการชื่นชมเสมอ เมื่อผู้ประกาศข่าวของช่อง 9 ได้รับรางวัลใดรางวัลหนึ่งจากการรายงานข่าว					() 30
9. รูปแบบของการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 สามารถสร้างความน่าสนใจแก่ตัวฉันในการติดตามข่าว อย่างมาก					() 31
10. ผู้ประกาศข่าวของรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 ทำให้ฉัน มักจะเกิดความเบื่อหน่ายในการรับชมเสมอ					() 32
11. รูปแบบของรายการข่าวภาคค่ำช่อง 9 มีเอกลักษณ์ที่ โดดเด่นมากกว่าช่องอื่น ๆ จนทำให้ฉันเลือกที่จะรับชม					() 33

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ช่องนี้สำหรับ เจ้าหน้าที่
12. ฉันมักจะคิดว่า รูปแบบของรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความหลากหลายมากจนเกินไป					() 34
13. การนำเสนอข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในแต่ละช่วง มีความกระชับดีพออยู่แล้ว					() 35
14. รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นรายการที่ทำออกมาได้น่าติดตามชมมาก					() 36

3.2 ทศนคติต่อคุณภาพและความน่าเชื่อถือในเนื้อหาสาระในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ช่องนี้สำหรับ เจ้าหน้าที่
15. ฉันมักจะคิดว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นรายการข่าวที่ดี					() 37
16. ฉันเชื่อว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความอิสระในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารอย่างมาจนเห็นได้ชัด					() 38
17. ฉันมักจะภูมิใจที่เลือกชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9					() 39
18. ฉันมักจะชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เพราะทำให้ทราบข่าวสารครอบคลุมทั่วประเทศ					() 40
19. รายงานข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทำให้ฉันทันเหตุการณ์ตลอดเวลา					() 41
20. ฉันมักจะคิดว่า รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เข้าข้างรัฐบาลมากจนเกินไป ไม่มีความเป็นกลาง					() 42
21. ฉันมักจะเชื่อว่ารายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เน้นการให้ข่าวสารและเหตุการณ์ที่ตรงกับความเป็นจริงเสมอ					() 43
22. รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทำให้ฉันกระตือรือร้นที่จะติดตามข่าวสารอยู่อย่างสม่ำเสมอ					() 44
23. ฉันมักจะเลือกชมรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นช่องสุดท้าย					() 45

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ช่องนี้สำหรับ เจ้าหน้าที่
24. รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ทำให้ฉันเข้าใจถึง บทบาทที่ถูกต้องของสื่อมวลชน					() 46
25. หากมีโอกาสนั้นจะเปิดรับชมรายการข่าวภาคค่ำของ ช่อง 9 เสมอ					() 47
26. รายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 เป็นรายการที่ทำให้ฉัน มีแง่มุมใหม่ ๆ ในการมองสังคมเสมอ					() 48
27. การวิเคราะห์หรือการให้ข้อมูลในเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศมีการนำเสนอข้อมูลอย่าง สม่ำเสมอ					() 49
28. เนื้อหารายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ไม่มีความแตกต่าง จากช่องอื่นเลย					() 50
29. ฉันมักจะพูดถึงรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในทาง ที่ดีเสมอ					() 51
30. รายงานข่าวภาคค่ำในแต่ละประเภท ฉันจะนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เสมอ					() 52
31. ฉันชอบดูรายการข่าวภาคค่ำแต่ไม่เคยรับชมข่าวภาคค่ำ ของช่อง 9 เลย					() 53
32. รายงานข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มักไม่ค่อยมีความจับใจ ในการนำเสนอข่าวและขาดความน่าสนใจ					() 54

3. ทิศนคติต่อระยะเวลาในการนำเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง	ช่องนี้สำหรับ เจ้าหน้าที่
33. ระยะเวลาในการเสนอรายการข่าวภาคค่ำของช่อง 9 มีความเหมาะสมคืออยู่แล้ว					() 55
34. การนำเสนอรายงานข่าวภาคค่ำของช่อง 9 ในแต่ละ ช่วง มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามรับชม					() 56
35. เวลาในการนำเสนอข่าวของช่อง 9 ไม่ควรเปลี่ยนแปลง เพราะเป็นช่วงเวลาที่ฉันจะสามารถติดตามชม ได้สะดวก					() 57

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นโดยทั่วไปต่อการช่าวภาคค่าของช่อง 9

คำชี้แจง : โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริง
หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

4.1 ท่านคิดว่า รายการช่าวภาคค่าของช่อง 9 ควรปรับปรุงหรือไม่

() เหมาะสมดีแล้ว

() ควรปรับปรุง ดังนี้

(โปรดให้ลำดับที่ต้องปรับปรุงมากที่สุดเป็น 1 และให้ลำดับ 2,3,4,5 - เป็นสิ่งที่
ต้องปรับปรุงน้อยลงตามลำดับ)

() ระยะเวลาในการออกอากาศ

() รูปแบบการนำเสนอรายงานช่าวภาคค่า

() คุณภาพของผู้ประกาศ

() เนื้อหาสาระ และความน่าเชื่อถือของช่าวในการนำเสนอ

() ภาษาที่ใช้ในการรายงานช่าว

() จรรยาบรรณความรับผิดชอบในฐานะสื่อมวลชนของรัฐ

() การนำเสนอช่าวที่ถูกต้อง และทันสถานการณ์เสมอ

() อื่น ๆ โปรดระบุ

ขอความกรุณาจากท่าน ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าได้ตอบในทุกข้อแล้ว
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความร่วมมือนของท่านเป็นอย่างสูง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ขวัญเรือน กิตติวัฒน์. "พฤติกรรมการสื่อสาร" ใน พลศาสตร์ของการสื่อสาร หน่วยที่ 2 .

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี, 2531.

จาระไน แกลโกศล. "ทฤษฎีการสื่อสารระหว่างบุคคล" ใน ชุดวิชาหลักและทฤษฎีการสื่อสาร

หน่วยที่ 10 .มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี. 2529.

ชวนะ ภวนันท์. ภาพพจน์เชิงลบกับการประชาสัมพันธ์ , คณะวารสารศาสตร์และสื่อสาร

มวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. จิตวิทยาทางการเมือง, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2518.

ณรงค์ศักดิ์ จันทน์นวล. จิตวิทยาทั่วไป, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่ 2525.

ดวงทิพย์ วรพันธ์. ข่าวโทรทัศน์, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์, สิงหาคม 2525.

เคนนิส แมคเคลเวล และ สเวน วินดาบูล. แบบจำลองการสื่อสารสำคัญการศึกษาสื่อสารมวลชน

แปลโดย สวนิต ยมาภัย และ รวีวรรณ ประกอบผล, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

2528.

ถวัลย์ศักดิ์ สุขะวรรณ. "คำอธิบายของผู้ให้บริการสำนักข่าวไทย อ.ส.ม.ท." ใน วิกฤต

การสื่อสารมวลชนไทย, สำนักพิมพ์เคสดีไทย , กรุงเทพฯ 2535.

นิยะดา ขุนทะวงศ์ และนิพนธ์ โธพารวรรุณ. พฤติกรรมศาสตร์ทางธุรกิจ ,บางกอกการพิมพ์

,กรุงเทพฯ 2520.

บุญเลิศ ศุภคิลก. การสื่อสารโครงสร้างและหน้าที่ในสังคม , เจริญวิทย์การพิมพ์, กรุงเทพฯ

2523.

- ประชัน วัลลิโก. การสื่อข่าว , มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530.
- ประมะ สตะเวทิน. หลักนิเทศศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 4 , จารัสการพิมพ์, กรุงเทพฯ 2530.
- ประสพ รัตนกร. ใน จิตวิทยาความมั่นคง รวบรวมโดย พลตรีสาภา ศรีक्षा ,เจ้าพระยา
การพิมพ์ ,กรุงเทพฯ 2526.
- ประสพ รัตนกร. "จิตวิทยากับความมั่นคงของชาติ" ใน รายงานการประชุมใหญ่ทางวิชาการ
การพัฒนากับความมั่นคงของชาติ ครั้งที่ 2 ,บุพชนาการพิมพ์, พระนคร 2512.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. รู้เรื่องกรรมการพิมพ์, พระนคร 2507.
- พิสมัย วิบูลสวัสดิ์. จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย : ทักษะคิดและการเปรียบเทียบทักษะคิด โครงการ
ตำรามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ , 2527.
- พิระ จิระโสภณ. "ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน" ใน หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน้าที่ 11,
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี 2529.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การใช้สื่อทางไกลทางงานส่งเสริมการเกษตร สาขาวิชา
ส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์, นนทบุรี 2526.
- มาลี บุญศิริพันธ์. "คุณลักษณะของข่าว" ใน หลักการทําหนังสือพิมพ์เบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 3,
สำนักพิมพ์ประกายพรึก, กรุงเทพฯ 2534.
- ศักดิ์ สุนทรเสณิ. เจตคติ , โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, กรุงเทพฯ 2531.
- เสนาะ ดิยาวัว. การสื่อสารในองค์การ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530.
- เสนห์ จามริก. "คําทบทวนวิชาการ" ในบทศึกษาเรื่อง สิทธิการสื่อสารในประเทศไทย,
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 2527.
- เสรี วงษ์มณฑา. "บทบาทของการสื่อสารในกระบวนการสังคมกรณ์" ใน หลักและทฤษฎีการ
สื่อสาร หน้าที่ 12 , มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช , นนทบุรี 2529.
- เสรี วงษ์มณฑา. โฆษณา : เมื่อมองสองนัยขยาย คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ 2528.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์ คณะสถิติประยุกต์, สถาบันบัณฑิต
พัฒนบริหารศาสตร์, 2523.

สุภา ศิริมานนท์. การบรรณาธิกรณข่าว โครงการวุฒิบัตรนักหนังสือพิมพ์ ครั้งที่ 2, คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.

สุรพงษ์ รัตนะเสถียร. "การสื่อสารมวลชน : วารสารศาสตร์" ใน การสื่อสารกับสังคม, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

อัลวิน ทอฟเลอร์. "การย่อยแยกสื่อมวลชน" ใน คลื่นลูกที่สาม แปลโดย สุกัญญา ติระวนิช และคณะ, สำนักพิมพ์อินทราง, กรุงเทพฯ 2532.

วิทยานิพนธ์

จารุวรรณ กันทะนิตย์. "ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อมวลชนกับทัศนคติเรื่องรักร่วมเพศของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513.

ทัศนีย์ ยาสมาน. "การชมรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาของประชาชนในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519.

ชนิด บุญประเสริฐ. "การศึกษาความสนใจของประชาชนในการรับชมรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา ช่อง 11" ปริญญานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2530.

พัชรา เกียรตินันท์วิมล. "การรับชมสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของนักศึกษาในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2533.

รัญจวน มีนประดิษฐ์. "อิทธิพลของโทรทัศน์ที่มีต่อนักเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลายซึ่งมาจากครอบครัวที่มีฐานะแตกต่างกัน" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาเรขาคณิตศึกษา คณะนิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2513.

- วันชาติ ศิลาน้อย. "ความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกชมรายการโทรทัศน์กับฐานะทางสังคมมิติสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสถานภาพของครอบครัวของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ ภาควิชาสถิติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528.
- วรรณา เจียรตนศิริกุล. "อิทธิพลของรายการโทรทัศน์ที่มีต่อความตระหนักในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ คณะสังคมศาสตร์(สิ่งแวดล้อม) มหาวิทยาลัยมหิดล 2531.
- วาริสา พลายบัว. "รูปแบบการสื่อสารภายในครอบครัว การเปิดรับสื่อมวลชน และทัศนคติต่อสถานภาพสตรีของนักศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2532.
- วิระบุท บุญะไวโรจน์. "ความคิดเห็นของบัณฑิตสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ต่อสื่อเสริมในระบบการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช" วิทยานิพนธ์ ภาควิชาสถิติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528.
- ศุภวรรณ ลัจจงพงศ์. "ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร การคาดหวังผลตอบแทน ความพึงพอใจและพฤติกรรม การรับฟังข่าวสารของประชาชนกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีรายการข่าว ภาคนำยทอดของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2532.
- สุนิสา พักเพียงจันทร์. "การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารกับความรับรู้ความเข้าใจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประชาชนในเขตเทศบาลเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531.
- สุนีย์ ชุ่มจิต. "การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติด้านมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้น ป.5 ที่เรียนหน่วย "ชีวิตในบ้าน" ด้วยการสอนแบบวัจนและไม่วาจนการแสดงบทบาทสมมติ" ปรินิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523.

สุรัตน์ เมธิกุล. "ความคิดเห็นของนิสิตสื่อสารมวลชนระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงรายการโทรทัศน์เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา" วิทยานิพนธ์ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2515.

สินธุ์ สิทธิรักษ์. "กำเนิดโทรทัศน์ไทย (พ.ศ. 2493-2500)" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2533.

อนันต์ธนา อังกนันท์. "โทรทัศน์การศึกษาแบบบันเทิง" วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2517.

วารสาร

เสรี วงษ์มณฑา. "จิตวิทยาในการสื่อสาร" วารสารธรรมศาสตร์ ปีที่ 9 เล่มที่ 4 (เมษายน-มิถุนายน 2523) หน้า 6.

แสงชัย สุนทรวัฒน์. "คำให้สัมภาษณ์ ผู้อำนวยการองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย" วารสาร Weekend (วิกเอนด์), สำนักพิมพ์ผู้จัดการ, ปีที่ 2 ฉบับที่ 981/67 (วันเสาร์-อาทิตย์ที่ 1-2 มกราคม 2537) หน้า 16-17.

รายงานการวิจัย

กรมวิชาการ. การสำรวจและประเมินความสนใจในการดูรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาของเด็กไทย รายงานการวิจัย กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2522.

จิตติยา กรรณสูตร. ทัศนคติในการปฏิบัติงานของข้าราชการ รายงานการวิจัย เสนอต่อคณะกรรมการส่งเสริมงานวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2516.

วรพล พรหมิกบุตร. สื่อมวลชนไทยในสายตาประชาชน รายงานการวิจัย หนังสือพิมพ์มติชน รายงาน ฉบับพิเศษครบรอบ 17 ปี 9 มกราคม 2537.

วรพล พรหมิกบุตร. บ้านนอก-ในกรุง มองสื่อมวลชนเหมือนหรือต่างกันอย่างไร รายงาน-การวิจัย หนังสือพิมพ์มติชนรายงาน 21 มกราคม 2537.

เอกสาร

กรรมการ อัสวครเดชา. เอกสารประกอบการสอนวิชาการสื่อสารนิมนต์น้ำใจ คณะนิเทศ-
ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.

ข้อบังคับองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ว่าด้วยการแบ่งส่วนงานและอำนาจหน้าที่
ของส่วนงาน ฉบับที่ 42 องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย 2521.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. "การวัดและการวิจัยทัศนคติที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ" เอกสาร
การบรรยายพิเศษในวิชาสัมมนาสังคมศาสตร์เชิงพฤติกรรม สถาบันวิจัยพฤติกรรม
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.

ประกอบ จารุมณี. "ปัญหาการประชาสัมพันธ์ของรัฐบาลในปัจจุบัน" เอกสารประกอบสัมมนาทาง
วิชาการประชาสัมพันธ์แห่งชาติ ครั้งที่ 2 สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย
, 6-7 กุมภาพันธ์ 2518.

เทคนิคการรายงานข่าว สถาบันพัฒนาการหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ฉบับรวบรัด 2530. ✕

พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 ราชกิจจานุ
เบกษาฉบับพิเศษ เล่ม 94 ตอนที่ 24 วันที่ 25 มีนาคม 2520.

พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 17 วันที่ 5 มีนาคม 2535.

พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 109 ตอนที่ 102 วันที่ 24 กันยายน 2535.

พระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2536
ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 110 ตอนที่ 54 วันที่ 29 เมษายน 2536.

เอกสารงานฉลองครบรอบ 10 ปี ของการจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
9 เมษายน 2530.

เอกสารงานฉลองครบรอบ 13 ปี ของการจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
9 เมษายน 2533.

เอกสารงานฉลองครบรอบ 14 ปี ของการจัดตั้งองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย
9 เมษายน 2534.

เอกสารแนะนำ องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย .2535.

เอกสารประกอบการอบรม เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานสถานีข่าว (News Station) สำนักข่าวไทย
องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย 2536.

ภาษาอังกฤษ

Allen, Richard L. and Bielby , William T. "Black's Attitudes and Behaviors toward Television," in Communication Research 6 (October:1979).

Allport, Gordon W. "Attitudes" in Attitude Theory and Measurement. Martin Fishbein, New York : John Wiley & Sons, Inc, 1967.

Benjamin, Bloom S. Et Al. "Taxonomy of Education Objective Handbook: Cognitive Domain. New York : 1956.

Belo, David K. The Process of Communication : Are Introduction to Theory and Practice. New York : Holt, Rinehart and Winston ,1960.

Belson, W.A. "Effects of television on the Interests and Initiative of Adult Viewers in Greater London," in British Journal of Psychology. United Kingdom : 1959.

Berlo, David K., Lemert, James B. and Mertz, Robert J. "Dimensions for Evaluating the Acceptability of Message Sources," in Public Opinion Quarterly 38. : 1970.

Cronbach, Lee J. Essential of Psychological Testing. 3rd ed. New York : Harper and Row, 1920

- Dumazidier. J. "The Impact of Television Programs on Rural Audienes" in Press, Film and Radio in the World Today. Paris : Unesco ,1956.
- Freddman, Jonathan L., Carlsmith, J. Merill and Sear, David O. Social Psychology. Englewood Cliffs : Prentice-Hall Inc., 1970.
- Galloway, J.J. and Mark, F.L. "Audience Uses and Gratification on Expectancy Model, "in Communication Research 8 : 1988.
- Garder, Lindzey and Elliot, Arson. The Handbook of Social Psychology 3rd ed. New York : Addison Wesley Publishing Co., 1986.
- Greenberry, Bradley S. and Kumara, Hideya. "National Sample Predictors of Mass Media Use," in Journalism Quarterly 45 : 1968.
- Herbert. Kelman C. "Compliance , Identification and Internalization :Three Process of Attitude Change,"in Attitude Theory and Measurement. New York : John Wiley and Son, Inc., 1967.
- Ickhard, Mark H. Cognition, Convention and Communication. New York : Praeger Publisher, 1980.
- Katz, Elihu and other. The Uses of Mass Communication, Current Perspective on Gratification Research. Beverly Hill : Usage Publication, 1974.
- Kendle, Howard H. Basic Psychology. New York : Application Century, Grofts Co., 1963.
- Klapper, J.T. The Effects of Mass Communication. Glencoe : The Free Press, 1960.
- Likert, Rensis. "The Method of Constructing and Attitude Scale" in Attitude Theory and Measurement. Martin Fishbein, New York : John Wiley & Sons, Inc., 1967.

- Likert, Rensis. "A Technique for the Measurement of Attitude," in Archeves of Psychology No.140 : 1932.
- Malik, Rer. "Television V.S. The Quality of life," Intermedia No.2 Vol.18 (March-May : 1990).
- McCombs, Maxwell E. and Becker, Lee B. Using Mass Communication Theory. Englewood Cliffs : N.J. Prentice-Hall, Inc.1979.
- Mcquail, Denis. Towards a Sociology of Mass Communications. London : Macmillan Publishers Limited, 1969.
- Metz, William. News Writing : From Lead to " 30 ". New Jersey : Prentice-Hall Inc., 1977.
- Mun, Norman L. Introduction to Psychology. Boston : Houghton Muffin Co., 1971.
- Robinson, John P. , Kline and Tichenor. "Mass Communication and Information Diffusion, " in Current Perspectives in Mass Communication Research : 1972.
- Rubin, Alan M. and Rubin, Rebecca B. "Older Person's TV Viewing Pattern and Motivations," in Communication Research 9 (April : 1982).
- Russet, B.N., et al. World Handbook of Political and Social Indicators. New Haven : Yale University Press, 1964.
- Schramm, Wilbur. Mass Communication. 2nd ed. Chicago : University of Illinois Press, 1972.
- Schramm, Wilbur. Mass Media and National Development. Stanford, California : Stanford University Press, 1964.

- Sears, David O. and Freedman, Jonathan L. "Selective Exposure to Information : A Critical Review," in Public Opinion Quarterly 31 : 1967.
- Self, Charles C. "Perceived Task of News Report As a Prediction of Media Choice," in Journalism Quarterly 65 , Spring 1988.
- Teheranian, M., Hakinzdeh, F. and Vidale, M. Communications Policy for National Development : A Comparative. London : Routledge and Kegan Ltd., 1977.
- Thurstone, L.L. Attitude Theory and Measurement. Martin Fishbein, New York : John Wiley & Sons, Inc., 1976.
- Walker, Jame Robert. "Patterns of Mass Media Exposure Among Adults, High School Juniors, and Seventh Graders, "in Ph.D. thesis. University of Iowa, 1986.
- Webster's New Universal Dictionary. New York : Webster's Universal Press, 1977.
- Wright, Charles R. Mass Communication A Sociological Perspective 2nd ed., New York : Rondow House, 1975.

ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์

ชื่อ - สกุล	นายธีรธร แฝงประสิทธิ์
ภูมิลำเนา	43/402 ซอย 5/1 หมู่บ้านปากเกร็ด วิลเลจ ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ.(รัฐศาสตร์) , มหาวิทยาลัยรามคำแหง , ปีการศึกษา 2530 พบ.ม.(พัฒนาสังคม) , สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ , ปีการศึกษา 2537
สถานที่ทำงาน	นักเขียนอิสระ
ที่อยู่ปัจจุบัน	43/402 ซอย 5/1 หมู่บ้านปากเกร็ด วิลเลจ ต.บางพูด อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี